Gmina Radecznica

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

na lata 2027 – 2036

Radecznica 2026

Spis treści

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....4

1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI.....4

1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi.....5

1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym.....7

1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi.....7

1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi.....8

1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi. 9

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII.....11

1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII.....11

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....15

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....15
2. HISTORIA.....15
3. GOSPODARKA GMINY.....16

3.1 Przedsiębiorczość.....16

4. LUDNOŚĆ GMINY.....19

4.1 Demografia.....19

4.2 Poziom życia.....22

4.3 Mieszkalnictwo.....23

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA GMINY RADECZNICA.....24

5.1 Oświata.....24

5.2 Kultura i sport.....25

5.3 Ochrona zdrowia.....31

5.4 Pomoc społeczna.....32

5.5 Bezpieczeństwo publiczne.....45

5.6 Organizacje społeczne.....48

6. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....51

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Radecznica na podstawie danych instytucji.....51

6.2 Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety 60

6.3 Analiza SWOT.....91

IV PLANOWANIE DZIAŁAŃ.....95

1. MISJA I WIZJA GMINY RADECZNICA.....95
2. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.....95
3. CELE I HARMONOGRAM REALIZACJI.....99
4. RAMY FINANSOWE STRATEGII.....114
5. PROGRAMY.....116

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....116

1. SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII.....116

ZAŁĄCZNIKI.....120

WYKAZ SKRÓTÓW.....128

SPIS WYKRESÓW I TABEL.....129

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Państwo polskie, poprzez instytucje odpowiedzialne za realizację polityki społecznej, udziela wsparcia osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie przezwyciężyć, nawet przy wykorzystaniu własnych możliwości i uprawnień. Zakres zadań powierzonych systemowi pomocy społecznej systematycznie się zwiększa, co wynika z rosnącej skali oraz stopnia złożoności problemów społecznych. Wpływają na to między innymi takie zjawiska jak starzenie się społeczeństwa, wzrost wydatków na ochronę zdrowia i rehabilitację osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także problemy związane z uzależnieniami i wyzwaniami stojącymi przed współczesną rodziną.

Funkcjonowanie instytucji pomocy i integracji społecznej opiera się na zasadach planowego działania, pomocniczości, skupienia na najważniejszych obszarach wsparcia, a także elastyczności i otwartości na zmieniające się potrzeby społeczne. Współczesny model pomocy społecznej kładzie nacisk na jej uspołecznienie, co oznacza aktywne włączanie obywateli zarówno w proces przygotowywania, jak i wdrażania działań, w tym strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Dodatkowo państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane do podejmowania wspólnych inicjatyw o charakterze wspierającym, uzupełniającym i koordynującym w obszarze ochrony ludności oraz rozwoju kapitału ludzkiego. Przygotowanie odpowiedniej strategii stanowi warunek konieczny do pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć społecznych, zarówno z budżetu państwa, jak i funduszy europejskich.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16 b ust. 2 ww. ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

1.1 Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustawami kompetencyjnymi nakładającymi na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1684, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 639);
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1338, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1718);
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1208, z późn. zm.);

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 79);
- ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335);
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 246);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1829);
- ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1649, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 4 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 806, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.).

1.2 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (acquis communautaire) nie narzuca państwom członkowskim Unii Europejskiej konkretnych rozwiązań systemowych w obszarze pomocy społecznej. Jednocześnie funkcjonuje polityka społeczna Unii Europejskiej, której zadaniem jest koordynowanie krajowych polityk społecznych w takim zakresie, jaki jest niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania całej wspólnoty.

1.3 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z kluczowych celów Unii Europejskiej jest zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju pomiędzy państwami i regionami. Polska uczestniczy w realizacji unijnej polityki społeczno-gospodarczej, co wiąże się m.in. z możliwością korzystania ze środków finansowych pochodzących z funduszy europejskich.

17 listopada 2017 r. Parlament Europejski, Rada oraz Komisja Europejska wspólnie ogłosiły Europejski filar praw socjalnych jako odpowiedź na aktualne wyzwania społeczne w Europie. Dokument ten obejmuje 20 zasad pogrupowanych w trzech obszarach: równość szans i dostęp do zatrudnienia, sprawiedliwe warunki pracy oraz ochrona socjalna i integracja społeczna.

Działania realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r., koncentrują się na wspieraniu rynku pracy oraz integracji społecznej. Obejmują one m.in. poprawę dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla osób poszukujących pracy, modernizację instytucji rynku pracy, wspieranie równości kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego z prywatnym, a także pomoc pracownikom i przedsiębiorstwom w dostosowywaniu się do zmian.

Ponadto działania te mają na celu podnoszenie jakości i dostępności systemów edukacji i szkoleń, ich lepsze powiązanie z rynkiem pracy oraz promowanie uczenia się przez całe życie. Istotnym elementem jest również wspieranie integracji społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu, a także zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług. Szczególna uwaga poświęcana jest grupom zagrożonym marginalizacją, w tym migrantom, społecznościom romskim oraz osobom najbardziej potrzebującym, zwłaszcza dzieciom.

1.4 Zgodność z dokumentami krajowymi

Zapisy zawarte w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica są zgodne z następującymi dokumentami strategicznymi:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Gminy, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) jest programem rządowym, który wyznacza kluczowe kierunki polityki publicznej na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021 –2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Do zrealizowania celu głównego wskazano trzy cele szczegółowe:

1. zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży,

2. zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym,
3. zwiększenie integracji społecznej grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem, w tym osób bezdomnych i migrantów.

1.5 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Radecznica na lata 2025–2035

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica pozostaje zgodna ze Strategią Rozwoju Gminy Radecznica na lata 2025–2035. Dokument ten wskazuje, że strategia rozwoju gminy jest dokumentem nadrzędnym względem innych lokalnych dokumentów planistyczno-strategicznych, które powinny pozostawać z nią w zgodzie oraz wzmacniać realizowane przez nią cele i kierunki rozwoju.

W wymiarze społecznym szczególne znaczenie ma cel strategiczny: Zintegrowana i przedsiębiorcza społeczność lokalna.

W ramach tego celu wskazano następujące cele operacyjne:

- Stymulowanie przedsiębiorczości mieszkańców.
- Przeciwdziałanie bezrobociu i rozwój rynku pracy.
- Rozwój usług społecznych i wzrost bezpieczeństwa.
- Inkluzja społeczna.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica jest zgodna ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Dokument wojewódzki wyznacza cztery cele strategiczne: kształtowanie strategicznych zasobów rolnych, wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych, innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu oraz wzmacnianie kapitału społecznego.

Najsilniejszy związek z lokalną polityką społeczną ma cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego. W jego ramach określono następujące cele operacyjne: rozwijanie kapitału ludzkiego, poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych, włączenie i integracja społeczna, wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej, bezpieczeństwo publiczne oraz wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania.

Działania planowane w GSRPS Gminy Radecznica, dotyczące pomocy społecznej, wsparcia rodziny, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeciwdziałania przemocy domowej, uzależnieniom, bezrobociu oraz ubóstwu,

wpisują się bezpośrednio w regionalne kierunki związane z integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i poprawą jakości życia mieszkańców województwa lubelskiego.

Zgodność ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030

GSRPS Gminy Radecznica jest zgodna ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030. Dokument ten określa główne obszary regionalnej polityki społecznej, obejmujące w szczególności: bezrobocie i bierność zawodową, ubóstwo i dziedziczenie biedy, starzejące się społeczeństwo, wsparcie dziecka i rodziny, wsparcie osób z niepełnosprawnościami, zdrowie psychiczne, rozwój społeczności lokalnej oraz ekonomię społeczną i solidarną.

Założenia GSRPS Gminy Radecznica odpowiadają tym obszarom poprzez ukierunkowanie działań na ograniczanie wykluczenia społecznego, rozwijanie środowiskowych form pomocy, wzmacnianie rodziny, aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców, wspieranie seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób chorujących psychicznie oraz rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Zamojskiego / dokumentami powiatowymi

Gmina Radecznica położona jest w powiecie zamojskim, dlatego realizacja GSRPS powinna pozostawać spójna również z kierunkami polityki rozwoju i polityki społecznej powiatu zamojskiego, w szczególności w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy osobom z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania przemocy domowej, aktywizacji zawodowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz współpracy z jednostkami organizacyjnymi powiatu, w tym Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy.

Działania gminne mają charakter komplementarny wobec zadań powiatu, ponieważ koncentrują się na możliwie wczesnym rozpoznawaniu problemów społecznych w środowisku lokalnym, udzielaniu wsparcia rodzinom i osobom wymagającym pomocy, kierowaniu do specjalistycznych form wsparcia oraz współpracy w zakresie rozwiązywania problemów przekraczających możliwości samodzielnego działania gminy.

GSRPS Gminy Radecznica jest zgodna także z następującymi programami strategicznymi Województwa Lubelskiego:

- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2030;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2026–2030;
- Wojewódzki Program na rzecz Osób Starszych na lata 2026–2030;

- Program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2026–2030;
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubelskiego na lata 2025–2026;
- Wojewódzki program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego na lata 2024–2030;
- Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Lubelskim na lata 2021–2027;
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Lubelskim – w zakresie aktualnie obowiązującym lub kontynuowanym przez samorząd województwa.

Podsumowując, GSRPS Gminy Radecznica zachowuje zgodność z lokalnymi, powiatowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, ponieważ koncentruje się na poprawie jakości życia mieszkańców, rozwoju usług społecznych, wzmacnianiu rodziny i społeczności lokalnej, ograniczaniu wykluczenia społecznego oraz budowaniu spójnego systemu wsparcia odpowiadającego na potrzeby mieszkańców gminy.

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy Radecznica.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego,
- diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Radecznica,
- planowanie działań,
- opracowanie dokumentu.

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Radecznica:

- analiza sytuacji społecznej w Gminie Radecznica w oparciu o dane instytucji i organizacji działających w Gminie i powiecie,

- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy Radecznica.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie Radecznica:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w Gminie Radecznica,
- określenie zasobów społecznych.

Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy Radecznica,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie Radecznica,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy w Radecznicy, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy, NZOZ, KPP, PCPR, PPP, placówki oświatowe oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy GSRPS, było przeprowadzenie badania ankietowego bazującego na metodologii CAWI (Computer Assisted Web Interview), skierowanego do młodzieży oraz dorosłych mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy.

W badaniu kwestionariuszowym dla osób dorosłych udział wzięło łącznie 101 osób (62 kobiety, 31 mężczyzn, 1 odpowiedź – inny, 7 odpowiedzi – wolę nie odpowiadać).

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

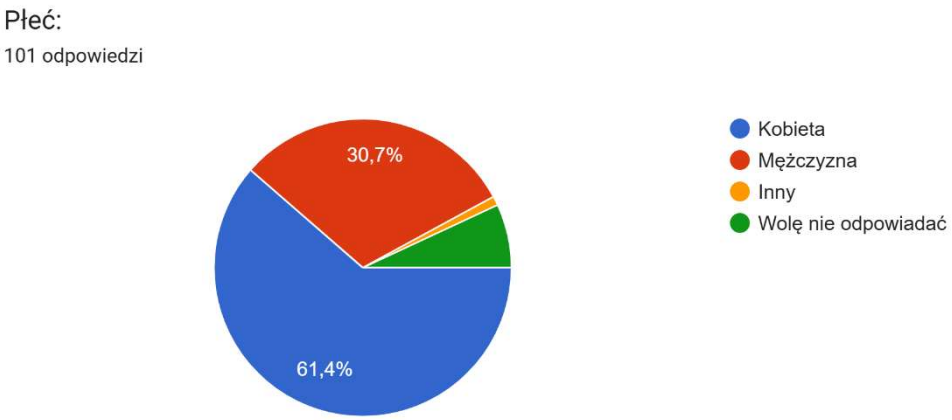

Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby mieszczące się w przedziale 46-55 lat – 23 osoby, następnie 36-45 lat – 22 osoby, poniżej 20 lat – 18 osób, po 13 osób znajdowało się w przedziałach wiekowych 26-35 lat oraz 20-25 lat, 8 respondentów należało do grupy 56-65 lat oraz 4 osoby miały powyżej 65 lat.

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

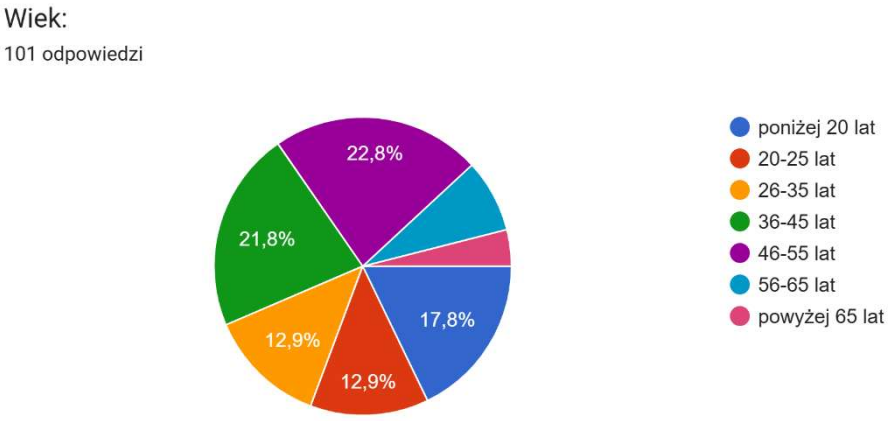

Pytani o aktywność zawodową mieszkańcy Gminy Radecznica deklarowali się najczęściej jako pracownik umysłowy (50 osób), uczeń (23 osoby), pracownik fizyczny (16 osób), a także przedsiębiorca i rolnik (po 6 osób).

Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

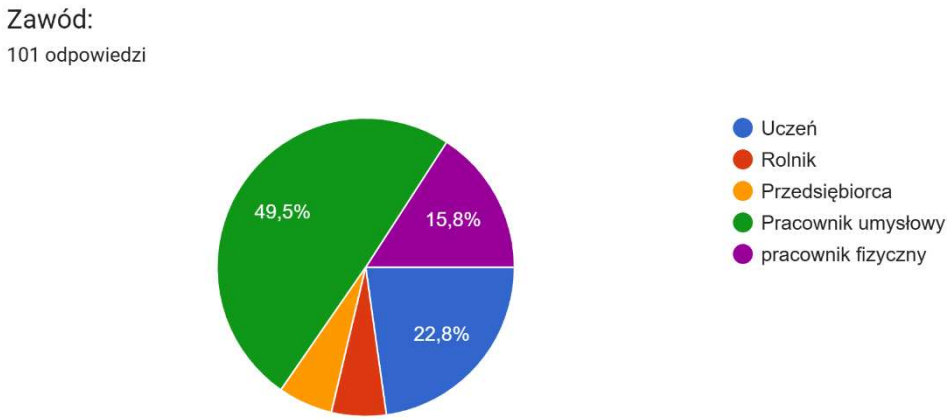

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe (58 osób), następnie średnie – 23 osoby, zasadnicze zawodowe 6 osób, podstawowe wykształcenie deklarowało 14 respondentów.

Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

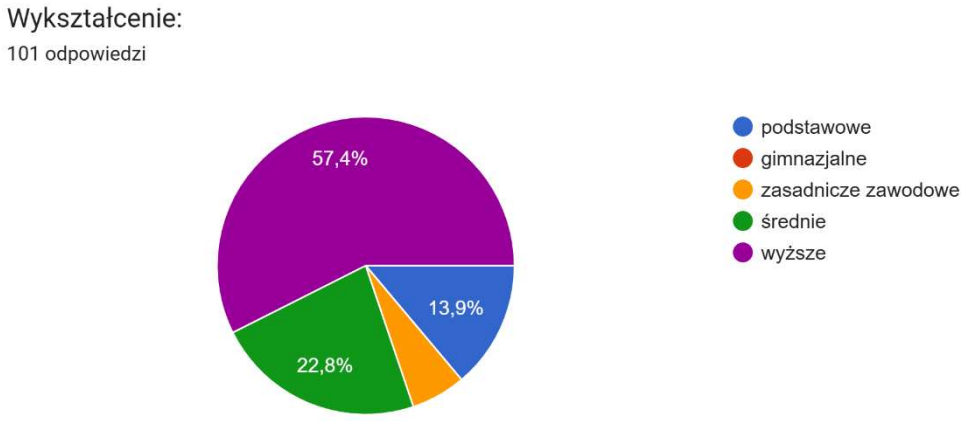

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację i efektywną realizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Oparcie przygotowania dokumentu strategicznego o proces partycypacji społecznej gwarantuje rzetelną diagnozę oraz wypracowanie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów kierunków realizacji strategii. Przedłożony materiał został opracowany przy merytorycznym wsparciu eksperta zewnętrznego – Agnieszki Wróblewskiej.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Radecznica w Powiecie Zamojskim. Źródło: http://gminy.pl/

Gmina wiejska Radecznica położona jest w południowej części województwa lubelskiego, w zachodniej części powiatu zamojskiego. Siedzibą Gminy jest Radecznica. Sąsiaduje z następującymi gminami: Sułów, Szczebrzeszyn, Zwierzyniec, Tereszpol, Biłgoraj, Frampol, Goraj, Turobin. Powierzchnia gminy wynosi 110 km^2, lesistość stanowi 22,2%. W skład gminy wchodzi 19 sołectw: Czarnystok, Dzielce, Gaj Gruszczański, Gorajec-Stara Wieś, Gorajec-Zagroble, Gorajec-Zagroble-Kolonia, Gorajec-Zastawie, Gruszka Zaporska, Latyczyn, Mokrelipie, Podborcze, Podlesie Duże, Podlesie Małe, Radecznica, Trzęsiny, Wólka Czarnostocka, Zaburze, Zakłodzie, Zaporze.

2. Historia

Pierwotnie tereny radecznickie należały do Dymitra z Goraja, który otrzymał je od Ludwika Węgierskiego w 1377 r. Od 1593 r. włość szczebrzeszyńską wraz z Radecznicą nabył i włączył do swej ordynacji Jan Zamoyski. W latach 1666 - 1670 Zamoyski przekazał Radecznicę Bernardynom. Zakonnicy zostali tu ulokowani w roku 1667 r., akt fundacyjny klasztoru datowany jest na rok 1670 r. W czasach rozbiorów Radecznica znalazła się

w granicach Austrii, potem Księstwa Warszawskiego, a następnie Królestwa Polskiego. W czasie I wojny światowej na terenie gminy miały miejsce potyczki wojsk rosyjsko-austriackich z udziałem żołnierzy polskich. Po zakończeniu działań sytuacja gminy była bardzo trudna, gdyż ogromne straty w ludziach i mieniu doprowadziły do powszechnego zubożenia ludności i w konsekwencji - do emigracji wielu osób. Mimo to okres międzywojenny to czas bardzo dużej aktywności obywatelskiej: intensywnie rozwijało się pożarnictwo (w większości wsi powstały jednostki OSP), działał teatr amatorski w Radecznicy, rozwijało się szkolnictwo. W czasie II wojny światowej gminę dotknęły wysiedlenia, wywózki całych rodzin w głąb Rzeszy, zbiorowe egzekucje. Na terenie gminy działał oddział partyzancki oraz silne ugrupowanie Batalionów Chłopskich. Pod względem administracyjnym, od 1 stycznia 1999 roku gmina Radecznica należy do województwa lubelskiego i wchodzi w skład powiatu zamojskiego.[1]

3. Gospodarka Gminy

3.1 Przedsiębiorczość

W gminie Radecznica w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 359 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 274 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 31 nowych podmiotów, a 14 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2024 najwięcej (32) podmiotów zarejestrowano w roku 2023, a najmniej (6) w roku 2013. W tym samym okresie najwięcej (20) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (7) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Radecznica najwięcej (11) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (350) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,7% (6) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 34,3% (123) podmiotów, a 64,1% (230) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Radecznica najczęściej deklarowanymi rodzajami

[1] https://pl.wikipedia.org/

przeważającej działalności są Budownictwo (33.6%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.2%).[2]

Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Radecznica. Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/

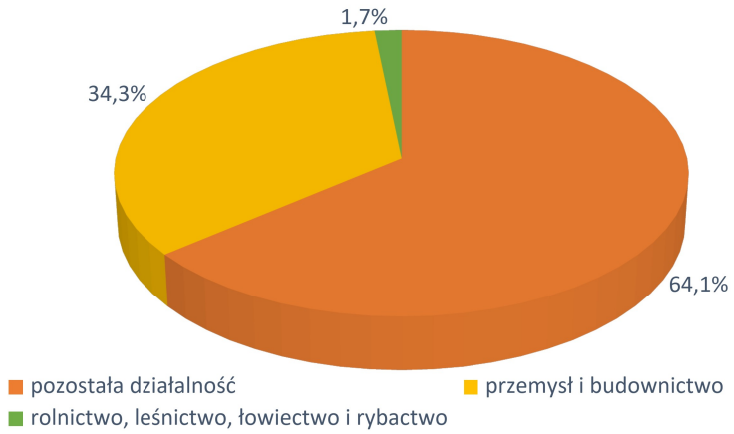

Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Radecznica w latach 2023–2025 utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, choć obserwowane były niewielkie wahania związane z procesami zakładania, zawieszania, wznawiania i likwidacji działalności gospodarczych. Dane wskazują na umiarkowaną aktywność przedsiębiorczą mieszkańców oraz stosunkowo niewielką skalę zmian zachodzących w lokalnym sektorze gospodarczym.

W 2023 roku odnotowano łącznie 57 zmian związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W tym okresie zarejestrowano 9 nowych działalności gospodarczych, natomiast 12 podmiotów zakończyło działalność, co oznaczało ujemne saldo przedsiębiorstw na poziomie 3 podmiotów. Jednocześnie przedsiębiorcy dokonali 34 zmian we wpisach do CEIDG, odnotowano 8 wznowień działalności oraz 15 zawieszeń działalności gospodarczej. Pomimo większej liczby likwidacji niż nowych rejestracji, na koniec roku działalność gospodarczą prowadziły 154 podmioty, co oznacza wzrost o 9 podmiotów w porównaniu z 2022 rokiem.

W 2024 roku aktywność gospodarcza mieszkańców utrzymywała się na podobnym poziomie, jednak liczba przedsiębiorstw nieznacznie się zmniejszyła. Zarejestrowano 8 nowych działalności gospodarczych, podczas gdy 11 podmiotów zakończyło działalność, co ponownie przełożyło się na ujemne saldo na poziomie 3 przedsiębiorstw. W analizowanym roku odnotowano również 28 zmian we wpisach do CEIDG, 10 wznowień działalności oraz 15

[2] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica#pracujacy-wedlug-sektorow-ekonomicznych

zawieszeń działalności gospodarczej. Na dzień 31 grudnia 2024 roku na terenie gminy funkcjonowało 150 podmiotów gospodarczych, czyli o 4 mniej niż rok wcześniej.

W 2025 roku zauważalny był wzrost aktywności przedsiębiorczej mieszkańców. Do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej za pośrednictwem Urzędu Gminy Radecznica złożono 17 wniosków o wpis nowej działalności gospodarczej, co stanowi ponad dwukrotny wzrost w porównaniu z rokiem 2024. Jednocześnie wpłynęło 11 wniosków o wykreślenie działalności, co oznacza dodatnie saldo nowych przedsiębiorstw na poziomie 6 podmiotów. Ponadto przedsiębiorcy złożyli 24 wnioski dotyczące zmian wpisu do CEIDG, 11 wniosków o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej oraz 8 wniosków o wznowienie działalności.

Analiza danych z lat 2023–2025 wskazuje, że mimo niewielkiego spadku liczby aktywnych przedsiębiorstw w 2024 roku, lokalna przedsiębiorczość zachowuje stabilność, a rok 2025 przyniósł wyraźne ożywienie gospodarcze. Szczególnie pozytywnym zjawiskiem jest wzrost liczby nowo rejestrowanych działalności gospodarczych z 8 w 2024 roku do 17 w 2025 roku, przy jednoczesnym utrzymaniu liczby likwidowanych podmiotów na podobnym poziomie (11 podmiotów w 2024 i 2025 roku). Może to świadczyć o rosnącej aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz stopniowym wzmacnianiu potencjału gospodarczego gminy. Jednocześnie utrzymująca się liczba zawieszeń działalności gospodarczej wskazuje na konieczność dalszego wspierania lokalnych przedsiębiorców i tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.[3]

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS, dane za 2025 rok), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Gminy Radecznica przypadają 734 firmy. Na 1000 osób w wieku produkcyjnym jest zarejestrowanych 132,1 podmiotów. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można stwierdzić, iż na 10 tys. mieszkańców przypadają 53 tego typu podmioty. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/

[3] Na podstawie: Raportu o stanie Gminy Radecznica za 2025 rok.

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2023	2024	2025
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	693	721	734
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	63	62	51
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	35	28	47
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	122,3	129,0	132,1
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem	%	76,6	76,3	76,6
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed. gosp.	51	52	53
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed. gosp.	2	0	0

4. Ludność Gminy

4.1 Demografia

Na przestrzeni lat 2023-2025 liczba ludności gminy stopniowo spadała.

Tabela 2. Demografia Gminy Radecznica. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025

Rok	2023	2024	2025
Ogółem	5350	5048	4953

Średni wiek mieszkańców wynosi 46,6 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Współczynnik feminizacji w Gminie wynosił 102.[4]

Wykres 6. Liczba ludności. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025

[4] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica

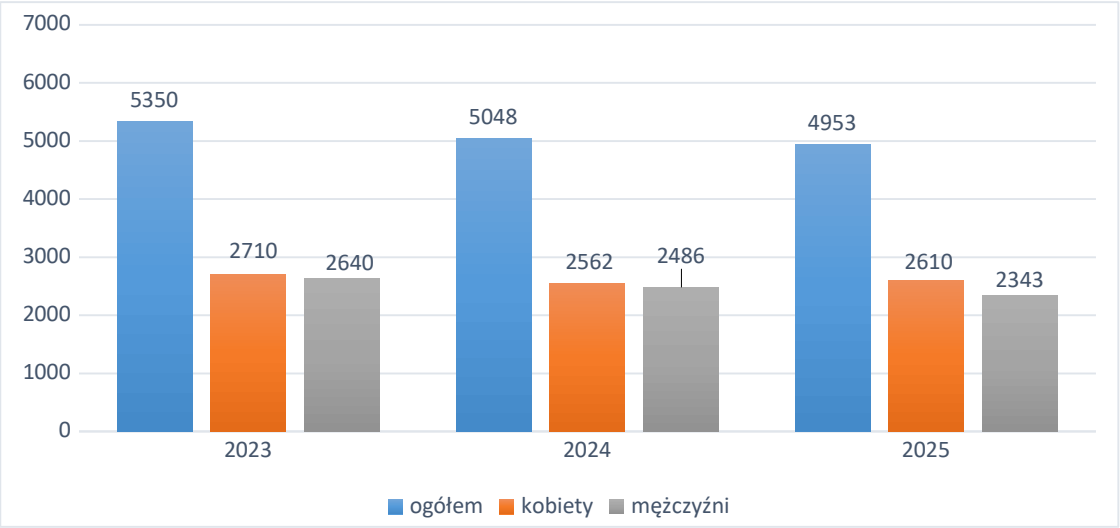

Wśród ogólnej liczby mieszkańców dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Według danych GUS w 2024 roku 56,6% mieszkańców gminy Radecznica jest w wieku produkcyjnym, 13,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 29,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W roku 2025 mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowili 14,07 % ogółu mieszkańców – 724 osób, w wieku produkcyjnym (kobiety 18-60 lat, mężczyźni 18-65 lat) -57,74 % ogółu mieszkańców – 2 971 osób, oraz w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat) – 28,19 % ogółu mieszkańców – 1 450 osób. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (1450) była niemal dwukrotnie wyższa od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (724), co świadczy o zaawansowanym procesie starzenia się społeczeństwa. W latach 2023-2025 na terenie Gminy zanotowano ujemny przyrost naturalny. Ogólny bilans trzech lat wyniósł minus 174 osób.

Wykres 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Radecznica w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025

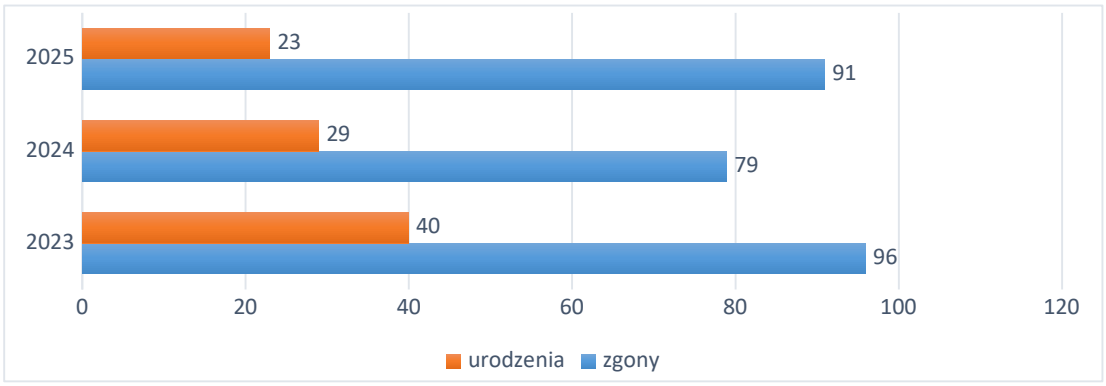

W przypadku salda migracji wskaźniki są także ujemne. Na przestrzeni lat 2023-2025 liczba wymeldowań przewyższała liczbę zameldowań. Saldo migracji dla lat 2023-2025 wynosiło minus 90 osób.

Wykres 8. Migracje ludności na terenie Gminy Radecznica w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025 oraz https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica

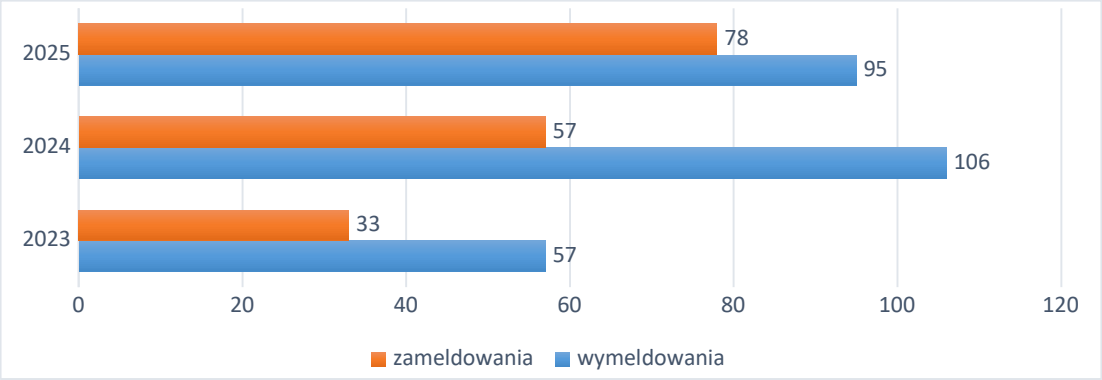

W latach 2023–2025 Gmina Radecznica doświadczała systematycznego spadku liczby mieszkańców. Liczba ludności zmniejszyła się z 5 350 osób w 2023 roku do 4 953 osób w 2025 roku. Oznacza to ubytek 397 mieszkańców w ciągu trzech lat, co stanowi spadek o około 7,4%. Proces depopulacji wynikał zarówno z niekorzystnych zmian naturalnych, jak i utrzymującego się ujemnego salda migracji. W analizowanym okresie odnotowano ujemny przyrost naturalny, którego łączny bilans wyniósł –174 osoby, jednocześnie saldo migracji również było ujemne i wyniosło –90 osób, co wskazuje, że więcej mieszkańców opuszczało gminę niż osiedlało się na jej terenie. Łączne oddziaływanie tych czynników przyczynia się do stopniowego zmniejszania potencjału demograficznego gminy.

Dodatkowo strukturę ludności charakteryzuje zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa. Średni wiek mieszkańców wynosi 46,6 lat, co jest wartością wyższą zarówno od średniej dla województwa lubelskiego, jak i dla całego kraju. Współczynnik feminizacji wynosi 102, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety.

W strukturze wieku mieszkańców dominują osoby w wieku produkcyjnym, jednak ich udział stopniowo maleje. Według danych za 2025 rok osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 14,07% mieszkańców (724 osoby), osoby w wieku produkcyjnym 57,74% (2 971 osób), natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym 28,19% (1 450 osób). W porównaniu z 2024 rokiem widoczny jest niewielki wzrost udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym (z 56,6% do 57,74%) oraz nieznaczny spadek udziału osób w wieku poprodukcyjnym (z 29,9% do 28,19%), jednak skala tych zmian nie wpływa znacząco na ogólny obraz demograficzny gminy.

Szczególnie istotnym zjawiskiem jest wysoki udział osób starszych. W 2025 roku liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (1 450 osób) była niemal dwukrotnie wyższa od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (724 osoby). Oznacza to, że na jednego mieszkańca w wieku przedprodukcyjnym przypadały około dwie osoby w wieku poprodukcyjnym. Taka struktura

demograficzna świadczy o postępującym starzeniu się społeczności lokalnej i może w kolejnych latach skutkować wzrostem zapotrzebowania na usługi zdrowotne, opiekuńcze i wsparcie dla seniorów.

Przedstawione dane wskazują, że najważniejszymi wyzwaniami demograficznymi Gminy Radecznica pozostają depopulacja, utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, odpływ mieszkańców oraz postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Zjawiska te będą miały istotny wpływ na przyszłe potrzeby społeczne mieszkańców oraz kierunki planowania lokalnej polityki społecznej.

4.2 Poziom życia

Suma wydatków z budżetu gminy Radecznica wyniosła w 2024 roku 40,0 mln złotych, co daje 8,0 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 17.5% w porównaniu do roku 2023. Największa część budżetu gminy Radecznica - 30.1% została przeznaczona na Dział 600 - Transport i łączność. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 801 - Oświata i wychowanie (26.8%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (12.7%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 13,9 mln złotych, czyli 34,8% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Radecznica wyniosła w 2024 roku 39,3 mln złotych, co daje 7,8 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 14.2% w porównaniu do roku 2023. Największa część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (40.9%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 600 - Transport i łączność (25.6%) oraz z Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (13.3%). W budżecie gminy Radecznica wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 565 złotych na mieszkańca (7,2%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 2,1 złotych na mieszkańca (0,0%).[5]

[5] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica#finanse-publiczne

4.3 Mieszkalnictwo

W 2024 roku w gminie Radecznica oddano do użytku 6 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,20 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Radecznica to 2 133 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 428 mieszkań. Jest to wartość nieznacznie większa od wartości dla województwa lubelskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Radecznica to 5,33 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2024 roku w gminie Radecznica to 122,70 m2 i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.[6]

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Radecznica. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/

	Jednostka miary	2022	2023	2024
Zasoby mieszkaniowe				
Budynki mieszkalne	mieszk.	2 123	2 127	2 133
izby	izba	7 956	7 981	8 013
powierzchnia użytkowa mieszkań	m^2	184 538	185 054	185 790
Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	2 066	2 070	2 076
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
wodociąg	mieszk.	2 036	2 040	2 046
ustęp spłukiwany	mieszk.	1 526	1 530	1 536
łazienka	mieszk.	1 391	1 395	1 401
centralne ogrzewanie	mieszk.	1 346	1 350	1 356
Mieszkania wyposażone w instalacje - w %				

[6] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica

wodociąg	%	95,9	95,9	95,9
ustęp spłukiwany	%	71,9	71,9	72,0
łazienka	%	65,5	65,6	65,7
centralne ogrzewanie	%	63,4	63,5	63,6
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m^2	86,9	87,0	87,1
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m^2	36,1	36,5	37,3
mieszkania na 1000 mieszkańców	mieszk.	414,9	419,9	428,3

5. Infrastruktura społeczna Gminy Radecznica

5.1 Oświata[7]

Gmina Radecznica jest organem prowadzącym dla 4 szkół podstawowych. Przy szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne. W Gminie Radecznica działalność prowadzą następujące placówki oświatowe:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. ks. Zygmunta Pisarskiego w Czarnymstoku, w roku szkolnym 2025/2026 uczęszcza do niej 40 uczniów; w 2024 roku w szkole uczyło się 1 dziecko z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, w roku 2025 dwoje dzieci;
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Gorajcu, w roku szkolnym 2025/2026 uczęszcza do niej 69 uczniów; w 2023 i w 2024 roku w szkole uczyło się 1 dziecko z niepełnosprawnością, w roku 2025 dwoje dzieci;
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Antoniego z Padwy w Radecznicy, w roku szkolnym 2025/2026 uczęszcza do niej 89 uczniów; w roku 2023 edukacją objętych było 5 uczniów z niepełnosprawnością, z czego 1 uczeń realizował obowiązek szkolny w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno Wychowawczym (OREW), w roku 2024 edukacją objętych było 6 uczniów z niepełnosprawnością (w tym 1 uczeń do 31 sierpnia 2024 r. oraz 1 uczeń od listopada 2024 r.), z czego 1 uczeń realizował obowiązek szkolny w OREW, natomiast w roku 2025 edukacją objętych było 5 uczniów z niepełnosprawnością (w tym 1 uczeń do 31 sierpnia 2025 r.), z czego 1 uczeń realizował naukę w OREW;

[7] RAPORT-O-STANIE-GMINY-ZA-2024

4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zaburzu, w roku szkolnym 2025/2026 uczęszcza do niej 55 uczniów; w 2025 roku w szkole uczyło się jedno dziecko z niepełnosprawnością;

Do szkół podstawowych na terenie Gminy Radecznica w roku szkolnym 2025/2026 uczęszcza 253 uczniów, a zatrudnionych jest 72 nauczycieli

W szkole funkcjonują oddziały przedszkolne, do których uczęszczają dzieci korzystające z prawa do wychowania przedszkolnego oraz dzieci 6 – letnie, które podlegają obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego. W roku szkolnym 2025/2026 w 7 oddziałach przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Radecznica uczy się 89 dzieci w wieku od 3-6 lat

Gmina Radecznica podejmuje działania zmierzające do zapewnienia dostępności do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez wykorzystanie dostępnych narzędzi, jakie daje ustawa o opiece nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy funkcjonuje jeden żłobek utworzony przez osobę fizyczną. W 2025r. do rejestru żłobków, prowadzonego przez Wójta Gminy Radecznica został wpisany Niepubliczny Żłobek Mali Odkrywcy w Radecznicy, prowadzony przez Joannę Blicharską. Do żłobka (według stanu na grudzień 2025r.) uczęszczało 22 dzieci w wieku: do 12 miesięcy – 1 dziecko 1 – 2 lata - 21 dzieci 2-3 lata - 0

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zamościu jest właściwą dla dzieci i młodzieży zamieszkującej na terenie gminy Radecznica. W latach 2023 -2025 Poradnia wydała następującą liczbę orzeczeń:

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego, opinia WWR dla uczniów z niepełnosprawnością przez Poradnie P-P dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Radecznica. Źródło: Dane Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Zamościu.

	2023	2024	2025
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	2	4	2
Orzeczenia o potrzebie kształcenia indywidualnego	1	0	1
Opinia wczesnego wspomagania rozwoju	1	1	2

5.2 Kultura i sport

Kultura stanowi istotny element budowania tożsamości lokalnej mieszkańców Gminy Radecznica, wzmacnia więzi społeczne oraz poczucie przynależności do wspólnoty. Jednocześnie pełni ważną funkcję promocyjną, przyczyniając się do kreowania pozytywnego

wizerunku gminy i zwiększania jej atrakcyjności turystycznej. Różnorodność form działalności kulturalnej wymaga równoczesnego wspierania lokalnych twórców i inicjatyw oddolnych oraz otwartości na wydarzenia i ofertę artystyczną odpowiadającą potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców. Działania realizowane w obszarze kultury w 2025 roku koncentrowały się przede wszystkim na budowaniu świadomości społecznej znaczenia kultury, upowszechnianiu wiedzy o dziedzictwie kulturowym oraz ochronie i promocji dziedzictwa narodowego jako ważnego czynnika wzmacniającego kapitał społeczny, poczucie tożsamości lokalnej oraz integrację mieszkańców. Realizacja zadań w sferze kultury odbywała się przy współpracy samorządowych instytucji kultury oraz organizacji społecznych funkcjonujących na terenie gminy. Według stanu na dzień 1 stycznia 2025 roku sieć publicznych instytucji kultury w Gminie Radecznica tworzyły dwie jednostki wpisane do Rejestru Instytucji Kultury Gminy Radecznica: Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica oraz Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radecznicy. Instytucje te pełniły kluczową rolę w organizowaniu życia kulturalnego, edukacji kulturalnej mieszkańców, ochronie lokalnego dziedzictwa oraz wspieraniu aktywności społecznej i artystycznej mieszkańców gminy.

Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica

W 2025 roku na terenie Gminy Radecznica funkcjonowała jedna publiczna instytucja biblioteczna – Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica z siedzibą w Radecznicy oraz filią biblioteczną w Gorajcu. Podstawowym celem działalności Biblioteki było rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych mieszkańców, upowszechnianie wiedzy, wspieranie rozwoju kultury oraz ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego. Zadania te realizowano poprzez gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, organizację wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych oraz promocję dorobku kulturowego gminy i regionu.
Na dzień 31 grudnia 2025 roku w Bibliotece Publicznej Gminy Radecznica zarejestrowanych było 2 848 czytelników, z czego 923 osoby aktywnie korzystały z wypożyczeń. W ciągu roku odnotowano 19 420 wypożyczeń książek, a wskaźnik wypożyczeń wyniósł 25 woluminów na 100 mieszkańców. Najliczniejszą grupę użytkowników stanowiły osoby w wieku 25–44 lata, co świadczy o aktywnym korzystaniu z oferty bibliotecznej przez osoby w wieku produkcyjnym.
Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica mieści się w budynku samorządowym przy ul. Bolesława Prusa 65A w Radecznicy. Powierzchnia użytkowa placówki wynosi 128 m². Czytelnicy mają do dyspozycji stanowiska komputerowe z bezpłatnym dostępem do Internetu

oraz sieć Wi-Fi. Filia biblioteczna zlokalizowana jest w Gorajcu (Gorajec 109), w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej będącym w dyspozycji gminy. Powierzchnia filii wynosi 30 m².

Zbiory biblioteczne i ich rozwój

Na koniec 2025 roku księgozbiór Biblioteki Publicznej Gminy Radecznica liczył 24 235 woluminów o łącznej wartości 117 561,22 zł. W ciągu roku zbiory zostały powiększone o 967 nowych pozycji książkowych, w tym:

- 683 woluminy zakupione ze środków organizatora za kwotę 25 663,21 zł,
- 284 woluminy zakupione dzięki dotacji w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w wysokości 6 400,00 zł.

Biblioteka prowadzi obsługę zbiorów w elektronicznym systemie bibliotecznym MAK+, umożliwiającym zarządzanie księgozbiorem, obsługę czytelników oraz elektroniczną rejestrację wypożyczeń. System pozwala mieszkańcom na samodzielne przeglądanie katalogu bibliotecznego oraz rezerwowanie książek za pośrednictwem Internetu.

Istotnym elementem działalności placówki jest również prowadzenie kroniki dokumentującej najważniejsze wydarzenia z życia gminy. W 2025 roku kontynuowano prowadzenie siódmej księgi kronikarskiej, w której gromadzone są opisy wydarzeń wraz z dokumentacją fotograficzną, stanowiące cenne źródło wiedzy o historii i rozwoju społeczności lokalnej.

Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica aktywnie uczestniczyła w życiu kulturalnym gminy, realizując liczne przedsięwzięcia służące promocji czytelnictwa, edukacji oraz integracji mieszkańców. W 2025 roku zorganizowano m.in. wycieczki i lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży, ferie z książką, konkursy tematyczne, spotkania autorskie, wystawy oraz wydarzenia ogólnopolskie.

Wśród najważniejszych działań znalazły się m.in. ferie z książką, w których uczestniczyły 64 osoby, konkurs „Palmy, Pisanki i Stroiki Wielkanocne” z udziałem 28 uczestników oraz około 60 pacjentów oddziałów szpitalnych, konkurs promujący zdrowy styl życia podczas festynu w Gaju Gruszczańskim z udziałem 30 dzieci, a także Czytanie Narodowe, podczas którego poezję Jana Kochanowskiego czytało 28 uczestników.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się również spotkania z twórcami. W październiku odbyło się spotkanie z pisarzem Kamilem Sobikiem, w którym uczestniczyło łącznie 70 osób, natomiast w grudniu zorganizowano spotkanie z poetą i aktorem Piotrem Pilarskim. Rok zakończyło podsumowanie konkursu „Stroiki i ozdoby Bożonarodzeniowe”, do którego przystąpiło 47 uczestników.

Filia biblioteczna w Gorajcu prowadziła własną działalność edukacyjną i kulturalną, organizując lekcje biblioteczne, konkursy plastyczne, czytanie bajek dla najmłodszych oraz wystawy poświęcone wybitnym postaciom literatury. W ramach filii odbyło się również Czytanie Narodowe, w którym uczestniczyło 12 osób.

Realizowane działania wskazują, że Biblioteka Publiczna Gminy Radecznica pełni nie tylko funkcję instytucji udostępniającej zbiory, ale także ważnego lokalnego centrum edukacji, kultury i integracji społecznej, aktywnie wspierającego rozwój kapitału społecznego oraz uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym gminy.

Gminne Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Radecznicy

Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radecznicy stanowi główną instytucję odpowiedzialną za organizację życia kulturalnego, sportowego i turystycznego na terenie gminy. Działalność jednostki ukierunkowana jest na rozwijanie aktywności mieszkańców, wspieranie lokalnych talentów, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.

W 2025 roku GCKSiT prowadziło szereg stałych zajęć rozwijających zainteresowania artystyczne, sportowe i rekreacyjne mieszkańców. W działalności uczestniczyło łącznie ponad 150 osób. Wśród funkcjonujących sekcji znalazły się: Chór „Sant' Antonio" skupiający 14 osób, koło plastyczne dla dzieci liczące 15 uczestników, zajęcia plastyczne dla dorosłych (10 osób), zespół taneczny Hop Dance (23 osoby), zajęcia ruchowe dla dorosłych (8 osób), Mała Akademia Piłki Nożnej – sekcja dziewcząt (18 osób) i sekcja chłopców (20 osób) oraz Brygada RR Rowerowa Radecznica zrzeszająca 44 miłośników turystyki rowerowej.

Uczestnicy poszczególnych sekcji aktywnie reprezentowali gminę podczas wydarzeń lokalnych i ponadlokalnych. Chór „Sant' Antonio" uczestniczył w koncertach i festiwalach, zdobywając m.in. I miejsce podczas IX Festiwalu Piosenki Patriotycznej w Turobinie oraz I miejsce podczas V Festiwalu Antoniańskiego w Radecznicy. Zespół taneczny Hop Dance prezentował swoje umiejętności podczas wydarzeń środowiskowych i festiwali, natomiast młodzi sportowcy z Małej Akademii Piłki Nożnej reprezentowali gminę w turniejach piłkarskich, osiągając m.in. 4 miejsce w turnieju „Z Podwórka na Stadion o Puchar Tymbarku". Członkowie Brygady RR Rowerowa Radecznica uczestniczyli w rajdach regionalnych i ogólnopolskich, promując walory turystyczne Roztocza.

Istotnym elementem działalności instytucji było skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych. W 2025 roku projekt „Radecznica na styku kultur i tradycji" uzyskał dofinansowanie w wysokości 160 000,00 zł w ramach programu „Nasze Tradycje". Projekt

„Kultura w centrum – Radecznica jako scena wydarzeń artystycznych” otrzymał grant z Krajowego Planu Odbudowy dla Kultury w wysokości 28 800,00 zł, natomiast na działania promujące Województwo Lubelskie pozyskano dodatkowo 20 000,00 zł. Centrum uczestniczyło również w ogólnopolskich programach kulturalnych, takich jak „Z klasyką przez Polskę”, „Efekt Chopina”, „Dzień z Niedźwiedziem Wojtkiem” oraz „Teatr Polska”.

Rok 2025 obfitował w liczne wydarzenia kulturalne, patriotyczne, sportowe i integracyjne. Wśród najważniejszych przedsięwzięć znalazły się m.in. Wspólne Kolędowanie, Gminny Dzień Kobiet, Majowa Moto-Radecznica, Festiwal Antoniański, Festiwal Roztrąb, Dożynki Gminne, Narodowe Święto Niepodległości oraz Gminne Spotkanie Opłatkowe. Szczególne znaczenie miał czterodniowy festiwal „Radecznica na styku kultur i tradycji”, którego celem było przybliżenie mieszkańcom wielokulturowego dziedzictwa miejscowości poprzez prezentację tradycji katolickiej, prawosławnej i żydowskiej.

Ważnym obszarem aktywności były również działania promujące zdrowy styl życia oraz aktywną turystykę. W rajdzie inaugurującym sezon rowerowy uczestniczyło 120 osób, natomiast w rajdzie pieszym „Razem dla natury” udział wzięło 35 uczestników. Dużą popularnością cieszyły się także rodzinne pikniki, wydarzenia plenerowe, rajdy rowerowe, zawody sportowo-pożarnicze oraz inicjatywy organizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi, kołami gospodyń wiejskich i jednostkami OSP.

W 2025 roku na terenie Gminy Radecznica realizowano liczne działania służące upowszechnianiu kultury fizycznej, aktywnego stylu życia oraz integracji społecznej mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. Działania te były prowadzone głównie przez Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radecznicy we współpracy z samorządem gminnym i lokalnymi placówkami oświatowymi.

Jednym z kluczowych przedsięwzięć była działalność Małej Akademii Piłki Nożnej Gminy Radecznica, funkcjonującej w ramach stałych form pracy GCKSiT. Treningi prowadzone były w dwóch sekcjach: chłopięcej liczącej 20 uczestników oraz dziewczęcej obejmującej 18 uczestniczek. Młodzi sportowcy reprezentowali gminę podczas zawodów i turniejów sportowych, osiągając m.in. 4. miejsce w turnieju „Z Podwórka na Stadion o Puchar Tymbarku” w Starym Zamościu (sekcja dziewcząt) oraz uczestnicząc w turnieju TUROBIN CUP w Czernięcinie (sekcja chłopców).

Istotnym elementem oferty sportowo-rekreacyjnej były również imprezy i wydarzenia organizowane przez GCKSiT, które sprzyjały aktywizacji mieszkańców oraz popularyzacji różnych form aktywności fizycznej. Wśród działań promujących sport znalazła się także

Gminna Impreza Profilaktyczno-Sportowa zorganizowana na obiektach sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Gorajcu. W wydarzeniu uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych z Czarnegostoku, Gorajca, Radecznicy i Zaburza, rywalizując w konkurencjach tenisa stołowego.

Ważną inicjatywą rozwijającą turystykę aktywną była działalność Brygady RR Rowerowa Radecznica, utworzonej przy GCKSiT w 2024 roku. Grupa skupia mieszkańców zainteresowanych turystyką rowerową i promocją walorów przyrodniczych Roztocza. W 2025 roku członkowie Brygady uczestniczyli m.in. w XX Jubileuszowym Rajdzie Gwiaździstym na Wzgórze Polak oraz XVIII Ogólnopolskim Roztoczańskim Rajdzie Rowerowym „Jastrzębia Zdebrz". Zrealizowano także szereg wydarzeń własnych, takich jak rajd inaugurujący sezon rowerowy po Roztoczu Zachodnim, przejazd podczas Festiwalu Roztrąb, rajd w ramach pikniku „Na sportowo i wesoło" oraz rajd podsumowujący sezon.

Szczególnym przedsięwzięciem skierowanym do najmłodszych mieszkańców była realizacja programu „ABC pływania – zajęcia sportowe ukierunkowane na naukę pływania" w ramach programu „Aktywna Szkoła – Raz Dwa Trzy 2025". Projekt realizowany pod nazwą „Wodna przygoda – nauka pływania dla najmłodszych mieszkańców gminy" prowadzony był od 1 września do 31 grudnia 2025 roku na krytej pływalni „Otylia" w Janowie Lubelskim. W zajęciach uczestniczyło 30 uczniów klas II–III szkół podstawowych z terenu gminy, w tym 16 chłopców i 14 dziewcząt, podzielonych na dwie 15-osobowe grupy.

Program objął uczniów szkół podstawowych w Radecznicy, Zaburzu, Gorajcu oraz Czarnymstoku. Zajęcia prowadzone były raz w tygodniu przez wykwalifikowanych instruktorów nauki pływania. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 25 567,32 zł, z czego 8 400,00 zł stanowiło dofinansowanie ze środków Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów, natomiast 17 167,32 zł pochodziło ze środków własnych Gminy Radecznica. Wszyscy uczestnicy ukończyli pełny 20-godzinny cykl szkoleniowy oraz zaliczyli sprawdziany umiejętności pływackich. Program przyczynił się do wzrostu kompetencji ruchowych dzieci, poprawy bezpieczeństwa nad wodą, zwiększenia dostępności zajęć sportowych oraz promocji zdrowego stylu życia wśród najmłodszych mieszkańców gminy.

Skala i różnorodność realizowanych działań wskazują, że Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Radecznicy pełni rolę lokalnego centrum aktywności społecznej, skutecznie integrując mieszkańców, wzmacniając kapitał społeczny oraz przyczyniając się do promocji gminy i budowania jej atrakcyjności kulturalnej, sportowej i turystycznej.

5.3 Ochrona zdrowia

W 2024 roku 42,8% zgonów w gminie Radecznica spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,4% zgonów w gminie Radecznica były nowotwory, a 7,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Radecznica przypada 13.17 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.[8]

System ochrony zdrowia w Gminie Radecznica opiera się na działalności placówek podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznych podmiotów leczniczych. Mieszkańcy gminy mają dostęp do świadczeń lekarza rodzinnego, pielęgniarki i położnej POZ realizowanych w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Na terenie gminy funkcjonują placówki podstawowej opieki zdrowotnej, zapewniające mieszkańcom dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Zakres udzielanych świadczeń obejmuje m.in. konsultacje lekarza rodzinnego, opiekę pielęgniarską i położniczą oraz działania profilaktyczne i diagnostyczne.

Podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców Gminy Radecznica zapewnia: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gorajcu-Zastawiu, OKULISTYKA Poradnia Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Radecznicy oraz Centrum Medyczne GRMedical w Radecznicy. Placówki świadczą usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, obejmujące diagnostykę, leczenie oraz działania profilaktyczne skierowane do mieszkańców gminy.

Najczęściej występującymi problemami zdrowotnymi wśród pacjentów objętych opieką NZOZ są choroby układu krążenia, cukrzyca, choroby obwodowego układu nerwowego, schorzenia układu mięśniowo-szkieletowego i tkanki łącznej, przewlekłe choroby układu trawiennego, przewlekłe nieżyty oskrzeli i dychawica oskrzelowa, choroby tarczycy, niedokrwistość, nowotwory oraz otyłość.

Istotnym obszarem działalności placówki jest profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży. Obejmuje ona monitorowanie rozwoju psychofizycznego, wykonywanie badań bilansowych, ocenę wzroku, słuchu i postawy ciała, realizację szczepień ochronnych oraz edukację zdrowotną promującą zdrowy styl życia. Działania te mają na celu wczesne wykrywanie zaburzeń zdrowotnych i zapobieganie ich negatywnym skutkom w dalszym życiu.

[8] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica#podstawowe-informacje

Szczególne znaczenie dla systemu ochrony zdrowia ma funkcjonujący na terenie gminy Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. Św. Antoniego w Radecznicy, który świadczy specjalistyczne usługi psychiatryczne, psychologiczne i terapeutyczne dla mieszkańców regionu. Placówka pełni funkcję ponadlokalną, zapewniając opiekę osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz problemami uzależnień.
Dodatkowym wyzwaniem pozostaje dostępność lekarzy specjalistów, rehabilitacji oraz diagnostyki medycznej, co wiąże się z koniecznością korzystania przez mieszkańców z placówek zlokalizowanych poza obszarem gminy (Szczebrzeszyn, Zamość). W kolejnych latach istotne będzie wzmacnianie profilaktyki zdrowotnej, rozwój usług środowiskowych dla osób starszych i niesamodzielnych oraz poprawa dostępności do świadczeń specjalistycznych.

5.4 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych Gminie z zakresu pomocy społecznej. Zadaniem Ośrodka jest:
- umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenia do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.
Ośrodek realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej zlecone samorządowi gminnemu i zadania własne w trybie określonym przepisami ogólnie obowiązującymi. Realizując zadania pomocy społecznej GOPS współpracuje z różnymi instytucjami w celu pomocy podopiecznym, m.in. z: Urzędem Gminy, policją, szpitalami, GKRPA, szkołami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem, kuratorami sądowymi, PCPR, Powiatowym Urzędem Pracy, ZUS, KRUS, US, zakładami karnymi, ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ośrodkami szkolno-wychowawczymi, Zespołami Interdyscyplinarnymi ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, kościołem, organizacjami pozarządowymi, ochroną zdrowia, prokuraturą.
Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radecznicy w 2025 roku liczyła 10 osób (8 etatów).

W 2025 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy objął pomocą 57 gospodarstw domowych, w których zamieszkiwały łącznie 93 osoby. Wsparcie udzielane było w formie świadczeń pieniężnych dostosowanych do indywidualnej sytuacji życiowej mieszkańców, w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Jedną z podstawowych form wsparcia był zasiłek stały, przysługujący osobom pełnoletnim niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowitej niezdolności do pracy, spełniającym kryteria dochodowe określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej. W 2025 roku z tej formy pomocy korzystało 18 osób, którym wypłacono 185 świadczeń na łączną kwotę 200 267,37 zł. Zasiłki stałe stanowiły istotny element zabezpieczenia dochodowego osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej, zwłaszcza seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

W celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańców przyznawano również zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe. W 2025 roku wsparciem w tej formie objęto 9 rodzin, przeznaczając na ten cel 6 900,00 zł, finansowane w całości ze środków własnych gminy.

Spośród rodzin korzystających z tej formy pomocy:

- 6 rodzin otrzymało zasiłki celowe na zakup żywności, leków i leczenia, środków czystości oraz opału na łączną kwotę 5 100,00 zł;
- 3 rodziny skorzystały ze specjalnych zasiłków celowych na zakup leków i leczenia, otrzymując 3 świadczenia o łącznej wartości 1 800,00 zł.

Kolejną formą wsparcia były zasiłki okresowe, przyznawane osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej z powodu długotrwałej choroby, niepełnosprawności, bezrobocia lub braku możliwości uzyskania świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W 2025 roku zasiłki okresowe wypłacono 5 rodzinom, udzielając 31 świadczeń na łączną kwotę 19 609,20 zł. Środki na realizację tego zadania pochodziły z budżetu państwa. Analiza danych wskazuje, że największe znaczenie w strukturze świadczeń pieniężnych miały zasiłki stałe, których łączna wartość przekroczyła 200 tys. zł, co świadczy o istotnej skali wsparcia kierowanego do osób trwale niezdolnych do pracy oraz seniorów. Jednocześnie stosunkowo niewielka liczba rodzin korzystających z zasiłków okresowych i celowych wskazuje, że pomoc ta ma charakter interwencyjny i uzupełniający, odpowiadając na bieżące potrzeby mieszkańców.

Tabela 5. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane GOPS Radecznica.

Rok	2023	2024	2025

Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	64	61	57
Osoby, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób W tym:	64	61	57
Osoby długotrwale korzystające	26	25	30
Wiek 0-17	21	19	15
Wiek produkcyjny	28	27	30
Wiek poprodukcyjny	15	15	12
Liczba rodzin	53	52	45
Liczba osób w rodzinach	115	108	93

W latach 2023-2025 liczba osób, którym przyznano świadczenie, zmniejszała się.

Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS Radecznica.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	64	61	57
Liczba rodzin	53	52	45
Liczba osób w rodzinach	115	108	93
osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne			
Liczba osób ogółem	42	41	42
Liczba rodzin	41	41	42
Liczba osób w rodzinach	66	69	79
osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne			
Liczba osób ogółem	22	20	15
Liczba rodzin	14	12	7
Liczba osób w rodzinach	58	44	33

Przedstawione dane potwierdzają utrzymujące się zapotrzebowanie na świadczenia pieniężne z pomocy społecznej, szczególnie wśród osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych. W kontekście postępującego procesu starzenia się społeczeństwa należy oczekiwać

dalszego wzrostu potrzeb w zakresie wsparcia dochodowego i usług społecznych kierowanych do osób wymagających opieki i pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

W roku 2025 liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego. Podobnie tendencje spadkową w latach 2023-2025 odnotowano w powiecie i województwie.

Tabela 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji. Źródło: OZPS Gminy Radecznica.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Gmina	64	61	57
Powiat (średnia)	156	144	140
Województwo (średnia)	224	208	206

Jedną z form pomocy oferowaną przez GOPS jest praca socjalna świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Jest ona ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na uzyskiwany dochód. Pracownicy socjalni pomagają również osobom i rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych, m.in.: rent, emerytur, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności, uzyskania alimentów. Uczestniczą w rozwiązywaniu problemów środowisk zagrożonych uzależnieniami, środowisk będących w konflikcie z prawem, środowisk z przemocą, bezrobotnych, z niepełnosprawnościami oraz rodzin dotkniętych innymi problemami.

W celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej, może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Tabela 8. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem (liczba rodzin)	94	82	106
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem (liczba osób w rodzinach)	220	179	230
- w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej (liczba rodzin)	41	35	61
- w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	105	83	138

(liczba osób w rodzinach			

W 2025 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował kolejną edycję wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028. Strategicznym celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Pomoc w ramach programu udzielana była osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe. Ogółem koszt tego zadania w 2025 roku wyniósł: 81 671,00 zł; z tego środki finansowe w kwocie: 62 136,80 zł otrzymano z budżetu państwa, pozostała część środków finansowych w kwocie: 19 534,20 zł to środki własne gminy. Rzeczywista liczba osób objętych Programem w 2025 r. na terenie Gminy Radecznica wyniosła 69 osób. W ramach w/w programu, pomocą w formie bezpłatnych posiłków w szkole objętych było 15 uczniów – wydatkowano 10 971,00 zł. W ramach Programu udzielono wsparcia dla 27 rodzin z terenu Gminy Radecznica w formie zasiłków celowych na zakup żywności na łączną kwotę 70 700 zł.

Tabela 9. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu". Źródło: Dane GOPS Radecznica.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
liczba osób pobierających zasiłek celowy	25	26	27
kwota świadczeń	42 700	71 800	70 700

W 2025 r. GOPS w Radecznicy pełnił rolę OPL (organizacji partnerskiej lokalnej - bezpośrednio przekazującej żywność osobom najbardziej potrzebującym) Przystąpienie do działania w tej formie miało za zadanie zapewnienie pomocy żywnościowej dla mieszkańców. W 2025 roku pomoc żywnościową otrzymały 142 osoby samotne oraz rodziny z terenu Gminy Radecznica (wydano 67 skierowań). Łącznie wydano 8 160,74 kg żywności na kwotę 52 818,30 zł.

Uczniowie zamieszkali na terenie gminy Radecznica mogą korzystać z pomocy materialnej o charakterze socjalnym, w postaci stypendiów oraz zasiłków szkolnych. Pomoc materialna dla uczniów była realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. GOPS przyznaje i wypłaca stypendia szkolne oraz zasiłki szkolne uczniom zamieszkujących gminę Radecznica w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwia pokonywanie barier dostępu do

edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia. W 2025 roku stypendium szkolne otrzymało 36 uczniów na łączną kwotę 32 404,87 zł.

GOPS realizuje również ustawowo odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańców z terenu Gminy Radecznica. W 2025 r. w domach pomocy społecznej przebywało 6 osób, za które Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy ponosił odpłatność.

W 2025 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy kontynuował realizację Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025. Celem Programu było wzmocnienie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, zwiększenie szans na prowadzenie przez te osoby bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia poprzez usługę asystencji osobistej. W ramach Programu udzielono wsparcia 15 osobom z niepełnosprawnościami, osobom z niepełnosprawnościami złożonymi, z ograniczoną mobilnością i komunikacją, w tym:

• 8 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną;
• 6 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
• 1 osoba z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Uczestnicy nie ponosili odpłatności za usługę przyznaną w ramach Programu, który w całości był finansowany ze środków państwowego funduszu celowego - Funduszu Solidarnościowego. Na realizację programu przeznaczono 481 885,36 zł.

Istotnym obszarem działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radecznicy jest realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Zadanie to realizowane jest jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez Ośrodek z upoważnienia Wójta Gminy. Świadczenia rodzinne stanowią ważny element polityki prorodzinnej państwa i mają na celu wsparcie rodzin w wychowywaniu dzieci oraz zabezpieczenie potrzeb osób wymagających opieki.

W ramach systemu świadczeń rodzinnych GOPS realizował wypłatę: zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, świadczeń opiekuńczych (zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych), jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka („becikowego") oraz świadczenia rodzicielskiego.

Tabela 10. Wydatki na zasiłki rodzinne 2023-2025. Źródło: Dane GOPS Radecznica.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025

Średniomiesięczna liczba rodzin pobierających zasiłek	188	164	126
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem (PLN)	364 271,04	321 057,55	240 061,84

W 2025 roku na realizację świadczeń rodzinnych wydatkowano łącznie 2 350 967,77 zł, co wskazuje na istotną rolę tego systemu wsparcia w zabezpieczaniu potrzeb mieszkańców gminy. Największą pozycję w strukturze wydatków stanowiły świadczenia pielęgnacyjne, na które przeznaczono 1 604 652,00 zł, wypłacając 467 świadczeń. Świadczenia te stanowiły około 68,3% wszystkich wydatków na świadczenia rodzinne, co potwierdza znaczące potrzeby w zakresie opieki nad osobami z niepełnosprawnościami wymagającymi stałego wsparcia. Wysoki udział tej formy pomocy może być związany z procesem starzenia się społeczeństwa oraz rosnącą liczbą osób wymagających długoterminowej opieki.

Drugą pod względem liczby wypłaconych świadczeń grupę stanowiły zasiłki pielęgnacyjne. W 2025 roku udzielono 1 923 świadczeń na łączną kwotę 415 061,00 zł. Świadczenie to przysługuje osobom niepełnosprawnym oraz osobom starszym w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby.

Znaczącą grupę wsparcia stanowiły również zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, których wypłacono 1 889 świadczeń na łączną kwotę 218 456,00 zł. Świadczenia te mają na celu częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka i wspieranie rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji materialnej.

W 2025 roku przyznano także 17 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka („becikowe”) na łączną kwotę 17 000,00 zł, co może pośrednio odzwierciedlać liczbę nowo narodzonych dzieci korzystających z tego wsparcia.

Ponadto wypłacono 67 świadczeń rodzicielskich na kwotę 63 175,00 zł. Świadczenie to kierowane jest do osób, które nie są uprawnione do zasiłku macierzyńskiego, wspierając rodziców w pierwszym okresie opieki nad dzieckiem.

Analiza struktury świadczeń rodzinnych wskazuje, że największe potrzeby mieszkańców koncentrują się wokół wsparcia opiekuńczego dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagających stałej opieki. Łącznie na świadczenia pielęgnacyjne i zasiłki pielęgnacyjne przeznaczono 2 019 713,00 zł, co stanowi blisko 86% wszystkich wydatków na świadczenia rodzinne. Dane te potwierdzają rosnące znaczenie polityki opiekuńczej i wskazują na potrzebę dalszego rozwoju usług wspierających rodziny opiekujące się osobami zależnymi.

Wysoki poziom wydatków na świadczenia rodzinne świadczy o istotnej roli systemu zabezpieczenia społecznego w poprawie jakości życia mieszkańców Gminy Radecznica oraz ograniczaniu skutków ubóstwa, niepełnosprawności i niesamodzielności.

GOPS w Radecznicy wykonuje zadania wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego. Wnioski o przyznanie świadczeń wraz z zaświadczeniem o bezskuteczności egzekucji składa się bezpośrednio do organu realizującego.

Tabela 11. Informacje na temat rodzin i osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS Radecznica.

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	19	16	14
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	13	11	10
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego (PLN)	95 038	90 960	107 556

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Przyjęty został Uchwałą NR X.66.2024 RADY GMINY RADECZNICA z dnia 30.12.2024 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok.

Głównym celem realizacji Programu jest:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych;
2. udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej, a w szczególności ochrony przed przemocą. Wspieranie osób pracujących na rzecz profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień;

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ar 13^1 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Wydatki na realizację Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku wyniosły łącznie 57 471.49 zł., w tym przeznaczono na działania profilaktyczne: festyny i inne imprezy plenerowe (bez sportowych), gminną imprezę profilaktyczno-sportową w Gorajcu, podczas której uczniowie szkół z terenu gminy Radecznica zaprezentowali programy dotyczące stawiania granic, zapobiegania alkoholizmowi, szkodliwości palenia papierosów oraz uzależnieniom od Internetu, nadmiernego korzystania ze smartfonów i komputerów. Dodatkowo rozegrano Turniej tenisa Stołowego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radecznicy

Podstawowym zadaniem komisji oraz głównym celem jest podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych i narkotyków. Zapobieganie powstaniu nowych problemów wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków oraz zwiększenie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami. Komisja poprzez swoją działalność zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowaniem zdrowego stylu życia oraz pomaga rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Ponadto realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, do których należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego;
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych itp.

W latach 2023–2025 na terenie Gminy Radecznica realizowano działania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy

domowej. Zadania te realizowała przede wszystkim Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, placówkami oświatowymi, Policją oraz Zespołem Interdyscyplinarnym.

W 2023 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 11 wniosków o objęcie postępowaniem osób nadużywających alkoholu. Komisja odbyła 36 posiedzeń, podczas których przeprowadzono 11 rozmów interwencyjno-motywujących z osobami zgłoszonymi oraz 25 rozmów z członkami ich rodzin. Działania te miały na celu zwiększenie świadomości skutków nadużywania alkoholu oraz motywowanie do podjęcia leczenia. 2 osoby skierowano do biegłych sądowych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, natomiast w 1 przypadku skierowano do sądu wniosek o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego.

W 2025 roku do Komisji wpłynęło 16 wniosków dotyczących osób nadużywających alkoholu, co oznacza wzrost o 45,5% w porównaniu z 2023 rokiem. Wnioski pochodziły od rodzin osób uzależnionych (5 wniosków), Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (1 wniosek) oraz Komisariatu Policji w Szczebrzeszynie (10 wniosków). Osoby zgłoszone były zapraszane na posiedzenia Komisji, gdzie prowadzono działania motywujące do podjęcia leczenia oraz kontaktu z placówkami terapii uzależnień. Komisja wydała również 3 opinie dotyczące zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z obowiązującymi przepisami.

Istotnym elementem lokalnej polityki społecznej była profilaktyka uzależnień prowadzona wśród dzieci i młodzieży. W szkołach podstawowych realizowano działania edukacyjne, informacyjne i profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, narkotyków oraz uzależnieniom behawioralnym. W Szkole Podstawowej w Radecznicy zorganizowano festyn profilaktyczny poświęcony bezpiecznemu korzystaniu z mediów, przeciwdziałaniu uzależnieniom i promocji zdrowego stylu życia. W Szkole Podstawowej w Gorajcu odbyła się impreza profilaktyczno-sportowa połączona z Turniejem Tenisa Stołowego dla uczniów szkół podstawowych z terenu gminy. Wychowawcy, nauczyciele i pedagodzy prowadzili również działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej podczas godzin wychowawczych.

Działania profilaktyczne wspierane były także przez organizacje pozarządowe. W 2023 roku na realizację zadań z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom przekazano organizacjom pozarządowym dotacje w łącznej wysokości 9 200 zł. W 2025 roku wysokość środków przeznaczonych na ten cel wzrosła do 40 000,00 zł, co oznacza ponad czterokrotny

wzrost nakładów finansowych. Wsparcie otrzymały m.in. Stowarzyszenie Przyjazna Wieś na realizację zadania „Na sportowo i na wesoło” (8 500,00 zł) oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gorajca Zagroble „Wzgórza Roztocza” na organizację XXI Zlotu Zaprzęgów Konnych (10 000,00 zł, zwrot 0,01 zł).

Analiza danych wskazuje, że problem uzależnień i przemocy domowej nadal stanowi istotne wyzwanie społeczne na terenie Gminy Radecznica. Wzrost liczby wniosków kierowanych do Komisji z 11 w 2023 roku do 16 w 2025 roku może świadczyć zarówno o utrzymującej się skali problemu, jak i o większej świadomości mieszkańców oraz instytucji w zakresie zgłaszania przypadków wymagających interwencji. Jednocześnie obserwowany wzrost środków finansowych przeznaczanych na profilaktykę oraz rozwój działań edukacyjnych i wspierających wskazuje na wzmacnianie lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Radecznica

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Radecznica na lata 2024-2030 został przyjęty Uchwałą nr III.13.2024 Rady Gminy Radecznica z dnia 26 czerwca 2024 roku

Cel Programu:

1) zwiększenie działań w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej poprzez aktywne działanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostycznopomocowych, zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej;

2) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc i podejrzanych o przemoc domową;

3) działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej: prowadzenie pracy socjalnej, poradnictwa socjalnego, psychologicznego, prawnego, medycznego dla osób doświadczających przemocy domowej;

Przeciwdziałanie przemocy domowej i realizacja procedury „Niebieskie Karty” w latach 2023–2025

Przeciwdziałanie przemocy domowej stanowi jeden z kluczowych obszarów polityki społecznej Gminy Radecznica. Zadania w tym zakresie realizowane są przez Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z Policją, pomocą społeczną, placówkami oświatowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz wsparcia rodzin. Zadaniem ZI jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą oraz rozpowszechnianie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W 2023 roku na terenie Gminy Radecznica funkcjonował 1 Zespół Interdyscyplinarny, który odbył 5 spotkań. W ramach jego działalności funkcjonowały 3 grupy robocze, które przeprowadziły 8 spotkań.

W procedurze „Niebieskie Karty" działaniami objęto 5 rodzin, liczących łącznie 10 osób. We wszystkich rodzinach stwierdzono występowanie przemocy psychicznej (5 przypadków), natomiast w 3 rodzinach występowała również przemoc fizyczna. Nie odnotowano przypadków przemocy seksualnej.

Pomocą objęto 5 osób doznających przemocy, wszystkie były kobietami, w tym 1 osoba starsza. Nie odnotowano osób z niepełnosprawnościami ani dzieci doznających przemocy. W ramach prowadzonych działań sporządzono 2 formularze „Niebieska Karta – C".

W 2024 roku nastąpił wzrost aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego. Odbyło się 13 posiedzeń Zespołu, co oznacza wzrost o 8 spotkań w porównaniu z rokiem poprzednim. Do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 9 formularzy „Niebieska Karta-A", z czego 7 sporządził Posterunek Policji, a 2 szkoły podstawowe.

W toku prowadzonych procedur sporządzono 8 formularzy „Niebieska Karta-C" z osobami doznającymi przemocy oraz 6 formularzy „Niebieska Karta-D" z osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy. Powołano grupy diagnostyczno-pomocowe, które odbyły 38 posiedzeń, obejmując wsparciem 11 osób doznających przemocy domowej oraz 9 osób stosujących przemoc.

W 2024 roku zakończono 8 procedur „Niebieskie Karty", w tym 4 z powodu ustania przemocy oraz 4 z uwagi na brak zasadności dalszego prowadzenia działań. Oznacza to, że połowa zakończonych procedur zakończyła się poprawą sytuacji rodzinnej i ustaniem przemocy.

Istotnym elementem działań było także podnoszenie kwalifikacji zawodowych. W dniu 4 czerwca 2024 roku przeprowadzono szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i

grup diagnostyczno-pomocowych dotyczące nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Podejmowane działania obejmowały m.in. monitoring rodzin przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny, kontrolę bezpieczeństwa przez dzielnicowych, kierowanie do Ośrodka Interwencji Kryzysowej, udzielanie informacji o dostępnych formach pomocy, a także zawiadamianie Sądu Rodzinnego i Nieletnich oraz przydzielanie rodzinom asystenta rodziny.

W 2025 roku odbyło się 9 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, co oznacza spadek o 4 spotkania względem 2024 roku. Do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 6 formularzy „Niebieska Karta-A" sporządzonych przez Policję oraz 1 informacja o podjęciu działań przekazana przez Zespół Interdyscyplinarny z innej gminy.

Powołano 6 grup diagnostyczno-pomocowych, które odbyły 11 posiedzeń. Pomocą objęto 7 osób doznających przemocy domowej oraz 5 osób stosujących przemoc.

W 2025 roku zakończono 6 procedur „Niebieskie Karty", przy czym wszystkie zakończono z powodu braku zasadności dalszego prowadzenia działań. Nie odnotowano przypadków zakończenia procedury z uwagi na ustanie przemocy.

Kontynuowano również działania szkoleniowe. W dniu 14 marca 2025 roku odbyło się szkolenie dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, natomiast w październiku członkowie Zespołu i grup diagnostyczno-pomocowych uczestniczyli w trzydniowym szkoleniu dotyczącym wzmacniania lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania pomocowe obejmowały monitorowanie sytuacji rodzin, kontrolę bezpieczeństwa osób doznających przemocy, udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej i socjalnej oraz informowanie o możliwościach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Analiza danych z lat 2023–2025 wskazuje na zmienną skalę zjawiska przemocy domowej oraz intensyfikację działań instytucjonalnych. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wzrosła z 5 w 2023 roku do 13 w 2024 roku, a następnie spadła do 9 w 2025 roku. Jednocześnie wzrosła liczba procedur „Niebieskie Karty" – z co najmniej 5 rodzin objętych wsparciem w 2023 roku do 9 nowych procedur w 2024 roku, po czym zmniejszyła się do 6 procedur w 2025 roku. W 2024 roku odnotowano najwyższą aktywność systemu przeciwdziałania przemocy – największą liczbę posiedzeń, osób objętych wsparciem oraz zakończonych procedur. Pozytywnym zjawiskiem było zakończenie 4 procedur z powodu ustania przemocy, co świadczy o skuteczności części podejmowanych działań pomocowych. W 2025 roku

zmniejszyła się liczba nowych procedur, grup diagnostyczno-pomocowych oraz osób objętych wsparciem. Może to wskazywać na ograniczenie skali ujawnianych przypadków przemocy lub poprawę sytuacji części rodzin, choć wymaga dalszego monitorowania. Jednocześnie utrzymano współpracę międzyinstytucjonalną i rozwijano kompetencje służb poprzez szkolenia specjalistyczne.

Przedstawione dane wskazują, że przeciwdziałanie przemocy domowej pozostaje jednym z istotnych wyzwań społecznych Gminy Radecznica. Konieczne jest dalsze wzmacnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych oraz rozwijanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy i ich rodzin.

Realizacja świadczeń na rzecz obywateli Ukrainy w 2025 roku

W związku z trwającym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy oraz napływem obywateli Ukrainy do Polski, jednostki pomocy społecznej realizują zadania związane z udzielaniem wsparcia osobom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zasady udzielania tej pomocy regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, a także przepisy ustaw regulujących system pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy w 2025 r. realizował następujące świadczenia: zasiłek stały wypłacony został dla 1 obywatela Ukrainy (12 świadczeń), za 1 osobę opłacano pobyt w domu pomocy (12 świadczeń), dla 1 rodziny z Ukrainy udzielono pomocy w formie zasiłku rodzinnego i dodatków oraz zasiłek pielęgnacyjny, składki zdrowotne zostały opłacane za 1 obywatela Ukrainy (12 świadczeń). Środki finansowe na realizację wszystkich zadań na rzecz obywateli Ukrainy pochodziły z Funduszu Pomocy.

5.5 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Na terenie Gminy Radecznica służbę pełnią policjanci z Komisariatu Policji w Szczebrzeszynie. W Komisariacie zatrudnionych jest 23 funkcjonariuszy. W latach 2023 – 2025 na terenie szkół podstawowych Gminy prowadzone były pogadanki na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, bezpieczne ferie, bezpieczne wakacje oraz debaty społeczne na temat bezpieczeństwa, oszustw.

W 2024 roku w gminie Radecznica stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 60 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,88 przestępstw.

Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Radecznica wynosi 85,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Radecznica najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 4,16 (wykrywalność 86%) oraz o charakterze gospodarczym - 4,40 (wykrywalność 74%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 5,03 (69%), drogowe - 2,06 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,13 (100%).[9]

Dane przedstawiające liczbę stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Radecznica na przestrzeni trzech lat przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Radecznica w latach 2023-2025. Źródło: KP w Szczebrzeszynie

Wybrane kategorie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Radecznica ogółem			
Kradzież	2	3	1
Włamanie	0	0	1
Rozbój	0	0	0
Uszkodzenie mienia	1	2	1
Oszustwo, w tym oszustwo internetowe	6	5	2
Przywłaszczenie	1	1	2
Groźba karalna	0	1	3
Niestosowanie się do zakazu sądowego	2	6	9
Nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym	6	5	6
Nietrzeźwy kierujący rowerem	10	15	10
Uszkodzenie ciała	0	1	1
Pobicie	2	0	0
Przestępstwa narkotykowe	1	2	3

Najwięcej przestępstw odnotowano w kategorii „Nietrzeźwy kierujący rowerem”, następnie „Nietrzeźwy kierujący pojazdem mechanicznym” , „Niedostosowanie się do zakazu sądowego”.

[9] : https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica#poziom-przestepczosci

Bezpieczeństwo publiczne i działalność Ochotniczych Straży Pożarnych

Istotnym elementem systemu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Radecznica są jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które realizują zadania związane z ochroną przeciwpożarową, ratownictwem oraz reagowaniem na sytuacje kryzysowe. W 2025 roku na terenie gminy funkcjonowało 17 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 2 jednostki włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego – OSP Radecznica oraz OSP Latyczyn.

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnymstoku,
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Dzielcach,
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Gaju Gruszczańskim,
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Gruszce Zaporskiej,
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Gorajcu Starej-Wsi,
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Gorajcu-Zastawie,
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Gorajcu-Zagroble,
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Latyczynie,
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Mokremlipiu,
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Podborczu,
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Podlesiu Dużym,
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Podlesiu Małym,
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Radecznicy,
14. Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Czarnostockiej,
15. Ochotnicza Straż Pożarna w Zaburzu,
16. Ochotnicza Straż Pożarna w Zakłodziu,
17. Ochotnicza Straż Pożarna w Zaporzu.

W analizowanym roku strażacy ochotnicy aktywnie uczestniczyli w działaniach ratowniczych, podejmując interwencje związane zarówno z pożarami, jak i innymi zagrożeniami występującymi na terenie gminy. Łącznie jednostki OSP brały udział w 96 zdarzeniach, w tym 41 pożarach, 43 miejscowych zagrożeniach oraz 12 fałszywych alarmach.

W celu utrzymania wysokiej gotowości operacyjnej i podnoszenia kwalifikacji druhów prowadzono szkolenia specjalistyczne. W 2025 roku 19 strażaków ukończyło szkolenie podstawowe strażaka ratownika, 2 strażaków przeszkolono w zakresie kierowania i konserwacji sprzętu pożarniczego, 6 strażaków uzyskało recertyfikację z zakresu

kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP), natomiast 3 strażaków ukończyło pełne szkolenie KPP, zdobywając nowe uprawnienia do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy.
Ważnym elementem działalności jednostek OSP była również aktywność sportowa i szkoleniowa. W 2025 roku odbyły się Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, w których uczestniczyło 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz 5 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych z terenu gminy. Wydarzenie stanowiło okazję do sprawdzenia umiejętności ratowniczych, doskonalenia współpracy zespołowej oraz integracji środowiska strażackiego.
Jednostki OSP i Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze reprezentowały również Gminę Radecznica podczas zawodów wyższego szczebla. Strażacy uczestniczyli w zawodach powiatowych w Szczebrzeszynie oraz w III Powiatowych Halowych Młodzieżowych Zawodach Sportowo-Pożarniczych w Grabowcu. Ponadto Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza z Radecznicy reprezentowała gminę podczas Wojewódzkich Zawodów Sportowo-Pożarniczych w Dębowej Kłodzie.
Działalność jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych przyczynia się nie tylko do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom, ale również do aktywizacji społecznej, kształtowania postaw obywatelskich oraz rozwijania zaangażowania młodzieży w działalność społeczną i wolontariacką. Dzięki wysokiej aktywności operacyjnej, szkoleniowej i edukacyjnej strażacy ochotnicy pozostają jednym z najważniejszych filarów lokalnego systemu bezpieczeństwa i integracji społecznej.

5.6 Organizacje społeczne

Podstawą współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi w 2025 roku był Program współpracy Gminy Radecznica z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przyjęty uchwałą nr VII.40.2024 Rady Gminy Radecznica z dnia 31 października 2024 roku. Celem rocznego Programu współpracy Gminy Radecznica z organizacjami pozarządowymi jest określenie sposobu jego realizacji, zasad i form współpracy, które wzmocnią rolę organizacji w realizacji zadań publicznych, podnoszą ich skuteczność i efektywność oraz jakość prowadzonych przez nie działań. Program obejmuje także działania na rzecz integracji społecznej na obszarach wiejskich oraz tworzenie warunków sprzyjających aktywności społecznej mieszkańców.

W 2025r. współpraca pomiędzy samorządem a sektorem społecznym miała charakter

finansowy i pozafinansowy.

Współpraca o charakterze finansowym

Współpraca o charakterze finansowym realizowana była w formie zlecania organizacjom pozarządowym zadań publicznych i udzielania dotacji na finansowanie bądź na dofinansowywanie ich realizacji. Zlecanie zadań publicznych odbywało się na podstawie otwartych konkursów ofert lub poprzez złożenie przez organizacje oferty uproszczonej. Konkurs ofert obejmował realizację zadań publicznych w zakresie: a) wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu i promocja zdrowego stylu życia w zakresie „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym" – wpłynęło 4 oferty, b) organizacja bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży w dni wolne od zajęć szkolnych – wpłynęła 1 oferta. Konkurs został unieważniony, gdyż oferta nie spełniała wymogów formalnych, ogłoszonych w otwartym konkursie ofert. Na realizację zadania w zakresie: wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu i promocja zdrowego stylu życia w zakresie „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym" przyznano dofinansowanie na kwotę 20 000,00 zł z czego organizacje wykorzystały środki w łącznej wysokości 19 999,99 zł. W 2025r. na podstawie uproszczonej oferty, regulowanej przez art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przyznano dotację na zadanie publiczne pt. „Wakacje w rytmie zdrowia". Kwota dofinansowania – 10 000,00zł.

Współpraca o charakterze pozafinansowym

Zgodnie z przyjętym Programem Gmina Radecznica w 2025 roku wspierała sektor pozarządowy w formach pozafinansowych, wśród których należy wymienić: a) nieodpłatne użyczanie organizacjom samorządowym lokali na siedziby w budynkach znajdujących się w zasobach Gminy Radecznica, b) nieodpłatne udostępnianie sali, na spotkania i organizowane imprezy, w budynkach znajdujących się w zasobach Gminy Radecznica, c) publikowanie informacji o organizowanych przedsięwzięciach na stronie internetowej Urzędu Gminy, d) konsultowanie z organizacjami projektów aktów prawa miejscowego stanowionych przez Radę Gminy, e) patronat nad imprezami organizowanymi przez organizacje lub prowadzenie wspólnych przedsięwzięć, poprzez udzielanie wsparcia technicznego i organizacyjnego, przekazywanie własnych materiałów promocyjnych, zakup nagród, pucharów, medali. Współpraca z organizacjami pozarządowymi opierała się również na wsparciu działań, szczególnie organizacji, których celem statutowym są zadania w zakresie promocji zasobów kulturowych, w tym produktów lokalnych. W 2025 roku Stowarzyszenia i Koła Gospodyń

Wiejskich czynnie uczestniczyły w imprezach organizowanych na terenie Gminy (m.in. Festiwal Antoniański, Dożynki Gminne) a ich udział głównie oparty był na promocji zasobów kulturowych poszczególnych organizacji i miejscowości Gminy. Realizacja Programu przyczyniła się do zwiększenia efektywności wykonywania zadań publicznych, wzmocnienia potencjału organizacji pozarządowych oraz budowania trwałych relacji partnerskich pomiędzy samorządem a sektorem obywatelskim.

Na terenie gminy Radecznica działalność prowadzi wiele organizacji pozarządowych. Należą do nich między innymi:

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego w Radecznicy „Stąd Jesteśmy";

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego „Mokrelipie";

Stowarzyszenie „Przyjazna Wieś", Zakłodzie;

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gorajca-Zagroble „Wzgórza Roztocza";

Stowarzyszenie „Twórzmy Dobro";

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego „Sielska Dolina";

Fundacja Piszczałka, Zakłodzie.

Na terenie Gminy Radecznica działalność prowadzą 4 parafie:

1. Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. WNMP w Gorajcu - Stara Wieś,
2. Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. Znalezienia Krzyża Świętego w Mokremlipiu,
3. Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. Św. Antoniego Padewskiego w Radecznicy,
4. Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. Św. Jana Chrzciciela w Trzęsinach.

W Gminie Radecznica funkcjonuje 9 Kół Gospodyń Wiejskich, które stanowią ważny element lokalnego kapitału społecznego. Organizacje te aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym gminy, kultywują tradycje ludowe, promują lokalne dziedzictwo kulinarne oraz angażują się w organizację wydarzeń integrujących mieszkańców. Działalność KGW przyczynia się do wzmacniania więzi społecznych, aktywizacji mieszkańców, szczególnie kobiet, oraz budowania tożsamości lokalnej.

1. KGW „Zaburzanki" – Zaburze
2. KGW „Nasze Źródła" – Zaporze
3. KGW w Dzielcach – Dzielce
4. KGW „Malinowa Dolina" – Gorajec-Zastawie
5. KGW w Gorajcu-Zagroble – Gorajec-Zagroble
6. KGW Czarnystok – Czarnystok
7. KGW Mokrelipie – Mokrelipie

8. KGW Podborcze – Podborcze
9. KGW Gorajec-Stara Wieś – Gorajec-Stara Wieś

6. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Radecznica na podstawie danych instytucji

W latach 2023–2025 najczęstszymi przyczynami korzystania przez rodziny z pomocy społecznej w Gminie Radecznica były długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezrobocie.

Tabela 13. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2023-2025 Źródło: dane GOPS Radecznica.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2023	2024	2025
Ubóstwo	24	22	20
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	4	4
w tym: Wielodzietności	2	3	4
Bezrobocie	21	15	13
Niepełnosprawność	21	24	27
Długotrwała lub ciężka choroba	23	29	32
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	2	2	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem- w tym rodziny niepełne	0	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – w tym rodziny wielodzietne	0	0	0
Przemoc domowa	0	0	0
Alkoholizm	7	6	4
Narkomania	0	0	0

Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	3	3	1
Zdarzenie losowe	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały Status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub Zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0

Analiza danych wskazuje na wzrost znaczenia problemów zdrowotnych przy jednoczesnym spadku liczby rodzin korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa i bezrobocia.

Najczęściej występującym problemem była długotrwała lub ciężka choroba, która dotyczyła 23 rodzin w 2023 r., 29 rodzin w 2024 r. oraz 32 rodzin w 2025 r. Oznacza to wzrost o 39,1% w analizowanym okresie. Równocześnie zwiększała się liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności – z 21 rodzin w 2023 r. do 27 rodzin w 2025 r., tj. o 28,6%.

Zmniejszała się natomiast liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa. W 2023 r. problem ten dotyczył 24 rodzin, a w 2025 r. już 20 rodzin, co oznacza spadek o 16,7%. Jeszcze większy spadek odnotowano w przypadku bezrobocia – z 21 rodzin w 2023 r. do 13 rodzin w 2025 r., czyli o 38,1%.

Niewielką skalę miały problemy związane z alkoholizmem, choć również w tym przypadku widoczna jest tendencja spadkowa – liczba rodzin zmniejszyła się z 7 do 4 (spadek o 42,9%). Zmniejszyła się także liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego – z 3 do 1 rodziny (spadek o 66,7%).

W analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa z 2 do 4 rodzin (wzrost o 100%), w tym rodzin wielodzietnych z 2 do 4 (wzrost o 100%).

W latach 2023–2025 nie wystąpiły przypadki korzystania z pomocy społecznej z powodu sieroctwa, narkomanii, przemocy domowej, zdarzeń losowych, sytuacji kryzysowych ani trudności integracyjnych osób posiadających status uchodźcy. Problem bezdomności miał charakter incydentalny i wystąpił jedynie w 2024 roku, obejmując 1 rodzinę.

Dane wskazują, że głównym wyzwaniem społecznym w gminie są problemy zdrowotne mieszkańców, szczególnie związane z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością. Jednocześnie obserwowany jest korzystny trend zmniejszania się skali ubóstwa, bezrobocia oraz problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu.

Długotrwała lub ciężka choroba

Głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Radecznica korzystających z pomocy społecznej są problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby. Jak ilustruje poniższy wykres, liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby systematycznie rośnie.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

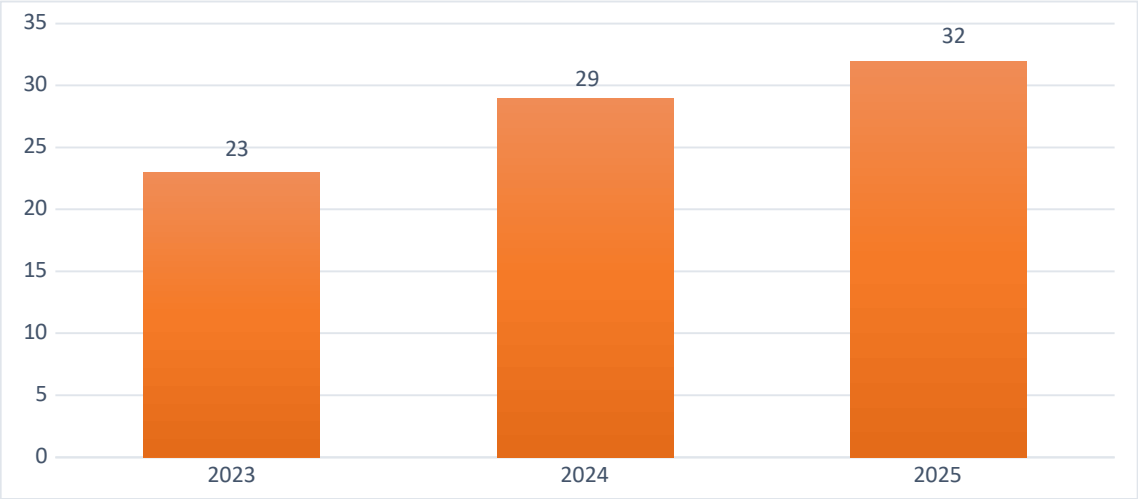

W 2023 i w 2025 roku 2 osoby otrzymywały zasiłek z okresowy z tego tytułu.

Niepełnosprawność

Jednym z istotnych obszarów polityki społecznej Gminy Radecznica jest wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2023-2025. Źródło: GOPS Radecznica.

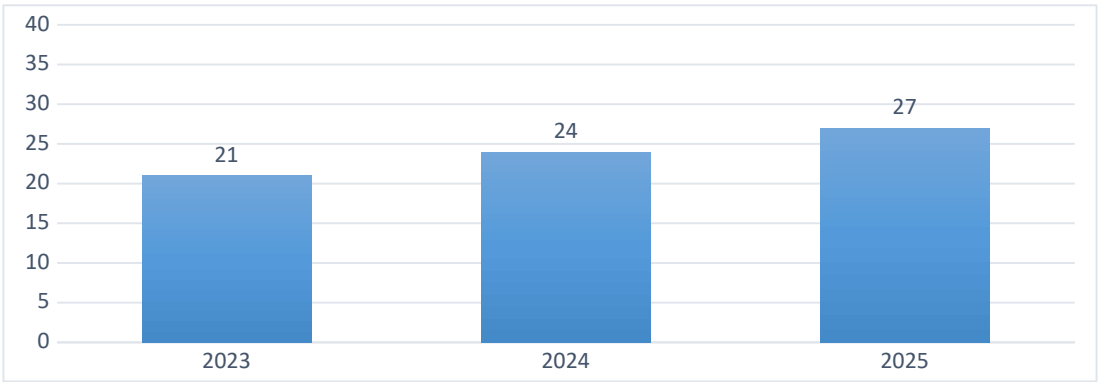

Analiza danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Zamościu wskazuje na utrzymującą się liczbę mieszkańców uzyskujących orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, przy jednoczesnym nasilaniu się zjawiska niepełnosprawności wśród osób starszych.

W latach 2023–2025 liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci poniżej 16 roku życia wynosiła odpowiednio 6 osób w 2023 roku, 5 osób w 2024 roku oraz 10 osób w 2025 roku. Oznacza to wyraźny wzrost liczby dzieci objętych systemem orzecznictwa w ostatnim analizowanym roku. W 2025 roku orzeczenia wydano dla 4 dziewczynek i 6 chłopców, przy czym najliczniejszą grupę stanowiły dzieci w wieku 8–16 lat (6 osób). Dla porównania, w 2023 roku orzeczenia otrzymało po 3 dziewczynki i 3 chłopców, natomiast w 2024 roku 1 dziewczynka i 4 chłopców.

Znacznie większą grupę stanowiły osoby powyżej 16 roku życia. W latach 2023–2025 wydano odpowiednio 41, 48 i 59 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, co wskazuje na systematyczny wzrost liczby osób wymagających formalnego potwierdzenia niepełnosprawności. W ciągu trzech lat liczba wydanych orzeczeń zwiększyła się o 18 osób, czyli o blisko 44%.

Analiza struktury orzeczeń według stopnia niepełnosprawności pokazuje, że dominowały osoby z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. W 2025 roku wydano 22 orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, 28 o umiarkowanym stopniu oraz 9 o lekkim stopniu niepełnosprawności. W porównaniu z rokiem 2023 wzrosła zarówno liczba osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności (z 17 do 22 osób), jak i z lekkim stopniem niepełnosprawności (z 6 do 9 osób).

Szczególnie widoczne jest zjawisko starzenia się populacji osób z niepełnosprawnościami. We wszystkich analizowanych latach najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej. Ich liczba wzrosła z 19 osób w 2023 roku do 25 osób w 2024 roku i 33 osób w 2025 roku. Oznacza to wzrost o ponad 73% w ciągu trzech lat. Jednocześnie liczba młodych osób w wieku 16–25 lat pozostawała na bardzo niskim poziomie i wynosiła odpowiednio 4, 3 i 3 osoby.

Niepokojącym zjawiskiem jest również sytuacja zawodowa osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W 2025 roku spośród 59 osób, które uzyskały orzeczenie, jedynie 1 osoba była aktywna zawodowo, podczas gdy 58 osób pozostawało poza zatrudnieniem. Dla porównania, w 2023 roku pracowało 9 osób, a w 2024 roku 6 osób. Dane te wskazują na postępujące ograniczenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz potrzebę rozwijania działań wspierających ich integrację społeczną i zawodową.

Przedstawione dane potwierdzają, że jednym z kluczowych wyzwań społecznych Gminy Radecznica jest rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza w wieku senioralnym. Zjawisko to będzie generowało zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne, zdrowotne oraz działania wspierające samodzielność i aktywność społeczną osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.

Ubóstwo

Następnym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Radecznica korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 było ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, zarówno biologicznych, jak i uczestnictwa w życiu społecznym, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczenia społecznego. Problem ubóstwa często wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak bezrobocie, choroby, dysfunkcyjność rodzin czy alkoholizm.

Jak ilustruje poniższy wykres liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa w latach 2023 – 2025 zmniejszała się.

Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

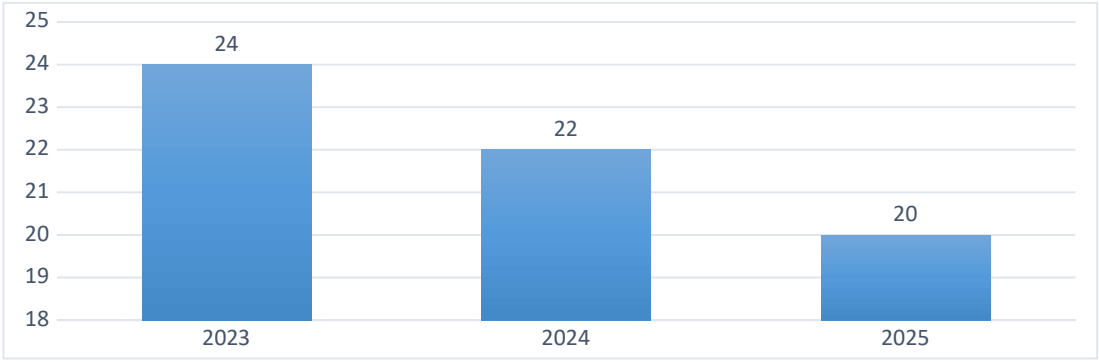

Bezrobocie

Ważnym co do częstości występowania powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Radecznica korzystających z pomocy społecznej jest bezrobocie.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

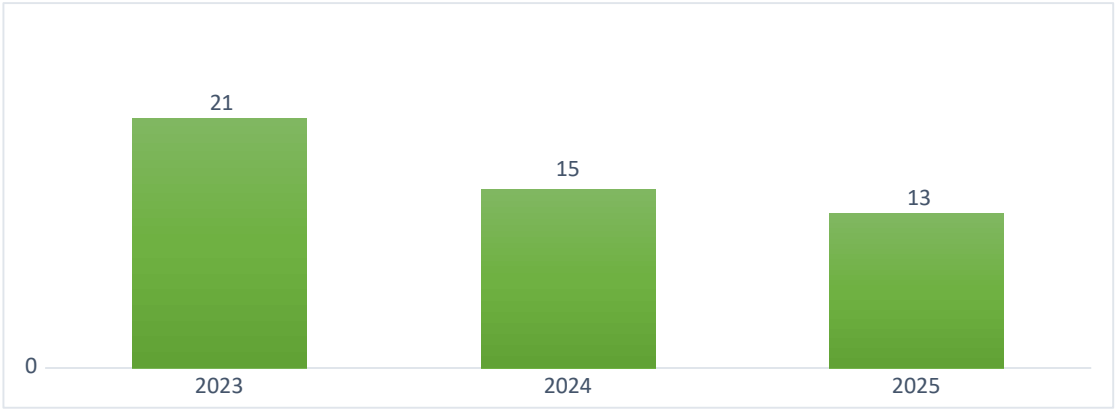

Jak wskazują dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Radecznicy liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci zasiłku okresowego z powodu bezrobocia na przestrzeni trzech ostatnich lat zmniejszała się.

Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

Rok	2023	2024	2025
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	7	4	5
Liczba rodzin	7	4	5
Liczba osób w rodzinach	10	6	10
Kwota świadczeń (PLN)	20585	7868	15569

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w latach 2023-2025: w 2023 roku – 50%, w 2024 roku – 42%, w 2025 roku – 33%.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z terenu Gminy Radecznica stopniowo się zmniejszała.

Tabela 15. Bezrobocie w Gminie Radecznica w latach 2023-2025 (stan na 31.XII.). Źródło: OZPS Radecznica

Rok	2023	2024	2025
Liczba bezrobotnych ogółem	117	116	93
Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności (%)	32,48	0,31	1,78

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Radecznica wynosiła 93 osoby, w tym 46 kobiet oraz 47 mężczyzn. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 1,79 %.

Analizując dane porównawcze, poziom bezrobocia w latach 2023-2025 w powiecie zamojskim był wyższy od średniej wojewódzkiej i średniej krajowej.

Tabela 16. Stopa bezrobocia w powiecie zamojskim, województwie lubelskim oraz kraju w latach 2023-2025. Źródło: GUS, OZPS Radecznica

Rok	2023	2024	2025*
Polska	5,1	5,1	5,7

województwo lubelskie	8,1	7,4	8,10
powiat zamojski	11,6	10.6	11,40

Bezrobocie pozostaje jednym z istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radecznica, jednak analiza danych z lat 2023–2025 wskazuje na stopniową poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia zmniejszyła się z 21 w 2023 roku do 13 w 2025 roku, co oznacza spadek o 38,1%. Podobną tendencję obserwuje się w przypadku osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia. W 2023 roku świadczenie to przyznano 7 osobom, w 2024 roku 4 osobom, natomiast w 2025 roku 5 osobom. Jednocześnie wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obniżył się z 50% w 2023 roku do 33% w 2025 roku, co świadczy o malejącym znaczeniu bezrobocia jako przyczyny korzystania z pomocy społecznej.

Korzystne zmiany widoczne są również w danych Powiatowego Urzędu Pracy. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy zmniejszyła się ze 117 osób w 2023 roku do 93 osób w 2025 roku, czyli o 20,5%. Na koniec 2025 roku w rejestrach PUP figurowało 46 kobiet i 47 mężczyzn. Udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców wyniósł 1,79%.

Przedstawione dane wskazują, że mimo utrzymującego się problemu bezrobocia jego skala systematycznie maleje. Jednocześnie obserwowany spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej części mieszkańców oraz większej aktywności zawodowej osób pozostających dotychczas bez pracy.

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego miały w Gminie Radecznica stosunkowo niewielką skalę. W latach 2023–2024 z tego powodu pomocą społeczną objęto po 2 rodziny, natomiast w 2025 roku nie odnotowano rodzin wymagających wsparcia materialnego z tego tytułu. Może to świadczyć o poprawie funkcjonowania rodzin zagrożonych trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz o skuteczności podejmowanych działań wspierających.

Istotną rolę w tym zakresie odgrywa praca asystenta rodziny, którego zadaniem jest wzmacnianie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców oraz wspieranie rodzin w przezwyciężaniu trudności. W latach 2023–2025 pomocą asystenta rodziny objęto odpowiednio 10, 12 i 9 rodzin, w których wychowywało się od 16 do 20 dzieci. Liczba rodzin

korzystających z tej formy wsparcia pozostawała na zbliżonym poziomie, co wskazuje na stałe zapotrzebowanie na specjalistyczną pomoc w środowisku lokalnym.

Jednocześnie niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – tylko jedno dziecko w każdym z analizowanych lat – świadczy o stosunkowo dobrej wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oraz skuteczności działań profilaktycznych prowadzonych przez służby społeczne. Fakt, że w 2024 roku jedno dziecko zostało zgłoszone do adopcji, miał charakter jednostkowy i nie wskazuje na występowanie szerszego problemu społecznego.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że mimo występowania pojedynczych przypadków trudności opiekuńczo-wychowawczych sytuacja rodzin w tym obszarze jest względnie stabilna. Kluczowe znaczenie dla utrzymania tego stanu mają działania profilaktyczne i wspierające realizowane przez GOPS, asystenta rodziny oraz instytucje współpracujące, takie jak szkoły, kuratorzy sądowi i pracownicy socjalni.

Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności

Kolejnym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Radecznica była potrzeba ochrony macierzyństwa.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

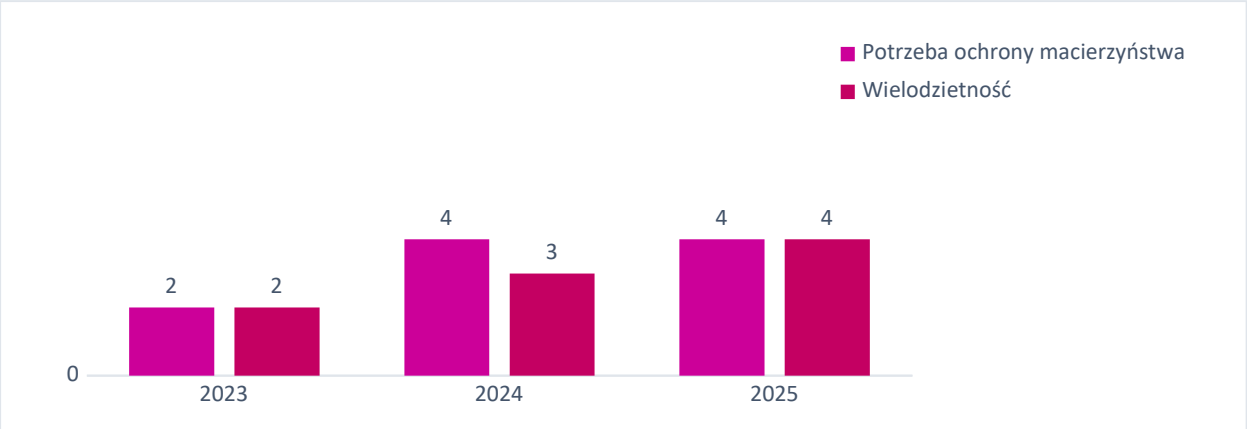

Gminny Ośrodek Pomocy w Radecznicy w 2025 r. przyznał 37 tradycyjnych Kart Dużej Rodziny. Wsparciem zostało objętych 10 rodzin.

Alkoholizm

Kolejnym powodem udzielania pomocy w Gminie Radecznica są problemy rodzin, w których występuje uzależnienie od alkoholu. Alkoholizm oraz uzależnienie od substancji

psychoaktywnych są jednym z najczęstszych uzależnień.

Alkoholizm oraz uzależnienie od substancji psychoaktywnych negatywnie wpływają na funkcjonowanie jednostki i jej otoczenia – prowadzą do rozpadu relacji rodzinnych, trudności zawodowych, obniżenia samooceny oraz pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego. Nadużywanie tych substancji oddziałuje nie tylko na osobę uzależnioną, ale także zwiększa ryzyko występowania przemocy i zachowań przestępczych.

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

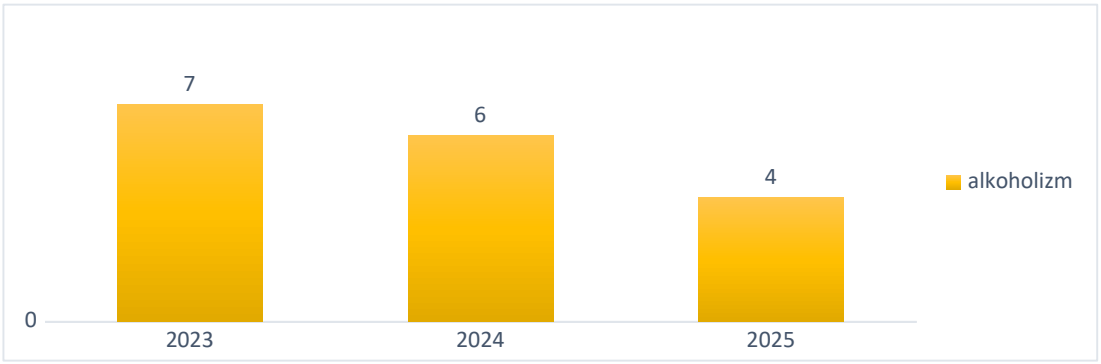

Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego

Wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Radecznica znajdują się rodziny, których członkowie maja problemy wynikające z trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego. Działania wobec osób przebywających w zakładach karnych oraz je opuszczających podejmowane są przez instytucje działające w różnych obszarach: sądownictwo, służba więzienna, publiczne służby zatrudnienia, pomoc społeczna oraz sektor pozarządowy. Dla zapewnienia skuteczności wsparcia istotne jest zdiagnozowanie sytuacji tych osób oraz opracowanie modelu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz międzysektorowej na rzecz ich wspierania.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.

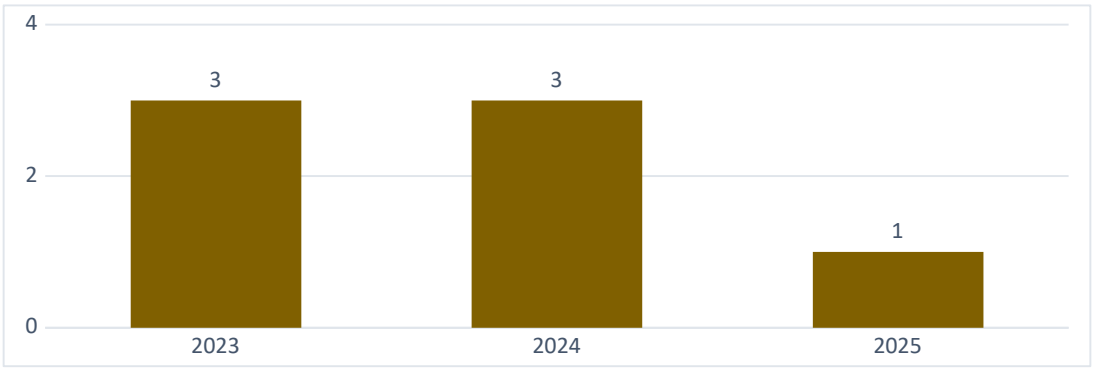

Bezdomność

Z problemem ubóstwa ściśle związany jest problem bezdomności. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, gmina ma obowiązek udzielania schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. Schronienia udziela się w noclegowniach, schroniskach dla bezdomnych oraz innych placówkach o podobnym przeznaczeniu. W roku 2024 jednej rodzinie udzielono wsparcia z tego tytułu.

6.2 Problemy i oczekiwania społeczne mieszkańców na podstawie ankiety

Ankiety ewaluacyjne stanowią nieodłączny element diagnozy problemów społecznych, pojawiających się na terenie Gminy. Na potrzebę stworzenia tego dokumentu przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Radecznica. W badaniu kwestionariuszowym dla osób dorosłych udział wzięło łącznie 101 osób (62 kobiety, 31 mężczyzn, 1 odpowiedź – inny, 7 odpowiedzi – wolę nie odpowiadać).

Respondenci zostali poproszeni o ocenę warunków życia w gminie w poszczególnych kategoriach (w tabeli podano liczbę odpowiedzi):

kategorie	bardzo niezadowolony(a)	niezadowolony(a)	trudno powiedzieć	zadowolony(a)	bardzo zadowolony(a)
organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe, sport i rekreacja)	8	10	25	49	9
dostępność sieci internet	3	12	15	53	18
dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie	4	10	12	56	19
dostęp do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.)	5	7	19	48	22
organizacja imprez cyklicznych na terenie gminy	8	3	18	52	20
dostępność	10	29	38	16	8

doradztwa psychologiczno - prawnego					
dostęp do świadczeń pomocy społecznej	7	16	28	29	21
dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia)	11	14	20	43	13
bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	8	11	19	52	13
warunki mieszkaniowe	3	10	18	53	17
miejsca rekreacji (np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery)	8	16	21	42	14
oferta edukacyjna szkół	6	14	21	33	27
dostępność do przedszkoli	4	9	24	38	26
kultywowanie lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	3	12	32	38	16
dostępność do żłobków, klubów dziecięcych	8	9	20	36	28
siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	6	20	36	28	11
dostępność do handlu i usług	6	8	12	42	33
udział mieszkańców w życiu publicznym /możliwość działania w organizacjach społecznych i (pozarządowych)	3	14	34	38	12
stan dróg	7	14	6	50	24

opieka nad osobami starszymi - polityka senioralna	6	19	30	37	9
lokalny rynek pracy - możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków	18	27	23	26	7

Analiza wyników badania wskazuje, że mieszkańcy Gminy Radecznica ogólnie pozytywnie oceniają warunki życia, a większość analizowanych obszarów uzyskała przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi. Najwyżej oceniane są obszary związane z dostępnością usług, działalnością kulturalną oraz organizacją życia społecznego, natomiast największe zastrzeżenia dotyczą dostępności specjalistycznego wsparcia psychologicznego i prawnego oraz aktywności społecznej mieszkańców.

Najwyższy poziom satysfakcji odnotowano w zakresie dostępu do informacji o wydarzeniach w gminie oraz dostępności handlu i usług – w obu przypadkach 74,3% respondentów wyraziło zadowolenie, przy jedynie 13,9% ocen negatywnych. Bardzo wysoko oceniono również stan dróg (73,3% ocen pozytywnych, 20,8% negatywnych), organizację imprez cyklicznych (71,3% pozytywnych, 10,9% negatywnych) oraz dostępność sieci Internet (70,3% pozytywnych, 14,9% negatywnych). Wysokie oceny uzyskały także:

- warunki mieszkaniowe – 69,3% ocen pozytywnych przy 12,9% negatywnych,
- oferta kulturalna – 69,3% pozytywnych i 11,9% negatywnych,
- bezpieczeństwo publiczne – 64,4% pozytywnych wobec 16,8% negatywnych,
- dostępność przedszkoli oraz żłobków i klubów dziecięcych – po 63,4% ocen pozytywnych.

Uzyskane wyniki wskazują, że mieszkańcy dobrze oceniają jakość podstawowych usług publicznych oraz działania samorządu w zakresie organizacji życia społecznego, edukacji i kultury. Stanowią one mocną stronę gminy i ważny potencjał do dalszego rozwoju lokalnej polityki społecznej.

Nieco niższe, choć nadal korzystne oceny uzyskały oferta edukacyjna szkół (59,4% ocen pozytywnych), organizacja czasu wolnego (57,4%), dostęp do opieki zdrowotnej oraz miejsca rekreacji (po 55,4% ocen pozytywnych). W przypadku tych obszarów około jednej czwartej respondentów wyraziła jednak niezadowolenie, co wskazuje na potrzebę dalszego doskonalenia oferty i dostępności usług.

Największe zastrzeżenia mieszkańców dotyczą dostępności doradztwa psychologicznego i prawnego. Pozytywnie ten obszar oceniło jedynie 23,8% respondentów, natomiast 38,6% wyraziło niezadowolenie, a kolejne 37,6% nie potrafiło jednoznacznie ocenić jego dostępności. Wyniki te jednoznacznie wskazują na niedostateczną dostępność lub niewystarczającą znajomość specjalistycznych form wsparcia.

Stosunkowo nisko oceniono również siłę więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców, gdzie pozytywne opinie wyraziło 38,6% badanych, przy 25,7% ocen negatywnych i aż 35,6% odpowiedzi „trudno powiedzieć". Może to świadczyć o potrzebie wzmacniania integracji społecznej oraz aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Na uwagę zasługuje również wysoki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć" w niektórych obszarach. Dotyczy to przede wszystkim:

- dostępności doradztwa psychologiczno-prawnego – 37,6%,
- siły więzi społecznych – 35,6%,
- udziału mieszkańców w życiu publicznym – 33,7%,
- kultywowania lokalnej tradycji i historii – 31,7%,
- polityki senioralnej – 29,7%,
- dostępu do świadczeń pomocy społecznej – 27,7%.

Tak wysoki udział odpowiedzi niezdecydowanych może wskazywać zarówno na ograniczoną wiedzę mieszkańców o dostępnych usługach, jak i na niewystarczającą promocję działań realizowanych przez gminę oraz instytucje pomocy społecznej.

Podsumowując, wyniki badania pokazują, że Gmina Radecznica dysponuje licznymi atutami w zakresie jakości życia mieszkańców, zwłaszcza w obszarze edukacji, kultury, bezpieczeństwa, infrastruktury oraz organizacji życia lokalnego. Jednocześnie analiza wskazuje na potrzebę rozwoju usług specjalistycznych, przede wszystkim poradnictwa psychologicznego i prawnego, wzmacniania integracji społecznej, aktywizacji mieszkańców oraz lepszego informowania o dostępnych formach wsparcia. Z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych kierunki te powinny stanowić jedne z priorytetów działań w najbliższych latach.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie grup mieszkańców, które ich zdaniem są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Wyniki ankiety pokazują, że mieszkańcy dostrzegają przede wszystkim problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa, niepełnosprawnością oraz przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

Najczęściej wskazywaną grupą były osoby starsze i samotne – wskazało je 74 respondentów (73,3%). Odpowiedzi te potwierdzają, że samotność, ograniczona samodzielność oraz rosnące potrzeby opiekuńcze seniorów są jednym z najważniejszych wyzwań społecznych Gminy Radecznica.

Na drugim miejscu znalazły się osoby chore oraz osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny – po 64 wskazania (63,4%). Wyniki te są spójne z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, z których wynika, że długotrwała choroba i niepełnosprawność należą do najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej.

Kolejną grupę stanowiły osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej, które wskazało 40 respondentów (39,6%). Oznacza to, że mieszkańcy postrzegają uzależnienia i przemoc jako jedne z głównych czynników prowadzących do wykluczenia społecznego oraz pogorszenia funkcjonowania rodzin.

Na trudną sytuację ekonomiczną zwrócono uwagę poprzez wskazanie rodzin i osób o niskim statusie materialnym (30 wskazań; 29,7%) oraz rodzin i osób dotkniętych bezrobociem (26 wskazań; 25,7%). Tyle samo respondentów wskazało osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością, co potwierdza potrzebę dalszego wspierania rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej.

Rzadziej wskazywano osoby opuszczające zakłady karne (24 osoby; 23,8%), rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodziny wielodzietne i niepełne (po 17 wskazań; 16,8%), osoby samotnie wychowujące dzieci (16 wskazań; 15,8%) oraz dzieci i młodzież (13 wskazań; 12,9%).

Wyniki ankiety wskazują, że mieszkańcy postrzegają wykluczenie społeczne przede wszystkim przez pryzmat problemów zdrowotnych, starzenia się społeczeństwa oraz ograniczonej samodzielności osób starszych i z niepełnosprawnościami. Jednocześnie dostrzegają znaczenie problemów uzależnień, przemocy domowej oraz trudności ekonomicznych rodzin. Uzyskane wyniki potwierdzają zasadność rozwijania usług opiekuńczych, wsparcia rodzin opiekujących się osobami zależnymi, działań profilaktycznych oraz kompleksowej pomocy rodzinom przeżywającym kryzysy społeczne i wychowawcze.

Respondenci zostali poproszeni także o ocenę skali wymienionych problemów społecznych występujących w miejscu zamieszkania. Należało zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi: bardzo poważny, poważny, umiarkowany, znikomy, nie występuje.

problemy społeczne	**bardzo poważny**	**poważny**	**umiarkowany**	**znikomy**	**nie występuje**
bezrobocie	14	22	42	19	4
ubóstwo	5	18	49	24	5
alkoholizm	35	32	28	4	2
narkomania	9	19	30	31	12
problemy mieszkaniowe	8	10	32	38	13
zanieczyszczenie środowiska	9	10	32	38	12
przestępczość	5	10	21	54	11
starzenie się społeczeństwa	42	32	22	5	0
przemoc domowa	13	28	33	20	7
niepełnosprawność	11	25	41	20	4
bezdomność	8	6	12	44	31
przemoc w szkole	22	14	25	27	13
uzależnienie od mediów	43	21	23	12	2

Analiza wyników oceny skali wymienionych problemów społecznych występujących w miejscu zamieszkania wskazuje, że mieszkańcy Gminy Radecznica za najpoważniejsze problemy społeczne uznają przede wszystkim uzależnienia, proces starzenia się społeczeństwa oraz przemoc, natomiast problemy ekonomiczne, takie jak bezrobocie i ubóstwo, częściej oceniane są jako zjawiska o umiarkowanym nasileniu.

Za najbardziej istotny problem społeczny respondenci uznali uzależnienie od mediów, które 46,6% badanych określiło jako bardzo poważne, a kolejne 29,2% jako poważne. Łącznie 75,8% respondentów oceniło ten problem jako jeden z najważniejszych. Wynik ten wskazuje na rosnącą świadomość zagrożeń związanych z nadmiernym korzystaniem z Internetu, telefonów komórkowych i mediów społecznościowych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Drugim najczęściej wskazywanym problemem jest alkoholizm, który za bardzo poważny uznało 23,6% respondentów, a za poważny 39,1% (łącznie 62,7%). Równie wysoką rangę mieszkańcy przypisali starzeniu się społeczeństwa – 24,8% oceniło je jako problem bardzo poważny, a 37,3% jako poważny (łącznie 62,1%). Odpowiedzi te odzwierciedlają obserwowane w gminie niekorzystne trendy demograficzne oraz rosnące potrzeby osób starszych.

Do grupy problemów o wysokim poziomie istotności mieszkańcy zaliczyli również zanieczyszczenie środowiska (58,4% ocen „bardzo poważny" i „poważny") oraz przemoc w szkole (57,8%). Świadczy to o rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców oraz dostrzeganiu zagrożeń związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży.

Znaczącym problemem pozostaje również przemoc domowa. Za bardzo poważny problem uznało ją 13,0% respondentów, a za poważny 29,2%, co daje łącznie 42,2% ocen wysokiej istotności. Jednocześnie 36,0% ankietowanych oceniło skalę tego zjawiska jako umiarkowaną. Wyniki wskazują, że mieszkańcy dostrzegają problem przemocy, choć postrzegają go jako mniej powszechny niż uzależnienia czy problemy demograficzne.

Problemy ekonomiczne, takie jak bezrobocie i ubóstwo, najczęściej oceniane były jako zjawiska o umiarkowanym nasileniu. W przypadku bezrobocia 52,8% respondentów wskazało ocenę „umiarkowany", natomiast wysoką istotność przypisało mu 28,6% badanych. Podobnie oceniono ubóstwo – 59,0% wskazało poziom umiarkowany, a 25,5% uznało je za problem poważny lub bardzo poważny. Może to świadczyć o tym, że sytuacja ekonomiczna mieszkańców jest postrzegana jako względnie stabilna, choć problem nadal pozostaje zauważalny.

W przypadku narkomanii (13,7% ocen „bardzo poważny", 28,0% „poważny", 36,0% „umiarkowany"), problemów mieszkaniowych (18,0%, 23,6%, 39,1%) oraz niepełnosprawności dominowały oceny umiarkowane, co wskazuje na zróżnicowane doświadczenia mieszkańców i lokalny charakter tych problemów.

Najniższy poziom zagrożenia przypisano bezdomności, którą jedynie 27,4% respondentów uznało za problem bardzo poważny lub poważny, podczas gdy 37,9% określiło jej znaczenie

jako umiarkowane, a 27,3% jako znikome. Również przestępczość była najczęściej oceniana jako problem umiarkowany (51,6% wskazań), co potwierdza stosunkowo wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Podsumowując, wyniki badania pokazują, że mieszkańcy Gminy Radecznica jako najważniejsze wyzwania społeczne postrzegają uzależnienia (szczególnie od mediów i alkoholu), proces starzenia się społeczeństwa, przemoc w środowisku szkolnym oraz problemy środowiskowe. Z kolei bezrobocie, ubóstwo i problemy mieszkaniowe, choć nadal obecne, są oceniane jako zjawiska o umiarkowanej skali. Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oznacza to konieczność skoncentrowania działań na profilaktyce uzależnień, ochronie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozwoju usług dla seniorów, przeciwdziałaniu przemocy oraz kontynuowaniu działań wspierających osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

Następną częścią ankiety były pytania odnoszące się do problemów społecznych dotykających poszczególne grupy tj. rodziny, dzieci i młodzież, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami.[10]

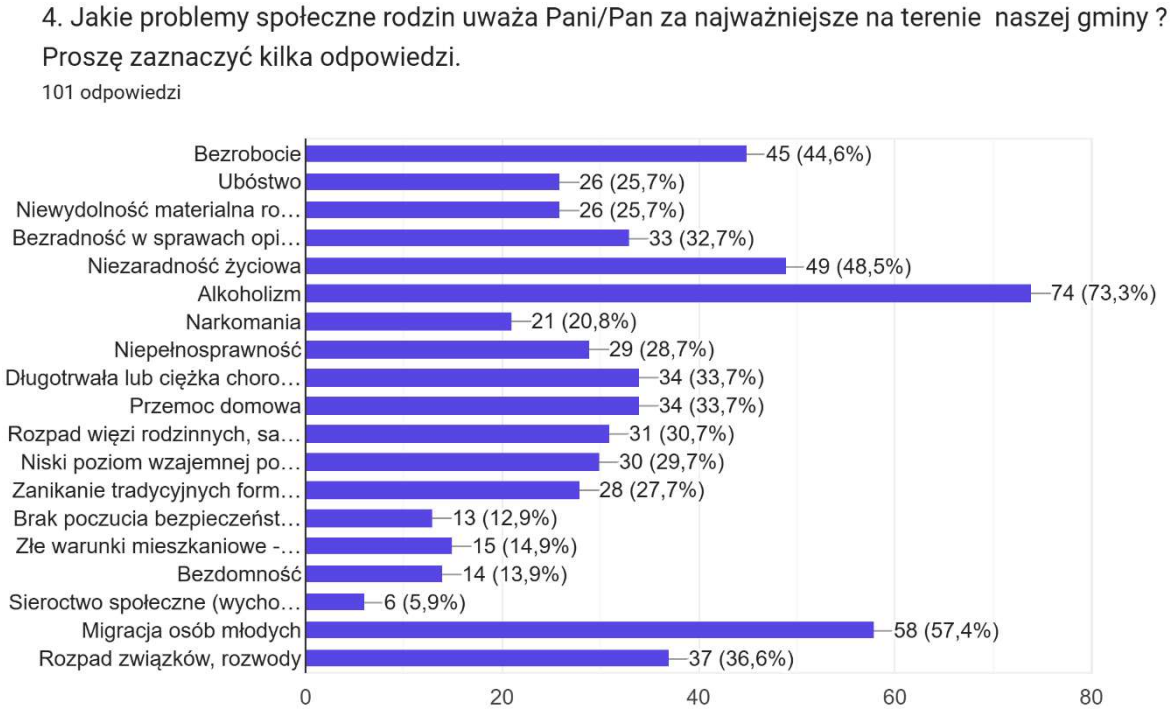

[10] Wzór ankiety znajduje się w załączniku.

Odpowiedzi mieszkańców wskazują, że najpoważniejszym problemem społecznym rodzin w Gminie Radecznica są uzależnienia od alkoholu, które wskazało 74 respondentów (73,3%). Wynik ten potwierdza, że alkoholizm jest postrzegany jako główny czynnik destabilizujący funkcjonowanie rodzin, prowadzący do konfliktów, przemocy, problemów wychowawczych oraz pogorszenia sytuacji materialnej.

Drugim najczęściej wskazywanym problemem była migracja osób młodych (58 wskazań; 57,4%). Odpowiedzi te świadczą o obawach mieszkańców związanych z odpływem młodych ludzi z gminy, co wpływa na osłabienie potencjału demograficznego oraz zmniejszenie liczby młodych rodzin.

Kolejne miejsca zajęły niezaradność życiowa (49 wskazań; 48,5%) oraz bezrobocie (45 wskazań; 44,6%). Wyniki te wskazują, że mieszkańcy dostrzegają ścisły związek pomiędzy sytuacją ekonomiczną rodzin, umiejętnością radzenia sobie z problemami dnia codziennego oraz ryzykiem wykluczenia społecznego.

Do najważniejszych problemów zaliczono również rozpad związków i rozwody (37 wskazań; 36,6%), długotrwałą lub ciężką chorobę oraz przemoc domową (po 34 wskazania; 33,7%), a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz zaniedbanie dzieci (po 33 wskazania; 32,7%). Odpowiedzi te pokazują, że mieszkańcy dostrzegają problemy bezpośrednio wpływające na bezpieczeństwo i prawidłowy rozwój dzieci.

Na dalszych miejscach znalazły się: rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (po 31 wskazań; 30,7%), niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami (30 wskazań; 29,7%), niepełnosprawność (29 wskazań; 28,7%) oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych (28 wskazań; 27,7%). Rzadziej wskazywano ubóstwo oraz niewydolność materialną rodzin (po 26 wskazań; 25,7%) i narkomanię (21 wskazań; 20,8%). Najmniej respondentów wskazało problemy mieszkaniowe (15 wskazań; 14,9%), bezdomność (14 wskazań; 13,9%), brak poczucia bezpieczeństwa związany z przestępczością (13 wskazań; 12,9%) oraz sieroctwo społeczne (6 wskazań; 5,9%).

Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy postrzegają problemy rodzin przede wszystkim przez pryzmat uzależnień, osłabienia więzi rodzinnych oraz niekorzystnych zmian demograficznych. W mniejszym stopniu akcentowane są problemy materialne, co może świadczyć o tym, że większym wyzwaniem stają się obecnie problemy społeczne, wychowawcze i psychologiczne niż wyłącznie ekonomiczne.

Uzyskane wyniki uzasadniają potrzebę skoncentrowania planowanych działań na profilaktyce uzależnień, wzmacnianiu kompetencji rodzicielskich, przeciwdziałaniu przemocy domowej, wspieraniu rodzin przeżywających kryzysy oraz tworzeniu warunków sprzyjających pozostawaniu młodych ludzi i młodych rodzin na terenie Gminy Radecznica.

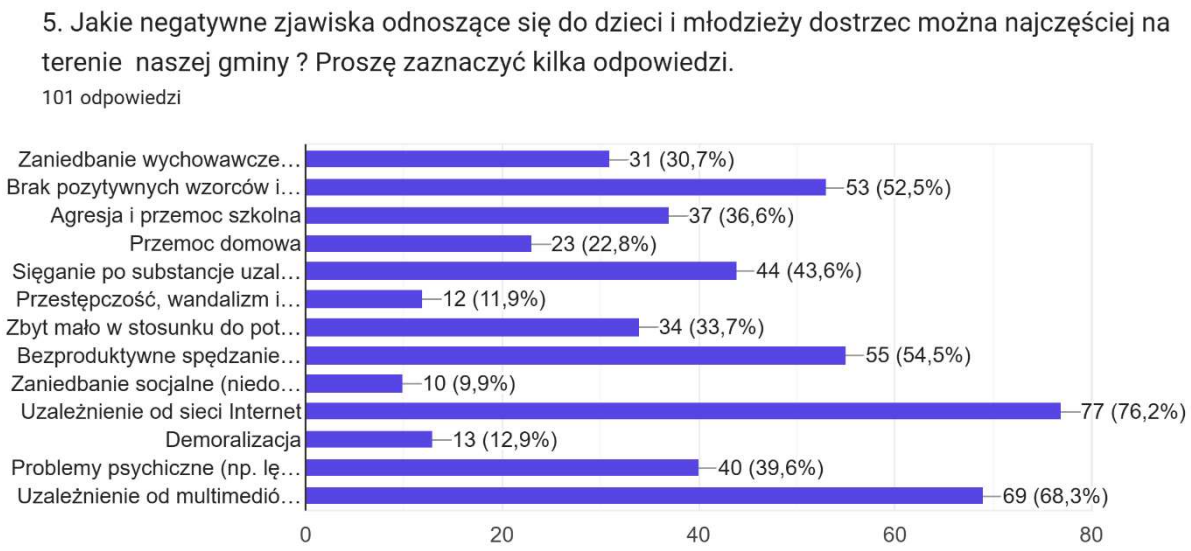

Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy za najpoważniejsze problemy dotyczące dzieci i młodzieży uznają przede wszystkim uzależnienia behawioralne oraz niewłaściwe sposoby spędzania czasu wolnego. Najczęściej wskazywanym zjawiskiem było uzależnienie od sieci Internet, które wskazało 77 respondentów (76,2%), a następnie uzależnienie od multimediów (komputer, telefon, konsole do gier) – 69 osób (68,3%). Wyniki te świadczą o rosnącym znaczeniu zagrożeń związanych z nadmiernym korzystaniem z nowych technologii oraz potrzebie prowadzenia działań profilaktycznych i edukacyjnych w tym zakresie.

Kolejnymi często wskazywanymi problemami były bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (55 wskazań; 54,5%) oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów (53 wskazania; 52,5%). Respondenci zwracają również uwagę na sięganie przez młodzież po substancje uzależniające (44 wskazania; 43,6%) oraz problemy psychiczne, takie jak lęk czy depresja (40 wskazań; 39,6%). Wysokie miejsce tych odpowiedzi pokazuje, że mieszkańcy dostrzegają potrzebę wzmacniania odporności psychicznej dzieci i młodzieży oraz rozwijania wsparcia psychologicznego.

Istotnymi problemami pozostają także agresja i przemoc szkolna (37 wskazań; 36,6%), zbyt mała liczba zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (34 wskazania; 33,7%) oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (31 wskazań; 30,7%). Rzadziej wskazywano

przemoc domową (23 wskazania; 22,8%), demoralizację (13 wskazań; 12,9%), przestępczość, wandalizm i chuligaństwo (12 wskazań; 11,9%) oraz zaniedbania socjalne (10 wskazań; 9,9%). Wyniki ankiety wskazują, że największym wyzwaniem dla lokalnej polityki społecznej nie są obecnie wyłącznie klasyczne problemy wychowawcze, lecz przede wszystkim skutki rozwoju technologii cyfrowych, pogarszająca się kondycja psychiczna dzieci i młodzieży oraz ograniczona oferta atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uzasadnia to rozwijanie profilaktyki uzależnień behawioralnych i psychoaktywnych, wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej oraz poszerzenie oferty zajęć sportowych, kulturalnych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

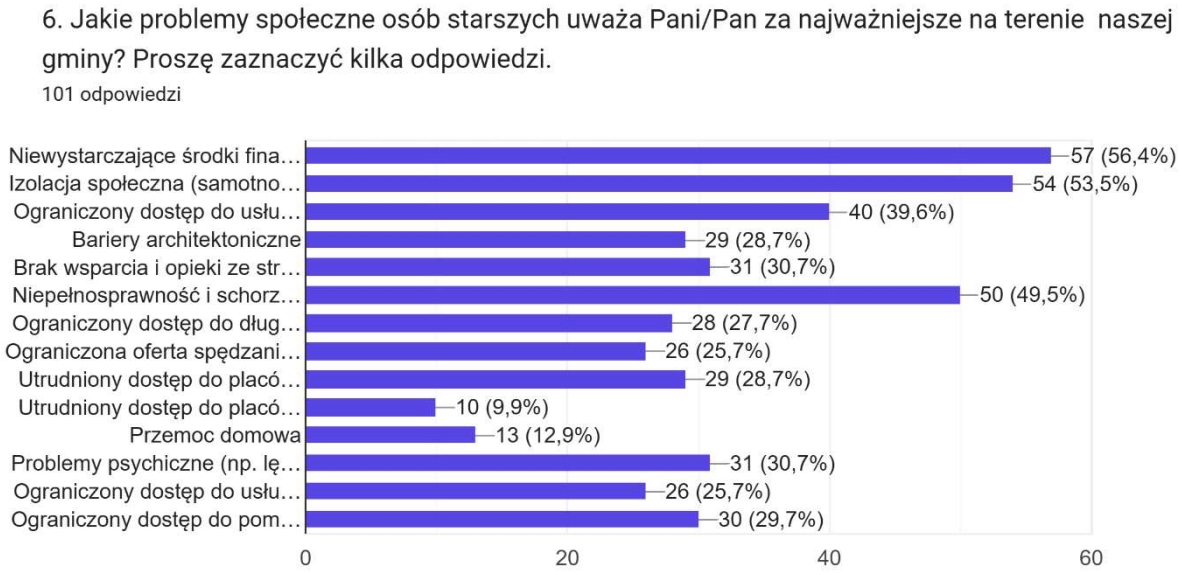

Odpowiedzi mieszkańców wskazują, że dostrzegają oni przede wszystkim problemy związane z sytuacją ekonomiczną, zdrowotną oraz społeczną osób starszych. Najczęściej wskazywanym problemem były niewystarczające środki finansowe, które wskazało 57 respondentów (56,4%). Na drugim miejscu znalazła się izolacja społeczna i samotność (54 wskazania; 53,5%), a na trzecim niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego (50 wskazań; 49,5%).

Istotnym problemem, zdaniem mieszkańców, jest również ograniczony dostęp do usług opiekuńczych, który wskazało 40 osób (39,6%). Około jednej trzeciej respondentów zwróciła uwagę na problemy psychiczne osób starszych, takie jak lęk i depresja (31 wskazań; 30,7%), oraz brak wsparcia ze strony rodziny (31 wskazań; 30,7%). Podobny odsetek wskazał na ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej (30 wskazań; 29,7%).

Respondenci zwracali także uwagę na bariery utrudniające codzienne funkcjonowanie seniorów, takie jak bariery architektoniczne oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych (po 29 wskazań; 28,7%), a także ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej (28 wskazań; 27,7%). Rzadziej wskazywano ograniczony dostęp do usług specjalistycznych oraz niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego (po 26 wskazań; 25,7%). Najrzadziej wymienianymi problemami były przemoc domowa (13 wskazań; 12,9%) oraz utrudniony dostęp do placówek kulturalnych (10 wskazań; 9,9%).

Wyniki ankiety potwierdzają, że proces starzenia się społeczeństwa będzie jednym z najważniejszych wyzwań społecznych Gminy Radecznica. Problemy seniorów dotyczą nie tylko pogarszającego się stanu zdrowia i ograniczonej sprawności, ale również samotności, niewystarczających dochodów oraz ograniczonego dostępu do usług opiekuńczych i zdrowotnych.

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uzasadnia to rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, wsparcia psychologicznego dla seniorów, działań przeciwdziałających samotności i wykluczeniu społecznemu, likwidację barier architektonicznych oraz poprawę dostępności do świadczeń zdrowotnych i rehabilitacyjnych. Istotnym kierunkiem działań powinno być także rozwijanie oferty aktywizacji społecznej i integracji osób starszych, wspierającej ich samodzielność oraz jakość życia.

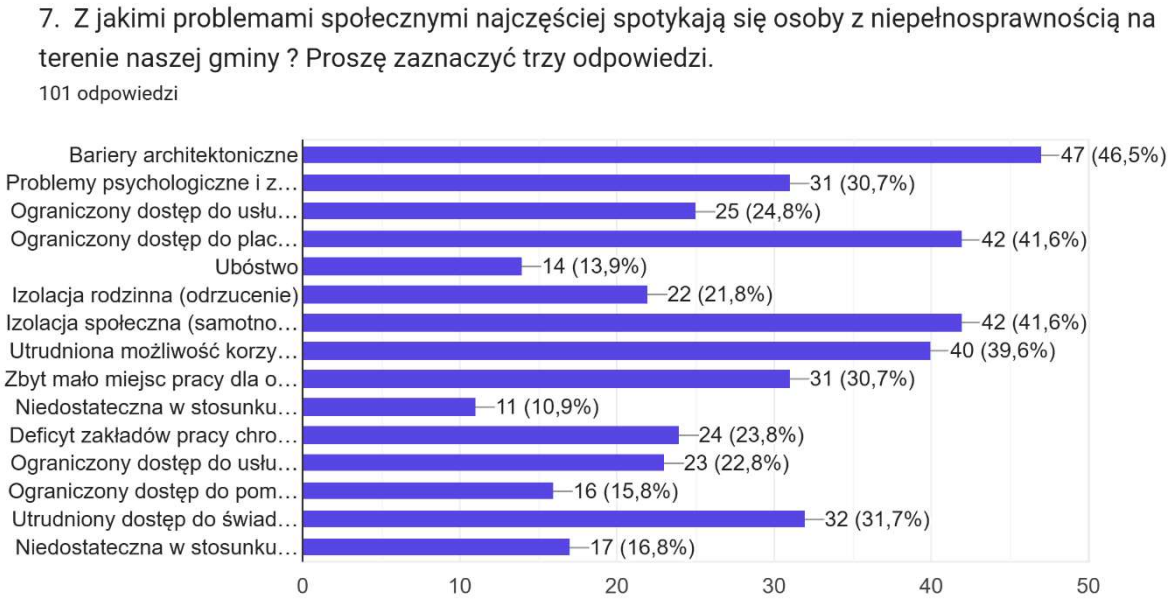

Jeśli chodzi o problemy dotykające osoby z niepełnosprawnościami respondenci dostrzegają przede wszystkim bariery utrudniające tym osobom samodzielne funkcjonowanie oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Najczęściej wskazywanym problemem były bariery architektoniczne (47 wskazań; 46,5%), które ograniczają dostęp do przestrzeni publicznej, instytucji i usług.

Kolejnymi istotnymi problemami są ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz izolacja społeczna (samotność) – po 42 wskazania (41,6%), a także utrudniony dostęp do środków transportu (40 wskazań; 39,6%). Respondenci zwrócili również uwagę na ograniczony dostęp do usług opiekuńczych (37 wskazań; 36,6%) oraz problemy psychologiczne i zdrowotne (35 wskazań; 34,7%).

Około jednej trzeciej ankietowanych wskazała utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym rehabilitacji i lekarzy specjalistów (32 wskazania; 31,7%), oraz zbyt małą liczbę miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (31 wskazań; 30,7%). Istotne znaczenie mają również ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej (30 wskazań; 29,7%) i usług specjalistycznych (29 wskazań; 28,7%).

Rzadziej wskazywano problemy związane z ubóstwem (25 wskazań; 24,8%), niewystarczającą ofertą zajęć kulturalnych i edukacyjnych (24 wskazania; 23,8%), ograniczoną ofertą zorganizowanych form spędzania czasu (22 wskazania; 21,8%) oraz izolacją rodzinną (20 wskazań; 19,8%). Najrzadziej respondenci wymieniali deficyt zakładów pracy chronionej (16 wskazań; 15,8%) oraz ograniczoną ofertę spędzania czasu wolnego (15 wskazań; 14,9%).

Wyniki ankiety pokazują, że problemy osób z niepełnosprawnościami wykraczają poza kwestie zdrowotne i dotyczą przede wszystkim dostępności usług, rehabilitacji, transportu oraz możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Mieszkańcy wskazują również na potrzebę eliminowania barier utrudniających codzienne funkcjonowanie oraz zwiększenia wsparcia dla rodzin opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami.

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oznacza to konieczność rozwijania usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych, poprawy dostępności infrastruktury publicznej i transportu, zwiększenia dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej i psychologicznej oraz wspierania aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Istotnym kierunkiem działań powinno być również wzmacnianie systemu wsparcia rodzin sprawujących opiekę nad osobami zależnymi oraz przeciwdziałanie ich izolacji społecznej.

Następnie mieszkańcy zostali zapytani o problem uzależnień oraz przemocy domowej.

Wyniki ankiety wskazują, że problem uzależnień jest postrzegany przez mieszkańców jako jedno z najważniejszych wyzwań społecznych Gminy Radecznica. Ponad połowa respondentów (52,5%) oceniła skalę występowania uzależnień jako wysoką lub bardzo wysoką (odpowiednio 23 osoby – 22,8% oraz 30 osób – 29,7%). Kolejne 35 osób (34,7%) uznało ją za średnią. Jedynie 8 respondentów (7,9%) oceniło skalę problemu jako niską lub bardzo niską, natomiast 5 osób (5,0%) nie miało zdania w tej kwestii. Oznacza to, że zdecydowana większość mieszkańców dostrzega uzależnienia jako realny problem wpływający na funkcjonowanie lokalnej społeczności.

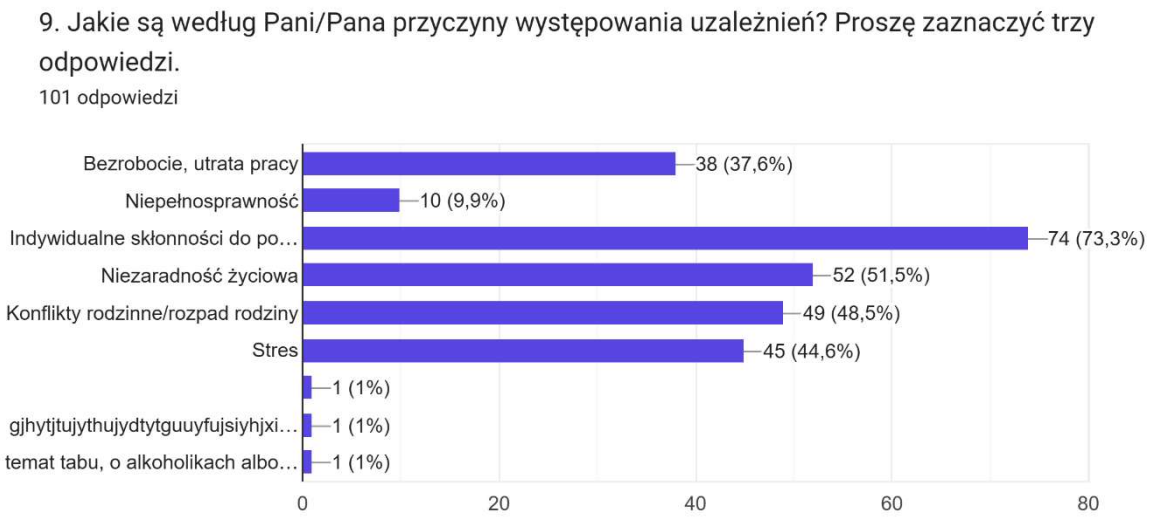

Respondenci wskazali również najważniejsze przyczyny występowania uzależnień. Najczęściej wymieniano indywidualne skłonności do popadania w nałogi (74 wskazania;

73,3%), niezaradność życiową (52 wskazania; 51,5%), konflikty rodzinne i rozpad rodziny (49 wskazań; 48,5%) oraz stres (45 wskazań; 44,6%). Istotnym czynnikiem okazały się również bezrobocie i utrata pracy (po 38 wskazań; 37,6%). Znacznie rzadziej wskazywano niepełnosprawność (10 wskazań; 9,9%).

Wyniki badania pokazują, że mieszkańcy postrzegają uzależnienia jako zjawisko wynikające nie tylko z indywidualnych predyspozycji, ale również z problemów rodzinnych, społecznych i ekonomicznych. Oznacza to, że skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom powinno obejmować nie tylko działania terapeutyczne, ale również wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, wsparcie rodzin przeżywających kryzysy, działania aktywizujące osoby pozostające bez pracy oraz rozwijanie pomocy psychologicznej.

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uzyskane wyniki uzasadniają kontynuację i rozwój lokalnego systemu profilaktyki uzależnień, zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego, prowadzenie programów edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców oraz rozwijanie działań integrujących i aktywizujących mieszkańców. Szczególne znaczenie powinny mieć działania profilaktyczne prowadzone w szkołach oraz wsparcie rodzin zagrożonych problemem uzależnień, ponieważ mieszkańcy wyraźnie dostrzegają związek pomiędzy uzależnieniami a osłabieniem funkcjonowania rodziny i pogłębianiem problemów społecznych.

Problem przemocy domowej jest dostrzegany przez mieszkańców Gminy Radecznica, choć jego skala w bezpośrednim otoczeniu respondentów jest zróżnicowana. 13 respondentów (12,9%) zadeklarowało, że zna wiele rodzin, w których występuje przemoc domowa, natomiast 24 osoby (23,8%) wskazały, że znają nieliczne takie rodziny. Oznacza to, że łącznie 37 osób (36,7%) ma bezpośrednią wiedzę o rodzinach dotkniętych przemocą.

Kolejna grupa respondentów – 34 osoby (33,7%) – wskazała, że jedynie słyszała o takich rodzinach, natomiast 30 osób (29,7%) zadeklarowało, że nie zna przypadków przemocy domowej w swoim otoczeniu.

Uzyskane wyniki pokazują, że zjawisko przemocy domowej nie jest postrzegane jako problem marginalny. Ponad jedna trzecia mieszkańców ma bezpośredni kontakt z rodzinami, w których dochodzi do przemocy, a kolejne 33,7% respondentów posiada wiedzę pośrednią o takich sytuacjach. Może to świadczyć o tym, że problem przemocy jest obecny w lokalnym środowisku, choć nie zawsze jest ujawniany instytucjom pomocowym.

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wyniki ankiety potwierdzają potrzebę dalszego rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Szczególne znaczenie powinny mieć działania profilaktyczne i edukacyjne zwiększające świadomość mieszkańców, wzmacnianie dostępności pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej dla osób doznających przemocy oraz rozwijanie współpracy pomiędzy pomocą społeczną, Policją, placówkami oświatowymi, ochroną zdrowia i organizacjami pozarządowymi. Istotnym kierunkiem działań pozostaje również podejmowanie inicjatyw zachęcających świadków przemocy do reagowania oraz korzystania z dostępnych form wsparcia.

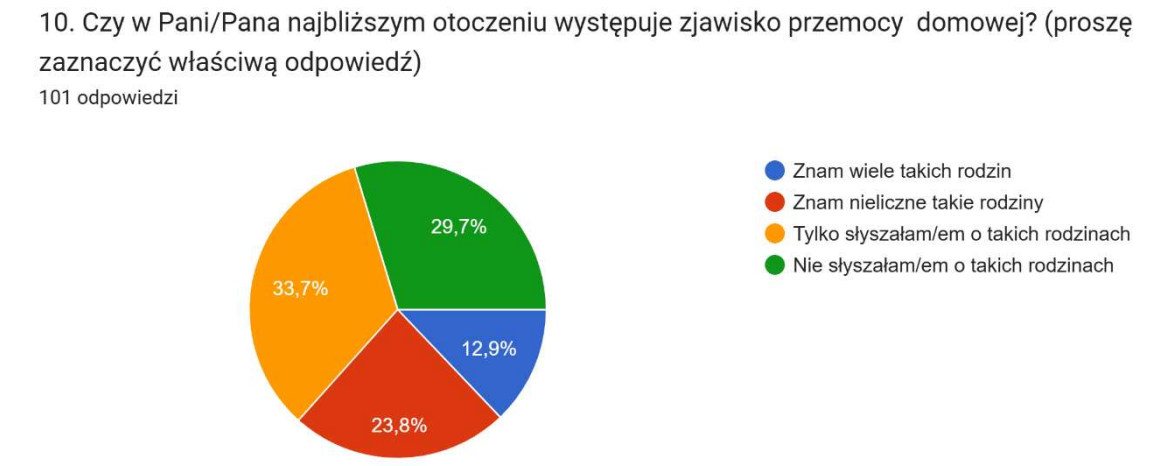

W celu badania świadomości dotyczącej zachowań noszących znamiona przemocy ankietowani zostali zapytani:

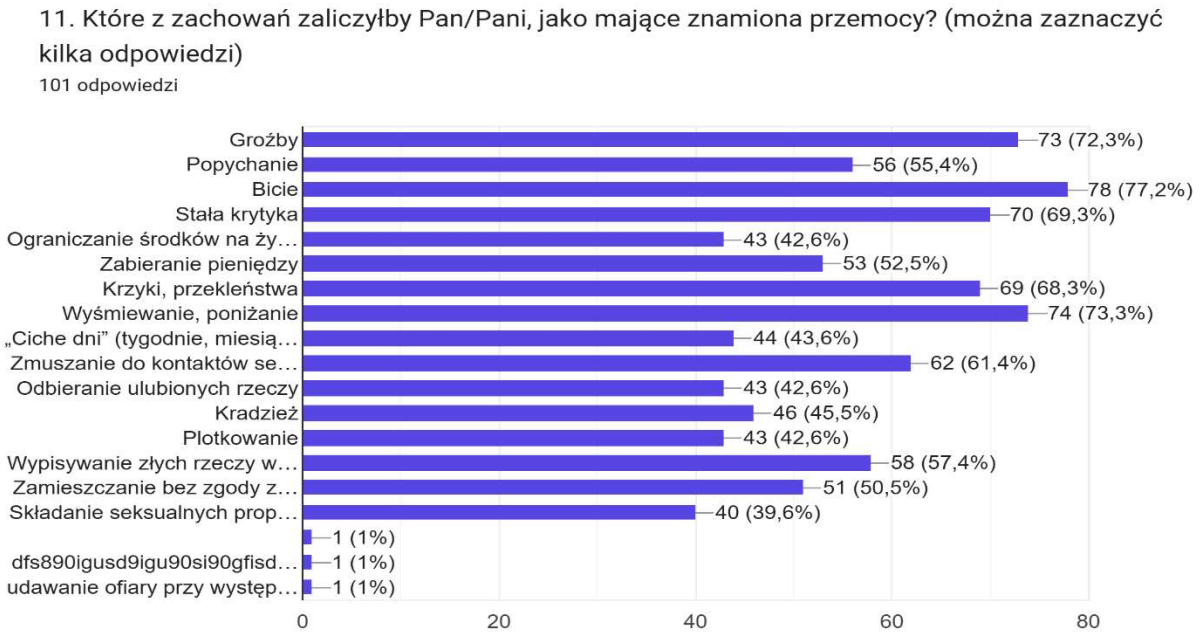

Odpowiedzi respondentów wskazują na wysoki poziom świadomości mieszkańców w zakresie rozpoznawania różnych form przemocy. Ankietowani najczęściej identyfikowali jako przemoc zachowania związane z przemocą fizyczną, przemocą psychiczną, wyzwiskami i poniżaniem, groźbami, zaniedbaniem, ograniczaniem kontaktów społecznych, a także przemocą ekonomiczną i seksualną. Oznacza to, że mieszkańcy dostrzegają, iż przemoc nie ogranicza się wyłącznie do użycia siły fizycznej, ale obejmuje również działania naruszające godność, wolność i bezpieczeństwo drugiego człowieka.

Respondenci najczęściej wskazywali bicie (78 osób; 77,2%), wyśmiewanie i poniżanie (po 74 osoby; 73,3%), groźby (73 osoby; 72,3%), stałą krytykę (70 osób; 69,3%) oraz krzyki i przekleństwa (po 69 osób; 68,3%). Odpowiedzi te świadczą o tym, że mieszkańcy dostrzegają zarówno przemoc fizyczną, jak i psychiczną.

Znaczna część ankietowanych za przemoc uznała również zmuszanie do kontaktów seksualnych (62 osoby; 61,4%), publikowanie obraźliwych treści w Internecie (58 osób; 57,4%), popychanie (56 osób; 55,4%), zabieranie pieniędzy (53 osoby; 52,5%) oraz zamieszczanie zdjęć w Internecie bez zgody (51 osób; 50,5%). Około połowa respondentów wskazała także kradzież (46 osób; 45,5%), stosowanie „cichych dni" (44 osoby; 43,6%), ograniczanie środków na życie, odbieranie ulubionych rzeczy oraz plotkowanie (po 43 osoby; 42,6%). Najrzadziej wskazywano składanie seksualnych propozycji (40 osób; 39,6%).

Uzyskane wyniki pokazują, że mieszkańcy prawidłowo identyfikują przemoc jako zjawisko wielowymiarowe, obejmujące nie tylko przemoc fizyczną, ale również psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz cyberprzemoc. Świadczy to o stosunkowo wysokiej świadomości społecznej dotyczącej tego problemu, co sprzyja wcześniejszemu rozpoznawaniu sytuacji krzywdzenia i podejmowaniu działań pomocowych.

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wyniki ankiety wskazują na potrzebę dalszego prowadzenia działań edukacyjnych dotyczących wszystkich form przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy psychicznej, ekonomicznej i cyberprzemocy. Istotnym kierunkiem działań powinno być wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców, edukacja dzieci i młodzieży, rozwijanie dostępności pomocy psychologicznej i prawnej oraz doskonalenie współpracy instytucji tworzących lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej.

Jednocześnie wyniki ankiety należy analizować łącznie z odpowiedziami na kolejne pytania, z których wynika, że część mieszkańców miała kontakt z przemocą jako jej świadkowie lub

osoby doświadczające. Oznacza to, że mimo stosunkowo wysokiej świadomości problem ten nadal występuje w środowisku lokalnym i wymaga systematycznych działań profilaktycznych.

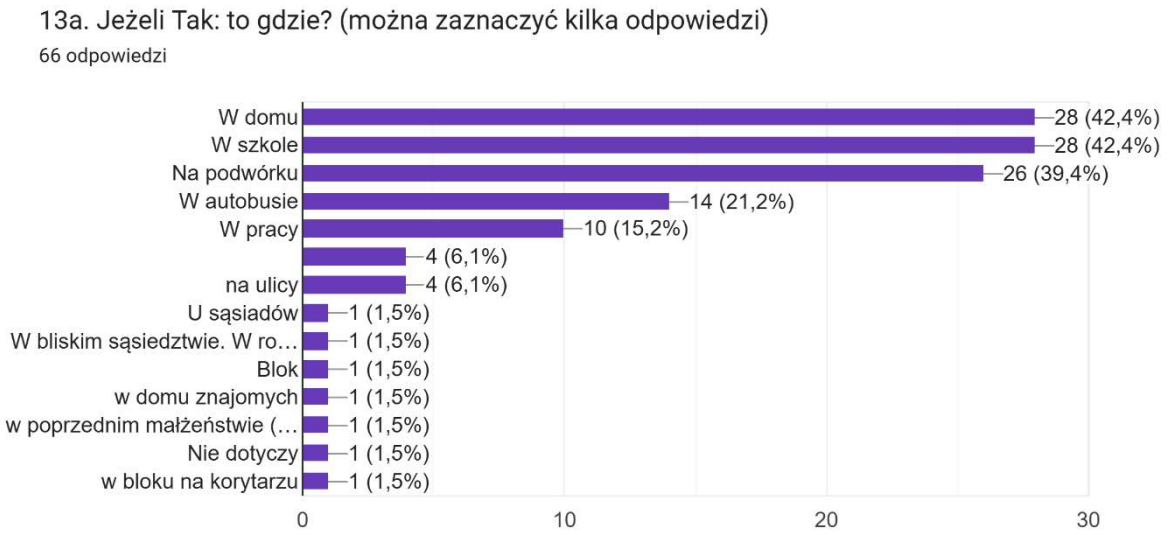

28,7% respondentów doświadczyło przemocy domowej. 33,7% pytanych było świadkami przemocy, która miała miejsce w następujących miejscach: w szkole, w pracy, w domu, na podwórku, w autobusie.

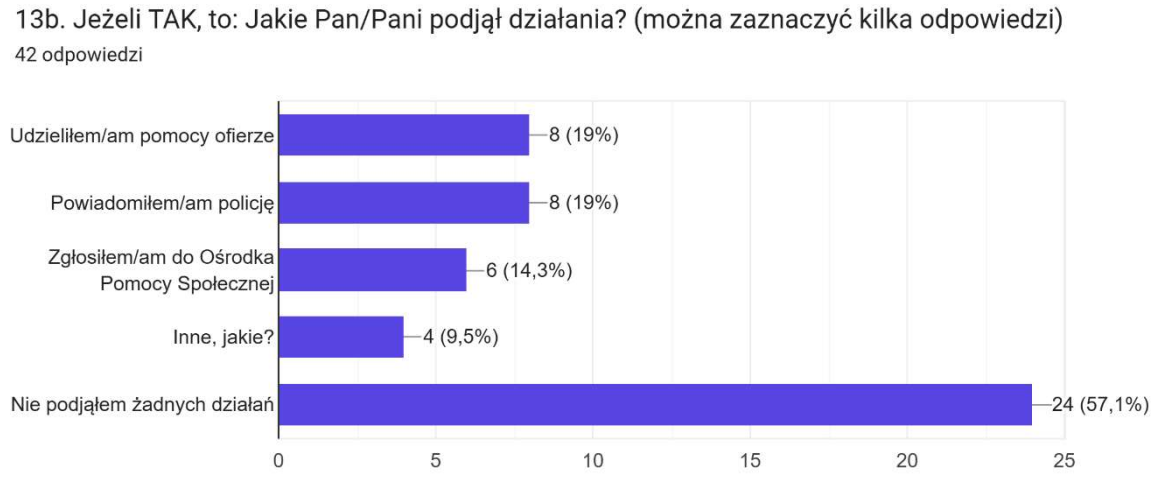

Odpowiedzi respondentów wskazują, że osoby będące świadkami przemocy domowej najczęściej nie podejmowały żadnych działań. Taką odpowiedź wskazały 24 osoby, co stanowi 57,1% respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie. Wynik ten może świadczyć o obawie

przed ingerowaniem w sprawy rodzinne, braku wiedzy o możliwościach udzielenia pomocy lub przekonaniu o ograniczonej skuteczności podejmowanych interwencji.

Jednocześnie 8 osób (19,0%) zadeklarowało, że udzieliło pomocy osobie doznającej przemocy, a taki sam odsetek (8 osób; 19,0%) poinformował o powiadomieniu Policji. Do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zgłoszenia dokonało 6 respondentów (14,3%). Część ankietowanych (4 osoby; 9,5%) wskazała również inne formy reakcji.

Uzyskane wyniki pokazują, że mimo dostrzegania problemu przemocy domowej większość świadków nie podejmuje żadnej interwencji, co wskazuje na potrzebę prowadzenia działań edukacyjnych zwiększających wiedzę mieszkańców na temat sposobów reagowania na przemoc, procedury „Niebieskie Karty" oraz dostępnych form pomocy. Istotne jest również wzmacnianie poczucia odpowiedzialności społecznej za bezpieczeństwo osób doznających przemocy oraz promowanie postaw zachęcających do zgłaszania przypadków przemocy odpowiednim służbom i instytucjom.

Wśród przyczyn występowania przemocy domowej najczęściej wymieniano:

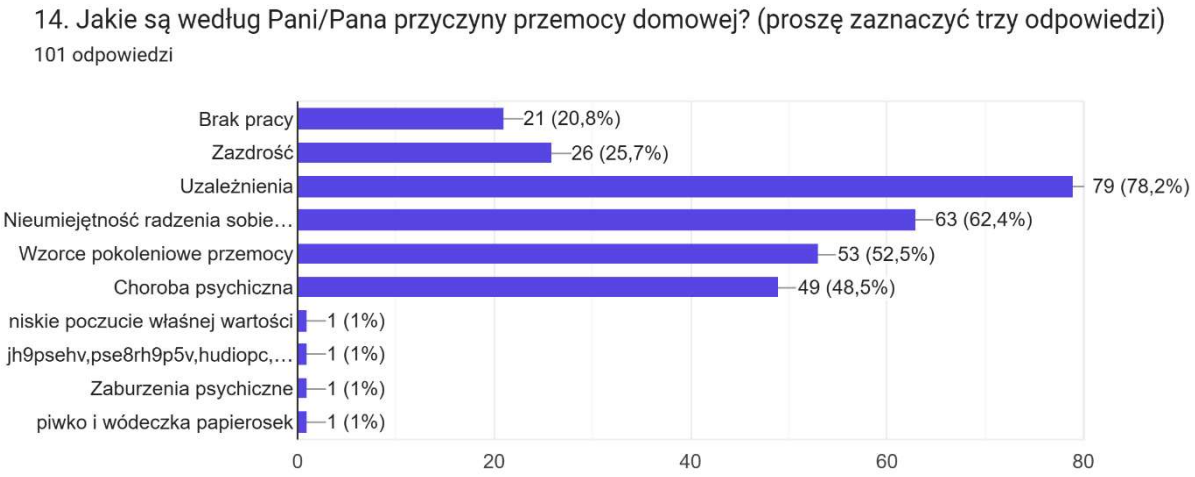

Mieszkańcy Gminy za główną przyczynę przemocy domowej uznają uzależnienia, które wskazało 79 respondentów (78,2%). Oznacza to, że problem nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest postrzegany jako najważniejszy czynnik zwiększający ryzyko występowania przemocy w rodzinie.

Drugą najczęściej wskazywaną przyczyną była nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi, którą wskazały 63 osoby (62,4%). Mieszkańcy zwracają również uwagę na znaczenie wzorców pokoleniowych przemocy (53 wskazania; 52,5%), co świadczy o przekonaniu, że zachowania przemocowe są często utrwalane i przenoszone pomiędzy pokoleniami.

Istotnym czynnikiem, zdaniem respondentów, jest także choroba psychiczna, wskazana przez 49 osób (48,5%). Znacznie rzadziej wymieniano zazdrość (26 wskazań; 25,7%) oraz brak pracy (21 wskazań; 20,8%).

Wyniki ankiety pokazują, że mieszkańcy postrzegają przemoc domową jako zjawisko wieloczynnikowe, wynikające przede wszystkim z uzależnień, niewystarczających kompetencji wychowawczych oraz utrwalonych wzorców funkcjonowania rodziny. Czynniki ekonomiczne, takie jak bezrobocie, mają w opinii respondentów mniejsze znaczenie niż problemy związane z relacjami rodzinnymi i zdrowiem psychicznym.

Uzyskane wyniki wskazują na potrzebę rozwijania działań profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom, wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych oraz prowadzenie programów edukacyjnych dotyczących budowania prawidłowych relacji w rodzinie. Istotnym kierunkiem działań powinno być również zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla rodzin przeżywających kryzysy oraz kontynuowanie działań służących przełamywaniu międzypokoleniowego mechanizmu przemocy.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie – ich zdaniem – najskuteczniejszych działań, które można podjąć w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

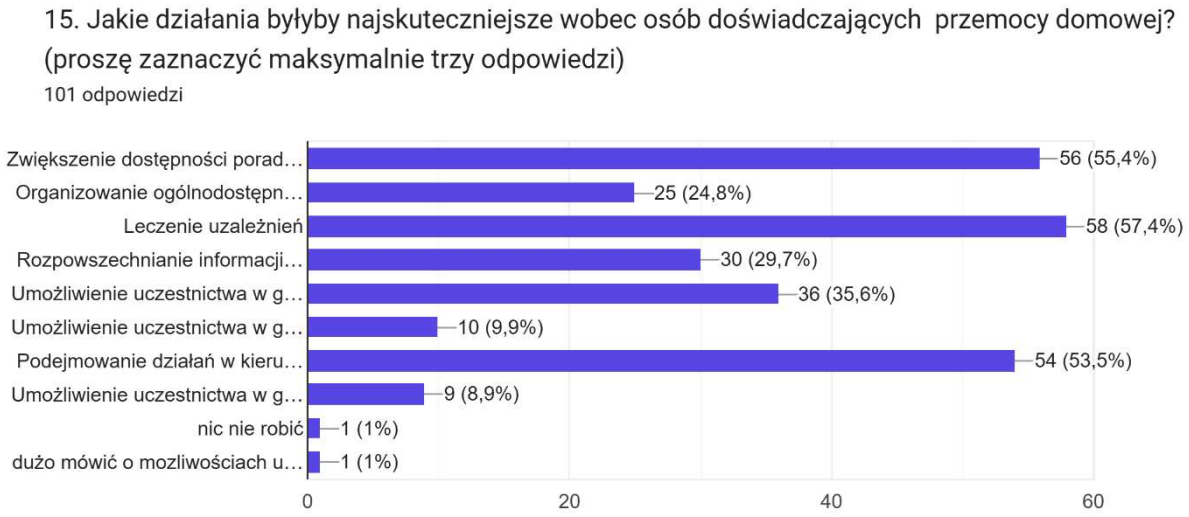

Mieszkańcy oczekują przede wszystkim kompleksowych działań łączących pomoc osobom doznającym przemocy z oddziaływaniami wobec sprawców. Za najskuteczniejsze rozwiązanie uznano leczenie uzależnień, które wskazało 58 respondentów (57,4%). Potwierdza to wcześniejsze wyniki ankiety, w których uzależnienia zostały wskazane jako główna przyczyna przemocy domowej.

Niemal równie często mieszkańcy wskazywali zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego (56 wskazań; 55,4%) oraz podejmowanie działań zmierzających do izolowania osób stosujących przemoc (54 wskazania; 53,5%). Oznacza to, że respondenci oczekują zarówno skutecznej ochrony osób pokrzywdzonych, jak i zdecydowanych działań wobec sprawców przemocy.

Istotnym elementem systemu wsparcia powinno być również umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy, które wskazało 36 respondentów (35,6%). Mieszkańcy zwracali także uwagę na potrzebę upowszechniania informacji o instytucjach udzielających pomocy (30 wskazań; 29,7%) oraz organizowania grup wsparcia dla osób stosujących przemoc (29 wskazań; 28,7%). Nieco rzadziej wskazywano organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych i edukacyjnych (25 wskazań; 24,8%).

Wyniki ankiety pokazują, że mieszkańcy oczekują systemowych działań obejmujących profilaktykę, terapię, wsparcie specjalistyczne oraz skuteczną ochronę osób doświadczających przemocy. Szczególny nacisk położono na ograniczanie problemu uzależnień oraz zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy psychologicznej i prawnej.

Uzyskane wyniki wskazują na konieczność dalszego rozwoju lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Priorytetowe powinny być działania zwiększające dostępność poradnictwa specjalistycznego, rozwój programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i sprawców przemocy, wzmacnianie wsparcia dla osób pokrzywdzonych oraz prowadzenie działań edukacyjnych zwiększających świadomość mieszkańców na temat możliwości uzyskania pomocy. Ważnym elementem strategii powinna być również ścisła współpraca pomiędzy pomocą społeczną, Policją, ochroną zdrowia, oświatą i organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kolejne pytania w ankiecie dotyczyły oceny obszarów ochrony zdrowia, oświaty, sportu i kultury oraz bezpieczeństwa mieszkańców.

16. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w naszej gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)
101 odpowiedzi

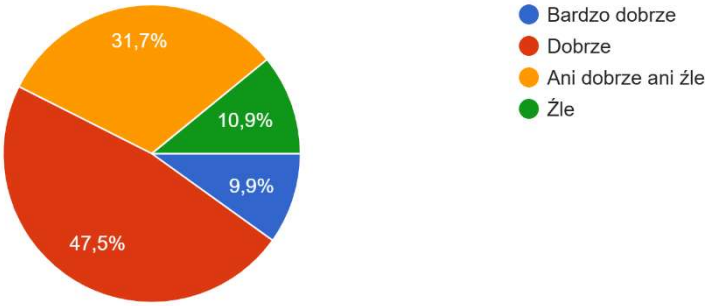

Wyniki ankiety wskazują, że mieszkańcy Gminy Radecznica ogólnie pozytywnie oceniają dostępność usług ochrony zdrowia, choć jednocześnie dostrzegają obszary wymagające dalszej poprawy. Najwięcej respondentów oceniło ofertę dobrze – 48 osób (47,5%), natomiast 10 osób (9,9%) wystawiło ocenę bardzo dobrą. Łącznie pozytywną ocenę wyraziło 58 respondentów (57,4%).

Neutralną opinię („ani dobrze, ani źle") wskazały 32 osoby (31,7%), co może świadczyć o zróżnicowanych doświadczeniach mieszkańców związanych z dostępnością świadczeń zdrowotnych oraz jakości oferowanych usług.

Negatywnie ofertę ochrony zdrowia oceniło 11 respondentów (10,9%), wybierając odpowiedź „źle". W badaniu nie odnotowano ocen „bardzo źle", co oznacza, że mimo zgłaszanych trudności mieszkańcy nie postrzegają funkcjonowania systemu ochrony zdrowia jako całkowicie niewystarczającego.

Podsumowując można stwierdzić, iż ochrona zdrowia jest oceniana stosunkowo dobrze, jednak nadal istnieje potrzeba poprawy dostępności świadczeń, zwłaszcza specjalistycznych, rehabilitacyjnych oraz profilaktycznych. W kontekście postępującego starzenia się mieszkańców oraz rosnącej liczby osób z niepełnosprawnościami istotnym kierunkiem działań powinno być rozwijanie usług zdrowotnych i opiekuńczych, zwiększanie dostępności lekarzy specjalistów oraz wzmacnianie działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia.

17. Jakie problemy społeczne w obszarze ochrony zdrowia uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy ? (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź)

101 odpowiedzi

Respondenci za najważniejszy problem w obszarze ochrony zdrowia uznają długi okres oczekiwania na świadczenia medyczne, w szczególności na wizyty u lekarzy specjalistów oraz rehabilitację. Problem ten wskazało 34 respondentów (33,7%), co świadczy o potrzebie poprawy dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Kolejnym istotnym problemem jest ograniczona liczba wizyt domowych lekarza dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami, którą wskazało 16 osób (15,8%). Respondenci zwracali również uwagę na zbyt małą liczbę lekarzy specjalistów odpowiadającą lokalnym potrzebom (15 wskazań; 14,9%) oraz niedostateczny dostęp do pomocy psychologicznej (12 wskazań; 11,9%).

Za ważne uznano także niewystarczającą profilaktykę i edukację zdrowotną oraz zbyt małą ofertę programów profilaktycznych, które wskazało po 11 respondentów (10,9%). Pojedyncze osoby zwróciły uwagę na niewystarczający dostęp do pomocy psychiatrycznej dla dzieci.

Wyniki badania pokazują, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim poprawy dostępności świadczeń zdrowotnych, szczególnie specjalistycznych, rehabilitacyjnych oraz świadczonych w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych. Zwracają również uwagę na potrzebę rozwoju profilaktyki zdrowotnej i wsparcia psychologicznego.

Istnieje więc konieczność podejmowania działań zmierzających do poprawy dostępności usług zdrowotnych, rozwoju profilaktyki i promocji zdrowia oraz zwiększenia dostępu do pomocy psychologicznej. W związku z postępującym starzeniem się mieszkańców oraz rosnącą liczbą osób z niepełnosprawnościami szczególnego znaczenia nabiera rozwój opieki środowiskowej, wizyt domowych oraz współpraca gminy z podmiotami ochrony zdrowia w zakresie zwiększania dostępności świadczeń specjalistycznych.

Mieszkańcy bardzo pozytywnie ocenili infrastrukturę edukacyjną na terenie Gminy Radecznica. Najwięcej respondentów wskazało ocenę „dobrze” – 49 osób (48,5%), natomiast 20 osób (19,8%) oceniło ją „bardzo dobrze”. Łącznie pozytywną ocenę wyraziło 69 respondentów (68,3%). Ocenę neutralną („ani dobrze, ani źle”) wskazało 27 osób (26,7%), natomiast negatywnie infrastrukturę oceniło jedynie 5 respondentów (5,0%).
Priorytetem powinno być nie tyle rozwijanie infrastruktury, ile wzmacnianie jakości oferty edukacyjnej, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz działań profilaktycznych i wychowawczych skierowanych do dzieci, młodzieży i ich rodzin.

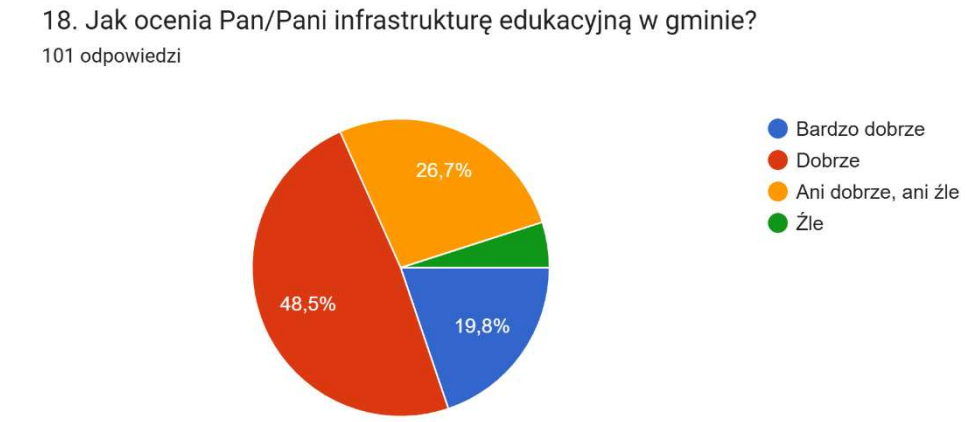

63,4% badanych uważa, iż ilość żłobków/przedszkoli/szkół w gminie jest wystraczająca (15,8% ankietowanych jest przeciwnego zdania). 22,8% respondentów twierdzi, iż oferta edukacyjna nie jest przystosowana dla osób z niepełnosprawnością, 13,9% jest przeciwnego zdania.
Ankietowani wskazali na następujące problemy dotykające oświatę w gminie:

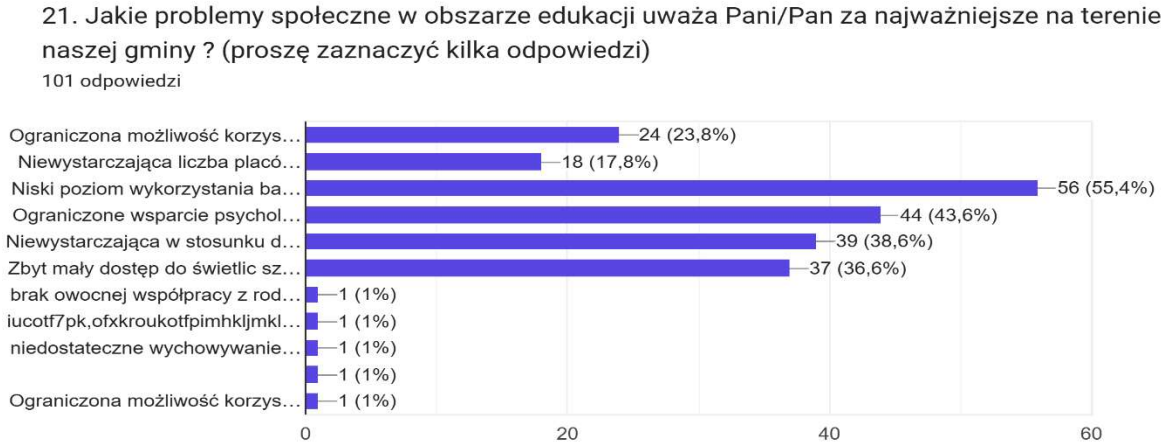

Mieszkańcy Gminy za najważniejszy problem w obszarze edukacji uznali niski poziom wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki, który wskazało 56 respondentów (55,4%). Kolejnym istotnym wyzwaniem jest ograniczone wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (44 wskazania; 43,6%) oraz niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych (39 wskazań; 38,6%). Respondenci zwrócili również uwagę na zbyt mały dostęp do świetlic szkolnych (37 wskazań; 36,6%) oraz ograniczoną możliwość korzystania z opieki nad dziećmi do lat 3 (24 wskazania; 23,8%). Rzadziej wskazywano niewystarczającą liczbę placówek wychowania przedszkolnego (18 wskazań; 17,8%).

Wyniki ankiety wskazują na potrzebę lepszego wykorzystania infrastruktury oświatowej do organizacji zajęć dla dzieci i młodzieży po zakończeniu lekcji, rozwijania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, poszerzania oferty zajęć rozwijających zainteresowania oraz zwiększania dostępności usług opiekuńczych dla najmłodszych dzieci. Takie działania mogą przyczynić się do wyrównywania szans edukacyjnych, wspierania rodzin oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Najczęściej wskazywanym w obszarze sportu i kultury problemem jest niewykorzystany potencjał świetlic wiejskich oraz brak systematycznych działań prowadzonych w tych placówkach, co wskazało 47 respondentów (46,5%). Niewiele mniej osób zwróciło uwagę na niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży – 44 wskazania (43,6%), co świadczy o potrzebie stworzenia większych możliwości rozwijania zainteresowań i talentów dzieci oraz młodzieży.

Kolejnymi istotnymi problemami są ograniczona oferta zajęć sportowych dla osób dorosłych (37 wskazań; 36,6%) oraz zbyt mała liczba imprez i wydarzeń środowiskowych (34 wskazania; 33,7%). Respondenci wskazywali również na zbyt małą liczbę organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową oraz niewystarczające wykorzystanie historii i dziedzictwa kulturowego regionu (po 32 wskazania; 31,7%). Rzadziej wskazywano niewystarczającą liczbę obiektów rekreacyjnych i sportowych (27 wskazań; 26,7%).

Wyniki wskazują na potrzebę lepszego wykorzystania istniejącej infrastruktury społeczno-kulturalnej, szczególnie świetlic wiejskich, rozwijania oferty zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wspierania aktywności lokalnych organizacji i inicjatyw mieszkańców. Ważnym kierunkiem działań powinno być także tworzenie warunków do rozwijania talentów młodych ludzi oraz organizowanie wydarzeń integrujących społeczność lokalną i wzmacniających więzi międzypokoleniowe.

Mieszkańcy pozytywnie oceniają poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy Radecznica. Największa grupa respondentów – 65 osób (64,4%) – uznała, że na terenie gminy „jest normalnie", natomiast 23 osoby (22,8%) oceniły, że „jest bezpiecznie". Łącznie 88 respondentów (87,1%) nie dostrzega istotnych zagrożeń dla bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

Odmiennego zdania było 5 osób (5,0%), które uznały, że na terenie gminy „jest niebezpiecznie", natomiast 8 respondentów (7,9%) nie miało w tej kwestii zdania.

23. Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie naszej gminy ? (proszę zaznaczyć odpowiednią odpowiedź)

101 odpowiedzi

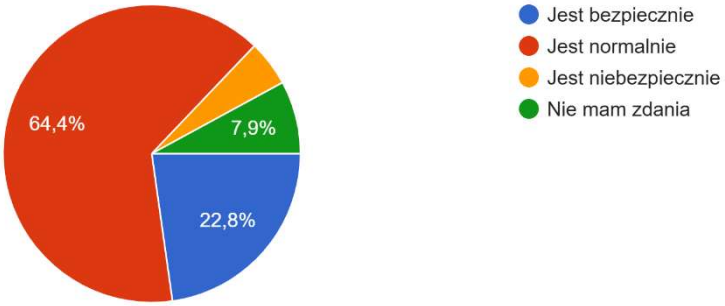

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest wysokie i stanowi istotny atut Gminy Radecznica. Jednocześnie zasadne jest kontynuowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przestępczości, uzależnieniom i przemocy domowej oraz dalsze wzmacnianie współpracy samorządu, Policji, szkół i instytucji pomocy społecznej na rzecz utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców.

Mieszkańcy Gminy Radecznica za najważniejsze zagrożenia w obszarze bezpieczeństwa uznali spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, które wskazały 63 osoby (62,4%). Drugim najczęściej wskazywanym problemem były zagrożenia w ruchu drogowym, w tym piractwo drogowe i nietrzeźwi kierowcy – 56 wskazań (55,4%). Wyniki te pokazują, że mieszkańcy największe zagrożenia wiążą z bezpieczeństwem w przestrzeni publicznej oraz zachowaniami ryzykownymi związanymi z nadużywaniem alkoholu.

Istotnym problemem pozostaje również przemoc domowa, którą wskazało 31 respondentów (30,7%), oraz niewystarczający monitoring wizyjny w miejscach szczególnie narażonych na zdarzenia niepożądane – 24 wskazania (23,8%). Rzadziej wskazywano wandalizm (18 osób; 17,8%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (13 osób; 12,9%). Najmniej respondentów za istotny problem uznało napady i rozboje (5 wskazań; 5,0%).

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wyniki wskazują na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych związanych z ograniczaniem nadużywania alkoholu, poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej. Istotnym kierunkiem działań powinno być również rozbudowywanie monitoringu wizyjnego w miejscach publicznych, prowadzenie kampanii edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa oraz wzmacnianie współpracy samorządu, Policji, szkół i instytucji pomocy społecznej na rzecz utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Jakie działania powinny być priorytetem dla Gminy Radecznica w zakresie rozwiązywania problemów społecznych? Respondenci oceniali proponowane kierunki działań w skali od 1 do 10, gdzie wyższa wartość oznaczała większą wagę danego działania. Po uśrednieniu wyników, oceny respondentów przedstawiają się następująco:

Miejsce	**Działanie**	**Średnia**
1	Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	**7,46**
2	Zapewnienie dostępu do psychologa, pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	**7,40**
3	Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	**7,35**
4	Pomoc psychologa/terapeuty oraz profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	**7,20**

Miejsce	Działanie	Średnia
5	Edukowanie rodziców i dzieci w obszarze najważniejszych problemów społecznych	**7,11**
6	Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	**7,04**
7	Działania na rzecz ograniczenia patologii społecznych	**6,90**
8	Szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	**6,81**
9	Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub z niepełnosprawnością	**6,78**
10	Ograniczenie bezrobocia i działania wspierające tworzenie miejsc pracy	**6,71**
11	Rozwijanie modelu wsparcia rodzin przeżywających kryzys	**6,66**
12	Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	**6,55**
13	Poprawa komunikacji lokalnej	**6,54**
14	Aktywizacja społeczna osób starszych	**6,43**
15	Profilaktyka przestępczości i edukacja	**6,41**
16	Rozwój i promocja turystyki	**6,37**
17	Zwiększenie oferty instytucji wspierających rodzinę	**6,33**
18	Szkolenia dla osób długotrwale bezrobotnych	**6,29**
19	Grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową	**6,26**
20	Organizacja imprez integracyjnych	**6,24**
21	Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością	**6,20**
22	Wsparcie pracodawców i przedsiębiorczości	**6,07**
23	Budowanie więzi pomiędzy mieszkańcami	**6,06**
24	Promowanie ekonomii społecznej	**5,99**
25	Wsparcie inicjatyw obywatelskich	**5,99**
26	Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym	**5,99**

Miejsce	Działanie	Średnia
27	Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	**5,96**
28	Aktywizacja społeczności lokalnej	**5,85**
29	Grupa wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	**5,83**
30	Propagowanie wolontariatu	**5,80**
31	Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	**5,55**
32	Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach	**5,18**

Analiza uzyskanych średnich ocen wskazuje, że mieszkańcy jako priorytetowe postrzegają przede wszystkim działania związane z ochroną zdrowia, wsparciem dzieci i rodzin oraz profilaktyką uzależnień.

Najwyższą ocenę uzyskało zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (średnia 7,46), co jednoznacznie wskazuje na potrzebę poprawy dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej. Jest to wynik spójny z wcześniejszymi odpowiedziami respondentów, którzy jako jeden z głównych problemów wskazywali długi czas oczekiwania na świadczenia medyczne oraz ograniczony dostęp do specjalistów.

Drugim najwyżej ocenionym działaniem było zapewnienie dostępu do psychologa, pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach (średnia 7,40). Wysoka ocena potwierdza rosnące znaczenie wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży oraz potrzebę wzmacniania systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w placówkach oświatowych.

Wśród najwyżej ocenionych działań znalazły się również:

profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży – 7,35,

pomoc psychologa lub terapeuty oraz profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych – 7,20,

edukowanie rodziców i dzieci w zakresie najważniejszych problemów społecznych – 7,11,

skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym – 7,04.

Wysokie oceny tych działań świadczą o tym, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim wzmacniania działań profilaktycznych, rozwoju wsparcia psychologicznego oraz

skuteczniejszego przeciwdziałania uzależnieniom. Wyniki te korespondują z wcześniejszymi odpowiedziami ankietowych, w których alkoholizm oraz uzależnienia behawioralne zostały wskazane jako jedne z najpoważniejszych problemów społecznych.

Duże znaczenie mieszkańcy przypisują również działaniom ograniczającym patologie społeczne (średnia 6,90), rozszerzeniu oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (6,81), rozwojowi usług opiekuńczych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (6,78) oraz działaniom ograniczającym bezrobocie i wspierającym tworzenie miejsc pracy (6,71). Wysokie oceny tych działań wskazują, że mieszkańcy dostrzegają potrzebę kompleksowego wspierania rodzin na różnych etapach życia.

Nieco niższe, choć nadal wysokie oceny uzyskały działania związane z rozwijaniem wsparcia rodzin przeżywających kryzys (6,66), stypendiami dla dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (6,55), poprawą komunikacji lokalnej (6,54) oraz aktywizacją społeczną osób starszych (6,43).

Najniżej ocenione zostały działania o charakterze wspólnotowym i infrastrukturalnym. Najniższą średnią uzyskało zwiększenie liczby miejsc w żłobkach (5,18), co może wynikać z relatywnie niewielkiego zapotrzebowania na tego rodzaju usługi w gminie o niekorzystnych trendach demograficznych. Niskie oceny uzyskały również budowa mieszkań komunalnych i socjalnych (5,55), propagowanie wolontariatu (5,80), tworzenie grup wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (5,83) oraz aktywizacja społeczności lokalnej (5,85). Nie oznacza to, że działania te są niepotrzebne, lecz że w opinii mieszkańców mają mniejsze znaczenie niż kwestie związane ze zdrowiem, bezpieczeństwem i wsparciem rodzin.

Wyniki badania jednoznacznie wskazują, że mieszkańcy Gminy Radecznica oczekują przede wszystkim działań poprawiających dostępność ochrony zdrowia, rozwijających wsparcie psychologiczne oraz wzmacniających profilaktykę uzależnień. Wysoko oceniono również działania skierowane do dzieci, młodzieży, rodzin przeżywających trudności oraz osób starszych i z niepełnosprawnościami. Mniejsze znaczenie respondenci przypisują inwestycjom infrastrukturalnym oraz działaniom integrującym społeczność lokalną.

Z perspektywy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oznacza to, że priorytetami powinny być:

- rozwój dostępności usług zdrowotnych i specjalistycznych,
- zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i terapeutycznej,
- profilaktyka uzależnień oraz promocja zdrowia psychicznego,
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców,

- rozwój usług dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami,
- wspieranie rodzin przeżywających kryzysy oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży.

Przedstawione wyniki stanowią cenną wskazówkę przy wyznaczaniu celów strategicznych oraz planowaniu działań społecznych odpowiadających rzeczywistym potrzebom mieszkańców Gminy Radecznica.

6.3 Analiza SWOT

Analiza SWOT została opracowana na podstawie diagnozy społecznej zawartej w projekcie Strategii, danych instytucjonalnych GOPS, danych GUS, informacji o infrastrukturze społecznej, oświacie, zdrowiu, bezpieczeństwie, organizacjach społecznych oraz wyników badania ankietowego mieszkańców. Zestawienie wskazuje kluczowe zasoby i ograniczenia gminy oraz czynniki zewnętrzne mogące wpływać na realizację lokalnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
• Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako podstawowej instytucji lokalnego systemu wsparcia. • Doświadczenie GOPS w realizacji pracy socjalnej, świadczeń rodzinnych, pomocy finansowej i niepieniężnej oraz programów społecznych. • Stała obecność asystenta rodziny i możliwość pracy środowiskowej z rodzinami przeżywającymi trudności	• Systematyczny spadek liczby mieszkańców i depopulacja gminy. • Ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji, szczególnie niekorzystne dla odnowy demograficznej. • Zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa i wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym. • Niska liczba dzieci i młodzieży w strukturze mieszkańców w	• Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich i krajowych programów społecznych. • Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, w tym usług opiekuńczych, asystenckich i wytchnieniowych. • Rozwój współpracy z PCPR, PUP, poradnią	• Dalszy spadek liczby ludności i pogłębianie się niekorzystnych trendów demograficznych. • Nasilenie starzenia się społeczności lokalnej i wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, zdrowotne i rehabilitacyjne. • Narastanie samotności i izolacji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. • Dalszy odpływ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
opiekuńczo-wychowawcze. • Niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, co wskazuje na skuteczność działań profilaktycznych i wspierających rodzinę. • Sieć czterech szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi oraz dostęp do edukacji w środowisku lokalnym. • Funkcjonowanie żłobka na terenie gminy, zwiększające dostępność opieki nad dziećmi do lat 3. • Aktywność placówek oświatowych w zakresie edukacji, wychowania i wczesnego rozpoznawania problemów dzieci i młodzieży. • Aktywność organizacji społecznych, OSP, KGW, parafii i lokalnych liderów wzmacniających integrację mieszkańców. • Bogate dziedzictwo	porównaniu z liczbą seniorów. • Odpływ młodych osób i ograniczona atrakcyjność gminy jako miejsca pozostania dla młodych rodzin. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, rehabilitacji oraz usług zdrowia psychicznego. • Niewystarczająca dostępność poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego i prawnego. • Rosnąca liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. • Wzrost liczby rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności. • Niska aktywność zawodowa osób z orzeczoną niepełnosprawnością. • Problemy uzależnień, szczególnie alkoholizmu oraz uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży. • Ograniczona oferta	psychologiczno-pedagogiczną, ochroną zdrowia, Policją i organizacjami pozarządowymi. • Wzmacnianie profilaktyki uzależnień i zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży oraz dorosłych. • Rozszerzenie dostępności pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej i terapeutycznej w szkołach i przedszkolach. • Aktywizacja seniorów poprzez kluby, działania międzypokoleniowe, wolontariat i ofertę kulturalno-edukacyjną. • Rozwój ekonomii społecznej, inicjatyw lokalnych i przedsiębiorczości mieszkańców. • Lepsze wykorzystanie świetlic wiejskich, szkół i zasobów lokalowych na potrzeby działań społecznych. • Rozwój telemedycyny, e-usług i cyfrowych	młodzieży i osób w wieku produkcyjnym do większych ośrodków. • Wzrost liczby osób zależnych przy jednoczesnym ograniczeniu liczby rodzinnych opiekunów. • Rosnące koszty realizacji zadań społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych. • Ograniczona dostępność specjalistów w ochronie zdrowia i pomocy psychologicznej. • Pogłębianie problemów zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i dorosłych. • Rozwój uzależnień behawioralnych i substancjalnych oraz ich wpływ na funkcjonowanie rodzin. • Ryzyko ukrywania przemocy domowej i niska gotowość świadków do reagowania. • Ryzyko ubóstwa energetycznego, wzrost kosztów życia i obciążeń finansowych gospodarstw

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
kulturowe, religijne i historyczne Radecznicy oraz potencjał do budowania tożsamości lokalnej. • Relatywnie pozytywna ocena bezpieczeństwa publicznego przez mieszkańców. • Stabilna podstawowa opieka zdrowotna i funkcjonowanie lokalnej placówki medycznej. • Realizacja programów na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym usług asystenckich. • Wzrost liczby nowo rejestrowanych działalności gospodarczych w 2025 r. i umiarkowana aktywność przedsiębiorcza. • Spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa i bezrobocia. • Rozpoznane potrzeby mieszkańców dzięki przeprowadzonym badaniom	atrakcyjnego i systematycznego spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. • Niewystarczające wykorzystanie świetlic wiejskich i części infrastruktury społeczno-kulturalnej. • Ograniczona komunikacja lokalna i trudności transportowe, szczególnie dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. • Niewielka liczba miejsc pracy na lokalnym rynku oraz zależność wielu mieszkańców od wyjazdów poza gminę.	form informacji o dostępnej pomocy. • Tworzenie programów wspierających rodziny opiekujące się osobami starszymi i z niepełnosprawnościami. • Wzrost świadomości społecznej dotyczącej przemocy domowej, uzależnień i zdrowia psychicznego. • Rozwój turystyki, rekreacji i promocji dziedzictwa lokalnego jako czynników aktywizacji społecznej i gospodarczej. • Wspieranie młodych rodzin poprzez rozwój opieki nad dziećmi, zajęć pozalekcyjnych i wsparcia wychowawczego. • Możliwość rozwijania lokalnych partnerstw i sieci pomocy sąsiedzkiej. • Budowanie spójnej polityki społecznej na podstawie danych,	domowych. • Ograniczone możliwości rozwoju lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. • Niewystarczające środki finansowe na rozwój usług społecznych i inwestycji społecznych. • Trudności w pozyskiwaniu wykwalifikowanej kadry do usług społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych. • Osłabianie więzi społecznych i spadek aktywności obywatelskiej mieszkańców.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
ankietowym i diagnozie społecznej.		monitoringu i regularnej ewaluacji strategii.	

Wnioski z analizy SWOT

- Najważniejszym potencjałem Gminy Radecznica jest istniejąca sieć instytucji i organizacji lokalnych, doświadczenie GOPS, funkcjonowanie placówek oświatowych oraz aktywność społeczna mieszkańców skupiona wokół OSP, KGW, parafii i inicjatyw lokalnych.
- Najpoważniejsze ograniczenia rozwojowe mają charakter demograficzny i zdrowotny: spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczności, odpływ młodych osób oraz rosnąca liczba rodzin obciążonych chorobą i niepełnosprawnością.
- Wyniki badań ankietowych wskazują na wysoką rangę działań związanych z dostępem do lekarzy specjalistów, wsparciem psychologicznym, profilaktyką uzależnień oraz pomocą dzieciom, młodzieży i rodzinom.
- Strategia powinna koncentrować się na rozwoju usług społecznych w środowisku lokalnym, wzmacnianiu rodziny, przeciwdziałaniu przemocy i uzależnieniom, wsparciu seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców.
- Priorytetem powinno być również lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej, zwłaszcza świetlic, szkół i zasobów organizacji lokalnych, do prowadzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych, integracyjnych i aktywizujących.

Proponowane priorytety strategiczne wynikające z SWOT

- Rozwój dostępnych usług społecznych, opiekuńczych, asystenckich i wytchnieniowych.
- Wzmocnienie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego.
- Profilaktyka uzależnień, przemocy domowej oraz problemów zdrowia psychicznego.
- Wspieranie rodzin z dziećmi oraz rodzin pełniących funkcje opiekuńcze wobec osób zależnych.
- Aktywizacja społeczna seniorów i osób z niepełnosprawnościami.
- Aktywizacja zawodowa, rozwój przedsiębiorczości i ekonomii społecznej.
- Integracja mieszkańców oraz rozwój lokalnych inicjatyw społecznych.
- Systematyczny monitoring problemów społecznych oraz ewaluacja skuteczności działań.

IV PLANOWANIE DZIAŁAŃ

1. Misja i wizja Gminy Radecznica

Misja

Gmina Radecznica zapewnia równe szanse rozwoju swoim mieszkańcom, przeciwdziała marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Radecznica:

Gmina bezpieczna, przyjazna środowisku, otwarta na potrzeby społeczności lokalnej.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Radecznica jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Wizja rozwoju Gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie co najmniej najbliższych 10 lat oddziaływać na sytuację w Gminie Radecznica, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Będzie to efekt między innymi wprowadzenia w życie programu „Europa 2020", w którym wiele uwagi poświęcono poprawie sytuacji w sferze społecznej.

Gmina Radecznica, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Gminie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze

podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływania i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Gminie Radecznica musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Gminy będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Radecznica oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Uwzględniając dostępne opracowania analityczne, wyniki ankiet, oraz przeprowadzoną diagnozę lokalnej sytuacji w sferze społecznej sformułowano prognozę przewidywanego rozwoju sytuacji w sferze społecznej.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

- **Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.**

prognozuje się:

- potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy, postępującą dezaktualizację kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo;
- dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający pozom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą, utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: wzrost liczby osób uzależnionych, wzrost bezrobocia, a co za tym idzie wzrost liczby osób doświadczających problemu ubóstwa;

- **Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**

prognozuje się:

- zmniejszającą się dzietność rodzin, kryzys demograficzny;
- zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego;
- niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie nieodpłatnych usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe w stosunku do rodzin;
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;
- działania profilaktyczne dotyczące skutków obniżania wieku inicjacji seksualnej oraz spożywania alkoholu i narkotyków;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: problemy, zaburzenia i choroby psychiczne związane z lękiem oraz ograniczeniem kontaktów społecznych; problemy z przyswajaniem wiedzy, obniżenie poziomu wiedzy wśród dzieci i młodzieży związane z brakiem możliwości nauki stacjonarnej, wzrost zaburzeń koncentracji, uwagi, wzrost liczby osób uzależnionych w tym od Internetu; wzrost problemów uzależnień, wzrost problemów związanych z występowaniem różnych form przemocy domowej;

- **Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami.**

prognozuje się:

- niewystarczająca jakość życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością;
- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;

- pogłębiające się ubóstwo osób starszych;
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych, zwłaszcza samotnie gospodarujących;
- wystąpienie skutków związanych z epidemią COVID-19: problemy, zaburzenia i choroby psychiczne związane z lękiem oraz ograniczeniem kontaktów społecznych, wzrost wykluczenia osób starszych i z niepełnosprawnościami związany z izolacją społeczną;

- **Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych.**

prognozuje się:

- utrzymywanie się zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego osobom oraz rodzinom;
- występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;
- tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców;
- utrzymywanie się rozproszenia inicjatyw i działań prowadzonych przez instytucje publiczne i prywatne;

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań czyli strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki różnorodnych zagrożeń wynikających zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, naturalnych zjawisk biologicznych (np. niepełnosprawności), problemów cywilizacyjnych, jak i niedoskonałości lokalnego systemu polityki społecznej. Proponowana strategia będzie obejmować osiąganie celów nastawionych na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Radecznica, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikację rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotykających społeczność lokalną. Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- poprawę jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do DPS,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy domowej,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3. Cele i harmonogram realizacji

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty.

Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Radecznica połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

1. **Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.**
2. **Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**
3. **Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami.**
4. **Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych.**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne

i kierunki działań.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Partnerzy	Budżet	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Organizacja kompleksowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wynikającemu z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień	Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja partnerskich programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	GOPS, PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.	GOPS, PUP, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Rozwijanie gminnego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i	Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, sąd, prokuratura,	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	ochrona zdrowia											
		Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, MDK, GBP, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	rozwiązywania problemów uzależnień	Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO, MDK, GBP, GCKSiT, KS, Mu	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO, ochrona zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO, ochrona zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		oraz członków ich rodzin.												
Zintegrowany system wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	GOPS, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pomoc rodziny wspierającej.	GOPS, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania. Organizacja zajęć z wczesnego wspomagania rozwoju.	Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie dostępności do	NGO, Oświata, JST	Środki własne i	X	X	X	X	X	X				X

		opieki przedszkolnej i żłobka.		zewnętrzne							X	X	X	
	Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	GOPS, NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	GOPS, NGO, Oświata, JST, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	NGO, Oświata, GBP, MDK	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Oświata, JST, NGO, GCKSiT, KS, MDK, MBP, GCKSiT	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

	Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych.	Oświata, JST, NGO, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych.	Oświata, JST, NGO, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych.	Oświata, JST, NGO, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy.	Oświata, JST, NGO, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia.	Oświata, JST, NGO, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przezwyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców. Wykazujących braki w tym zakresie.	GOPS, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Intensyfikacja pracy socjalnej.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Podejmowanie działań	GOPS, NGO, Policja	Środki własne i	X	X	X	X	X	X				X

		zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.		zewnętrzne							X	X	X	
		Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	GOPS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	GOPS, NGO, Oświata, JST, GKRPA, Policja, ZI	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.	NGO, Oświata, JST, MDK, GBP, Mu	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne,	NGO, Oświata, JST, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie, i inne), kół zainteresowań.												
		Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	NGO, Oświata, JST, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Organizacja działań zmierzających do poprawy jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie seniorów i osób z niepełnosprawnościami	Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych i asystenckich.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej oraz w innych placówkach	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Umożliwienie osobom starszym zamieszkania w mieszkaniach wspomaganych.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby	GOPS, JST, NGO ochrona zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		zwiększenia opieki geriatrycznej.												
		Wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych.	GOPS, JST, NGO, Oświata, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	JST, NGO ochrona zdrowia, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.	JST, NGO, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów.	JST, NGO, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz	Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	JST, NGO, MDK, GBP, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

	i między pokoleniową	Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową.	JST, NGO, MDK, GBP, GCKSiT	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych	Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	JST, NGO, MDK, GBP, GCKSiT	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych.	GOPS, JST, NGO, MDK, GBP	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	GOPS, NGO, Oświata, ochrona zdrowia, GCKSiT, KS, MDK	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	NGO, ochrona zdrowia, GCKSiT	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji.	ochrona zdrowia, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wspieranie funkcjonowania i tworzenia	GOPS, JST, NGO, PCPR,	Środki własne i	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		środowiskowych form pomocy osobom z niepełnosprawnością.	ochrona zdrowia,	zewnętrzne										
	Integracja ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.	PUP, NGO	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Umożliwienie osobom z niepełnosprawnością aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	JST, NGO, MDK, GBP, GCKSiT, KS	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób z niepełnosprawnościami.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	JST, NGO, PCPR, Oświata	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom z niepełnosprawnością pełne uczestnictwo w życiu społecznym.	JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych	Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.	NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zlecanie organizacjom	GOPS, JST	Środki własne i	X	X	X	X	X	X				X

		pozarządowym realizacji zadań publicznych.		zewnętrzne							X	X	X	
		Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Odpowiedzialne za realizację powyższych celów i zadań są wszystkie instytucje i organizacje działające w Gminie Radecznica w obszarze polityki społecznej.

4. Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Radecznica,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób z Niepełnosprawnościami,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- inne środki.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Radecznica przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2024-2025 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2024 i 2025 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w gminie.

W prognozie na lata 2027-2036 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych własnych GOPS w Radecznicy i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej
1	2027	4 588 831,36
2	2028	4 703 552,14
3	2029	4 821 140,94
4	2030	4 941 669,46

5	2031	5 065 211,20
6	2032	5 191 841,48
7	2033	5 321 637,52
8	2034	5 454 678,46
9	2035	5 591 045,42
10	2036	5 730 821,56

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radecznica przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną oraz i sportową wsparcie działalności organizacji pozarządowych opracowaną na podstawie wieloletniej prognozy finansowej przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej i sportowej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych
1	2027	14 550 311,00	1 818 485,00	70 000,00
2	2028	14 914 068,78	1 863 947,13	71 750,00
3	2029	15 286 920,50	1 910 545,81	73 543,75
4	2030	15 669 093,51	1 958 309,46	75 382,34
5	2031	16 060 820,85	2 007 267,20	77 266,90
6	2032	16 462 341,37	2 057 448,88	79 198,57
7	2033	16 873 899,90	2 108 885,10	81 178,53
8	2034	17 295 747,40	2 161 607,23	83 207,99
9	2035	17 728 141,09	2 215 647,41	85 288,19
10	2036	18 171 344,62	2 271 038,60	87 420,39

5. Programy

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica na lata 2027–2036 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025 r,
- Program Współpracy Gminy i Gminy Radecznica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2027-2029,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Radecznica na lata 2024-2030.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii.

Monitoring i ewaluacja Strategii obejmować będą realizację celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań. System monitorowania ma na celu bieżącą ocenę stopnia wdrażania zapisów strategii oraz identyfikację ewentualnych trudności w jej realizacji.

Za zarządzanie realizacją Strategii odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy.

Ocena stopnia realizacji celów operacyjnych i szczegółowych prowadzona będzie cyklicznie – raz na trzy lata, począwszy od 2030 roku.

Istotnym elementem systemu monitoringu będzie sporządzanie sprawozdań z realizacji strategii, zawierających w szczególności:

- wykaz zadań zrealizowanych, realizowanych częściowo oraz nierozpoczętych,
- analizę stopnia osiągnięcia założonych wskaźników,
- identyfikację barier i problemów w realizacji działań,
- propozycje działań korygujących i usprawniających.

Monitoring realizacji celów opierać się będzie na zestawie wskaźników ilościowych, odnoszących się m.in. do:

- liczby osób objętych wsparciem,
- liczby i rodzaju realizowanych programów i projektów,

- liczby działań profilaktycznych, edukacyjnych i integracyjnych,
- liczby świadczonych usług społecznych,
- poziomu współpracy międzyinstytucjonalnej.

Wskaźniki realizacji zadań

Dla oceny stopnia realizacji poszczególnych zadań strategii stosowane będą wskaźniki ilościowe i jakościowe, dostosowane do charakteru działań. Poniżej przedstawiono przykładowe wskaźniki przypisane do głównych obszarów działań:

1). Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu

- liczba realizowanych programów aktywizacji zawodowej,
- liczba osób uczestniczących w programach,
- liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, staży i prac interwencyjnych,
- liczba przeprowadzonych szkoleń i kursów zawodowych,
- liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu wsparcia,
- liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej.

2). Wsparcie osób bezdomnych

- liczba osób bezdomnych na terenie gminy,
- liczba osób objętych schronieniem i pomocą doraźną,
- liczba osób objętych indywidualnym planem wychodzenia z bezdomności,
- liczba osób uczestniczących w działaniach reintegracyjnych,
- liczba osób, które opuściły bezdomność i uzyskały stabilne warunki mieszkaniowe.

3). Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy

- liczba działań profilaktycznych i edukacyjnych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i psychologiczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego i GKRPA,
- liczba grup wsparcia i grup terapeutycznych,
- liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych,
- liczba interwencji w przypadkach przemocy domowej.

4). Wsparcie rodzin i funkcji opiekuńczo-wychowawczych

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin korzystających z asystenta rodziny,
- liczba dzieci objętych pomocą socjalną i edukacyjną,

- liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych,
- liczba warsztatów i szkoleń dla rodziców,
- liczba grup socjoterapeutycznych dla dzieci.

5). Działania na rzecz dzieci i młodzieży

- liczba dzieci objętych wsparciem edukacyjnym i psychologicznym,
- liczba zajęć wyrównawczych i rozwijających,
- liczba zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań,
- liczba uczestników zajęć sportowych i rekreacyjnych,

6). Wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami

- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i asystenckich,
- liczba miejsc w placówkach wsparcia (DPS, COM, mieszkania wspomagane),
- liczba programów aktywizujących seniorów,
- liczba działań integracyjnych i międzypokoleniowych,
- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych rehabilitacją i wsparciem,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych i komunikacyjnych.

7). Współpraca i rozwój społeczności lokalnej

- liczba działań realizowanych we współpracy z NGO,
- liczba zleconych zadań publicznych organizacjom pozarządowym,
- liczba szkoleń i form podnoszenia kwalifikacji pracowników,
- liczba wspólnych projektów międzyinstytucjonalnych,
- liczba działań promujących aktywność obywatelską.

8). Kultura, sport i integracja społeczna

- liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- liczba uczestników zajęć i wydarzeń,
- liczba kampanii promujących aktywny styl życia,
- liczba inicjatyw integracyjnych (w tym międzypokoleniowych),
- liczba działań promujących dziedzictwo kulturowe gminy.

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja Strategii stanowi systematyczną i obiektywną ocenę procesu jej planowania, wdrażania oraz osiągniętych rezultatów. Jej celem jest określenie adekwatności przyjętych założeń, stopnia realizacji celów oraz efektywności i skuteczności podejmowanych działań.

Ewaluacja obejmować będzie analizę trzech poziomów efektów:

- **produktów** – bezpośrednich efektów działań, np. liczby zrealizowanych szkoleń, warsztatów czy programów,
- **rezultatów** – zmian w sytuacji odbiorców działań, np. poprawy funkcjonowania osób objętych wsparciem,
- **oddziaływania** – długofalowych zmian społecznych, np. ograniczenia skali bezrobocia czy wykluczenia społecznego.

W procesie ewaluacji stosowane będą podstawowe kryteria:

- trafność,
- skuteczność,
- efektywność,
- użyteczność,
- trwałość efektów.

Proces ewaluacji będzie miał charakter etapowy i obejmie: planowanie badania, jego realizację, analizę wyników oraz opracowanie raportu końcowego. Wyniki ewaluacji będą stanowiły podstawę do formułowania rekomendacji oraz ewentualnej modyfikacji zapisów strategii.

Ewaluacja będzie również pełniła funkcję edukacyjną – umożliwi identyfikację dobrych praktyk oraz wskazanie obszarów wymagających poprawy w przyszłych działaniach.

System monitoringu i ewaluacji Strategii ma charakter ciągły i systemowy. Jego celem jest zapewnienie efektywnej realizacji założonych działań oraz dostarczanie rzetelnych informacji niezbędnych do podejmowania decyzji dotyczących dalszego rozwoju polityki społecznej w gminie.

Załączniki

ANKIETA
„PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW”

Szanowni Mieszkańcy!
Zapraszamy do wypełnienia ankiety, która jest **anonimowa i dobrowolna.**
Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat warunków życia w gminie oraz opinii dotyczących najważniejszych problemów społecznych, określenie potrzeb i wyznaczenie kierunków działań samorządu Gminy Radecznica w sferze społecznej. Zebrane informacje posłużą wyłącznie sporządzeniu zbiorczych zestawień i zostaną wykorzystane do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radecznica na lata 2027-2036.
Z góry dziękujemy za wypełnienie ankiety. *Zespół opracowujący Strategię.*

1. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony(a) z następujących warunków życia w gminie Radecznica? *Proszę przy każdym stwierdzeniu poniżej zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi na skali: 1 bardzo niezadowolony(a), 2 – Niezadowolony(a), 3 – Trudno powiedzieć, 4 – Zadowolony(a), 5 - bardzo zadowolony(a).*

	1	2	3	4	5
1. Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe, sport i rekreacja)					
2. Dostępność sieci Internet					
3. Dostęp do informacji na temat wydarzeń w gminie					
4. Dostęp do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.)					
5. Organizacja imprez cyklicznych na terenie gminy					
6. Dostępność doradztwa psychologiczno - prawnego					
7. Dostęp do świadczeń pomocy społecznej					
8. Dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia)					
9. Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców					
10. Warunki mieszkaniowe					
11. Miejsca rekreacji (np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery)					
12. Oferta edukacyjna szkół					
13. Dostępność do przedszkoli					
14. Kultywowanie lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu					
15. Dostępność do żłobków, klubów dziecięcych					
16. Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców					
17. Dostępność do handlu i usług					
18. Udział mieszkańców w życiu publicznym /możliwość działania w organizacjach społecznych i (pozarządowych)					

19. Stan dróg					
20. Opieka nad osobami starszymi - polityka senioralna					
21. Lokalny rynek pracy - możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków					

2. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców Gminy Radecznica są najbardziej Pani/ Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? *Proszę zaznaczyć kilka odpowiedz.*

1. Osoby starsze i samotne
2. Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem
3. Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (mające problemy mieszkaniowe)
4. Osoby chore, osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny
5. Rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne
6. Osoby samotnie wychowujące dzieci
7. Osoby opuszczające zakłady karne
8. Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym
9. Dzieci i młodzież
10. Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej
11. Inna grupa (proszę wskazać jaka)……

3. Jak ocenia Pan/i istotność wymienionych problemów społecznych w swoim miejscu zamieszkania? *Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z zagadnień.*

problemy społeczne	bardzo poważny	poważny	umiarkowany	znikomy	nie występuje
bezrobocie					
ubóstwo					
alkoholizm					
narkomania					
problemy mieszkaniowe					
zanieczyszczenie środowiska					
przestępczość					
starzenie się społeczeństwa					
przemoc domowa					
przemoc w szkole					
niepełnosprawność					
bezdomność					
uzależnienie od mediów					

4. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Radecznica? *Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.*

1. Bezrobocie

2. Ubóstwo
3. Niewydolność materialna rodziny (np. długi bankowe)
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawcza i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci
5. Niezaradność życiowa
6. Alkoholizm
7. Narkomania
8. Niepełnosprawność
9. Długotrwała lub ciężka choroba
10. Przemoc domowa
11. Rozpad związków, rozwody
12. Rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci
13. Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami
14. Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
15. Brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców - przestępczość
16. Złe warunki mieszkaniowe – zbyt mały dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych
17. Bezdomność
18. Sieroctwo społeczne (wychowywanie dzieci poza rodziną - w domach dziecka, rodzinach zastępczych)
19. Migracja osób młodych
20. Inne (jakie?) ……...

5. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy Radecznica? *Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.*

1. Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców
2. Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
3. Agresja i przemoc szkolna
4. Przemoc domowa
5. Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy, e-papierosy)
6. Problemy psychiczne (np. lęk, depresja)
7. Uzależnienie od multimediów (np. komputer, telefon, konsole do gier)
8. Przestępczość, wandalizm i chuligaństwo
9. Zbyt mało w stosunku do potrzeb zorganizowanych form spędzania czasu wolnego
10. Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
11. Zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena)
12. Uzależnienie od sieci Internet
13. Demoralizacja
14. Inne (jakie?) ……...

6. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Radecznica? *Proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi.*

1. Niewystarczające środki finansowe
2. Izolacja społeczna (samotność)
3. Przemoc domowa
4. Problemy psychiczne (np. lęk, depresja)
5. Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych
6. Ograniczony dostęp do usług specjalistycznych
7. Ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej
8. Bariery architektoniczne

9. Brak wsparcia i opieki ze strony rodziny (odrzucenie rodziny)
10. Niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego
11. Ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej
12. Utrudniony dostęp do placówek medycznych
13. Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego
14. Utrudniony dostęp do placówek kulturalnych
15. Inne (jakie?) …….....

7. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością na terenie Gminy Radecznica? *Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.*

1. Bariery architektoniczne
2. Problemy psychologiczne i zdrowotne
3. Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych
4. Ograniczony dostęp do usług specjalistycznych
5. Ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej
6. Ograniczony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
7. Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. do rehabilitacji, do lekarzy specjalistów)
8. Niedostateczna w stosunku do potrzeb oferta zajęć kulturalnych, edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnością
9. Niedostateczna w stosunku do potrzeb oferta zorganizowanych form spędzania czasu
10. Ubóstwo
11. Izolacja rodzinna (odrzucenie)
12. Izolacja społeczna (samotność)
13. Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu
14. Zbyt mało miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (bezrobocie)
15. Ograniczona liczba ofert spędzania czasu wolnego
16. Deficyt zakładów pracy chronionej
17. Inne (jakie?) …….....

8. Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w Gminie Radecznica problemu uzależnień tj.: alkoholizmu, narkomanii? *Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.*

1. Bardzo wysoka
2. Wysoka
3. Średnia
4. Niska
5. Bardzo niska
6. Trudno powiedzieć

9. Jakie są według Pani/Pana przyczyny występowania uzależnień? *Proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi.*

1. Bezrobocie, utrata pracy
2. Niepełnosprawność
3. Indywidualne skłonności do popadania w nałogi
4. Niezaradność życiowa
5. Konflikty rodzinne/rozpad rodziny
6. Stres
7. Inne (jakie?) …….....

10. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej? (*proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź)*

1. Znam wiele takich rodzin
2. Znam nieliczne takie rodziny
3. Tylko słyszałam/em o takich rodzinach
4. Nie słyszałam/em o takich rodzinach

11. Które z zachowań zaliczyłby Pan/Pani, jako mające znamiona przemocy? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

1. Groźby
2. Popychanie
3. Bicie
4. Stała krytyka
5. Ograniczanie środków na życie
6. Zabieranie pieniędzy
7. Krzyki, przekleństwa
8. Wyśmiewanie, poniżanie
9. „ciche dni" (miesiące)
10. Zmuszanie do kontaktów seksualnych
11. Odbieranie ulubionych rzeczy
12. Kradzież
13. Plotkowanie
14. Wypisywanie złych rzeczy w Internecie: na facebooku, na innych portalach społecznościowych
15. Zamieszczanie bez zgody zdjęć w Internecie
16. Składanie seksualnych propozycji
17. Inne, jakie?.....

12. Czy doświadczył Pan/Pani przemocy?

tak □ nie □

13. Czy był Pan/Pani świadkiem przemocy domowej?

tak □ nie □

13a. Jeżeli Tak: to gdzie? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

1. W domu
2. W szkole
3. W pracy
4. Na podwórku
5. W autobusie
6. W innym miejscu (gdzie?)……..

13b. Jeżeli TAK, to: Jakie Pan/Pani podjął działania? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

1. Udzieliłem/am pomocy ofierze
2. Powiadomiłem/am policję
3. Zgłosiłem/am do ośrodka pomocy społecznej
4. Inne, jakie?.....

5. Nie podjąłem żadnych działań

14. Jakie są według Pani/Pana przyczyny przemocy domowej? *(proszę zaznaczyć trzy odpowiedzi)*
1. Brak pracy
2. Zazdrość
3. Uzależnienia
4. Nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi
5. Wzorce pokoleniowe przemocy
6. Choroba psychiczna
7. Inne (jakie?) ……....

15. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)
1. Zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego
2. Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych
3. Leczenie uzależnień
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy
5. Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy
6. Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom stosującym
7. Podejmowanie działań w kierunku izolowania przemocy od osób stosujących przemoc
8. Inne (jakie?) ……....

16. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w Gminie Radecznica ofertę w zakresie ochrony zdrowia? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

a) bardzo dobrze b) dobrze c) ani dobrze, ani źle d) źle

17. Jakie problemy społeczne w obszarze ochrony zdrowia uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Radecznica? *(proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź)*
1. Długi okres oczekiwania na usługi medyczne (odległe terminy wizyt u specjalistów, do rehabilitacji)
2. Zbyt mała w stosunku do lokalnych potrzeb liczba lekarzy specjalistów
3. Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnością
4. Niewystarczająca profilaktyka i edukacja zdrowotna
5. Niedostateczny dostęp do pomocy psychologicznej
6. Niedostateczna oferta zdrowotnych programów profilaktycznych
7. Inne (jakie?) ……....

18. Jak ocenia Pan/i infrastrukturę edukacyjną w gminie?

a) bardzo dobrze b) dobrze c) ani dobrze, ani źle d) źle

19. Czy ilość żłobków/przedszkoli/szkół w gminie jest wystarczająca?

a) tak b) nie c) nie wiem

20. Czy oferta edukacyjna jest przystosowana do osób z niepełnosprawnością?

a) tak b) nie c) nie wiem

21. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Radecznica? *(proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)*

1. Ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3
2. Niewystarczająca liczba placówek wychowania przedszkolnego
3. Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
4. Ograniczone wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
5. Niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych
6. Zbyt mały dostęp do świetlic szkolnych
7. Inne (jakie?)
   ……..…….

22. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Radecznica? *(proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)*

1. Zbyt mała ilość organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
2. Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
3. Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
4. Niewykorzystany potencjał wiejskich świetlic – brak systematycznych działań
5. Ograniczona oferta zajęć sportowych dla osób dorosłych
6. Niewystarczająca liczba obiektów rekreacyjnych i sportowych
7. Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (jakich?)……
8. Inne (jakie?) ……

23. Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy Radecznica? *(proszę zaznaczyć odpowiednią odpowiedź)*

1. Jest bezpiecznie
2. Jest normalnie
3. Jest niebezpiecznie
4. Nie mam zdania

24. Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Radecznica? *(proszę zaznaczyć kilka odpowiedzi)*

1. Niewystarczająca liczba patroli policyjnych
2. Częste napady, rozboje
3. Wandalizm
4. Osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych
5. Przemoc domowa
6. Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)
7. Za mało monitoringu wizyjnego w centrum i rejonach szczególnie niebezpiecznych
8. Inne (jakie?) ……

25. Proszę ocenić jakie działania przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie Gminy Radecznica? Proszę użyć skali od 1 – mało ważne do 10 – bardzo ważne przez wpisanie cyfry ze skali w kolumnie po prawej stronie dla każdego działania.

1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością	

2. Budowanie więzi pomiędzy mieszkańcami	
3. Założenie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością	
4. Założenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową	
5. Propagowanie idei wolontariatu i tworzenia warunków do jego działania	
6. Działania na rzecz aktywizacji społeczności Gminy i gminy	
7. Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów	
8. Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci, młodzieży	
9. Zapewnienie dostępu do psychologa, pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach	
10. Potrzeba edukowania rodziców i dzieci w obszarze najważniejszych problemów społ.	
11. Rozwój i promocja turystyki	
12. Poprawa komunikacji lokalnej	
13. Zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę	
14. Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych	
15. Pomoc psychologa/terapeuty, profilaktyka uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych	
16. Stypendia dla dzieci z ubogich rodzin	
17. Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach	
18. Ograniczenie bezrobocia i jego skutków, działania wspierające tworzenie miejsc pracy	
19. Usługi opiekuńcze dla osób starszych i/lub z niepełnosprawnością	
20. Aktywizacja społeczna ludzi starszych	
21. Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	
22. Stworzenie sieci pomocy sąsiedzkiej	
23. Szkolenia umożliwiające podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych długotrwale bezrobotnych (zwłaszcza w wieku 50+)	
24. Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia, system zachęt)	
25. Szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	
26. Promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, przedsiębiorstwa społeczne)	
27. Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji i stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	

28. Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej, rzeczowej, usługowej)	
29. Organizacja imprez integracyjnych mających na celu aktywizację mieszkańców (np. pikniki rodzinne itp.)	
30. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	
31. Walka z patologiami społecznymi (narkomania, alkoholizm, inne środki psychoaktywne)	
32. Rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	

Informacja dotycząca osoby wypełniającej ankietę

Metryczka *(proszę wstawić X przy wybranej odpowiedzi):*

Płeć: □ kobieta □mężczyzna □ inny □ wolę nie odpowiadać

Wiek: □ 13 – 16 □17 – 25 □ 26 – 59 □ 60 i więcej

Zawód: uczeń □ rolnik □ przedsiębiorca □ pracownik umysłowy □pracownik fizyczny □ emeryt/rencista □ bezrobotny □ inny (jaki?) …… □

Wykształcenie:

□ podstawowe □ zawodowe □ średnie □ policealne □ wyższe

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KS – Klub sportowy

GOPS –Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

GCKSiT - Gminne Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Radecznicy

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet......13

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....13

Wykres 3. Podział respondentów wg statusu zawodowego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 14

Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....14

Wykres 5. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Radecznica. Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....17

Wykres 6. Liczba ludności. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025. .20

Wykres 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Radecznica w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025.....20

Wykres 8. Migracje ludności na terenie Gminy Radecznica w latach 2023-2025. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025 oraz https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radecznica.....21

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....53

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2023-2025. Źródło: GOPS Radecznica.....53

Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....55

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....55

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....58

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica......59

Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....59

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....19

Tabela 2. Demografia Gminy Radecznica. Źródło: Raporty o stanie gminy Radecznica za lata 2023-2025.....19

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Radecznica. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....23

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i indywidualnego dla uczniów z niepełnosprawnością przez Poradnie P-P dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Radecznica. Źródło: Dane Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Zamościu.....25

Tabela 5. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane GOPS Radecznica.....34

Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS Radecznica.....34

Tabela 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji. Źródło: OZPS Gminy Radecznica.....35

Tabela 8. Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....35

Tabela 9. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”. Źródło: Dane GOPS Radecznica.....36

Tabela 10. Wydatki na zasiłki rodzinne 2023-2025. Źródło: Dane GOPS Radecznica.....38

Tabela 11. Informacje na temat rodzin i osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS Radecznica.....39

Tabela 12. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Radecznica w latach 2023-2025. Źródło: KP w Szczebrzeszynie.....46

Tabela 14. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2023-2025 Źródło: dane GOPS Radecznica.....51

Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w latach 2023-2025. Źródło: dane GOPS Radecznica.....56

Tabela 15. Bezrobocie w Gminie Radecznica w latach 2023-2025 (stan na 31.XII.). Źródło: OZPS Radecznica.....56

Tabela 16. Stopa bezrobocia w powiecie zamojskim, województwie lubelskim oraz kraju w latach 2023-2025. Źródło: GUS, OZPS Radecznica.....56

Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Radecznica w Powiecie Zamojskim. Źródło: http://gminy.pl/.....15